

Uradni list Republike Slovenije

Internet: www.uradni-list.si

e-pošta: info@uradni-list.si

Št. 48 Ljubljana, sreda 12. 6. 2024

ISSN 1318-0576 Leto XXXIV

MINISTRSTVA

1655. Pravilnik o nadzoru salmonelle pri perutnini vrste *Gallus gallus* in *Meleagris gallopavo domestica*

Na podlagi petega odstavka 12. člena ter drugega, četrtega odstavka 56. člena in 76. člena Zakona o veterinarskih merilih skladnosti (Uradni list RS, št. 93/05, 90/12 – ZdZPVHVVR, 23/13 – ZZZiv-C, 40/14 – ZIN-B in 22/18) ter tretjega odstavka 46. in 47. člena Zakona o veterinarstvu (Uradni list RS, št. 33/01, 45/04 – ZdZPKG, 62/04 – odl. US, 93/05 – ZVMS, 90/12 – ZdZPVHVVR in 22/18) ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano izdaja

PRAVILNIK

o nadzoru salmonelle pri perutnini vrste *Gallus gallus* in *Meleagris gallopavo domestica*

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(vsebina)

(1) Ta pravilnik podrobneje določa izvajanje splošnih zahtev, minimalnih zahtev za vzorčenje in posebnih zahtev za izvajanje nacionalnih programov nadzora salmonelle, potrditev programov nadzora izvajalcev dejavnosti in dejavnosti poslovanja s krmo, določitev laboratorijev, ki sodelujejo v nacionalnih programih nadzora, in zahteve glede njihove kakovosti, laboratorijske metode ter pogoje za uporabo protimikrobnih sredstev in cepiv ter ukrepe v primeru izbruha okužbe z živili pri ljudeh za izvajanje naslednjih predpisov v delu, ki se nanaša na perutnino vrste *Gallus gallus* in *Meleagris gallopavo domestica*:

1. Uredbe ES št. 2160/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. novembra 2003 o nadzoru salmonelle in drugih opredeljenih povzročiteljev zoonoz, ki se prenašajo z živili (UL L št. 325 z dne 12. 12. 2003, str. 1), zadnjič spremenjene z Uredbo (EU) 2016/429 z dne 9. marca 2016 o prenosljivih boleznih živali in o spremembi ter razveljavitvi določenih aktov na področju zdravja živali („Pravila o zdravju živali“) (UL L št. 84 z dne 31. 3. 2016, str. 1), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 2160/2003/ES);

2. Uredbe Komisije (ES) št. 1177/2006 z dne 1. avgusta 2006 o izvajanju Uredbe (ES) št. 2160/2003 Evropskega parlamenta in Sveta glede zahtev za uporabo posebnih metod nadzora v okviru nacionalnih programov za nadzor salmonelle pri perutnini (UL L št. 212 z dne 2. 8. 2006, str. 3; v nadaljnjem besedilu: Uredba 1177/2006/ES);

3. Uredbe Komisije (EU) št. 200/2010 z dne 10. marca 2010 o izvajanju Uredbe (ES) št. 2160/2003 Evropskega par-

lamentu in Sveta glede cilja Unije za zmanjšanje razširjenosti serotipov salmonelle v odraslih matičnih jatah *Gallus gallus* (UL L št. 61 z dne 11. 3. 2010, str. 1), zadnjič spremenjene z Uredbo Komisije (EU) 2019/268 z dne 15. februarja 2019 o spremembi uredb (EU) št. 200/2010, (EU) št. 517/2011, (EU) št. 200/2012 in (EU) št. 1190/2012 glede nekaterih metod za testiranje in vzorčenje na salmonelo pri perutnini (UL L št. 46 z dne 18. 2. 2019, str. 11), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 200/2010/EU);

4. Uredbe Komisije (EU) št. 517/2011 z dne 25. maja 2011 o izvajanju Uredbe (ES) št. 2160/2003 Evropskega parlamenta in Sveta glede cilja Unije za zmanjšanje razširjenosti nekaterih serotipov salmonelle pri nesnicah vrste *Gallus gallus* ter o spremembi Uredbe (ES) št. 2160/2003 in Uredbe Komisije (EU) št. 200/2010 (UL L št. 138 z dne 26. 5. 2011, str. 45), zadnjič spremenjene z Uredbo Komisije (EU) 2019/268 z dne 15. februarja 2019 o spremembi uredb (EU) št. 200/2010, (EU) št. 517/2011, (EU) št. 200/2012 in (EU) št. 1190/2012 glede nekaterih metod za testiranje in vzorčenje na salmonelo pri perutnini (UL L št. 46 z dne 18. 2. 2019, str. 11), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 517/2011/EU);

5. Uredbe Komisije (EU) št. 200/2012 z dne 8. marca 2012 o cilju Unije za zmanjšanje Salmonelle enteritidis in Salmonelle typhimurium v jatah brojlerjev, določenem v Uredbi (ES) št. 2160/2003 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 71 z dne 9. 3. 2012, str. 31), zadnjič spremenjene z Uredbo Komisije (EU) 2019/268 z dne 15. februarja 2019 o spremembi uredb (EU) št. 200/2010, (EU) št. 517/2011, (EU) št. 200/2012 in (EU) št. 1190/2012 glede nekaterih metod za testiranje in vzorčenje na salmonelo pri perutnini (UL L št. 46 z dne 18. 2. 2019, str. 11), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 200/2012/EU);

6. Uredbe Komisije (EU) št. 1190/2012 z dne 12. decembra 2012 o cilju Unije za zmanjšanje Salmonelle Enteritidis in Salmonelle Typhimurium v jatah puranov, določenem v Uredbi (ES) št. 2160/2003 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 340 z dne 13. 12. 2012, str. 29), zadnjič spremenjene z Uredbo Komisije (EU) 2019/268 z dne 15. februarja 2019 o spremembi uredb (EU) št. 200/2010, (EU) št. 517/2011, (EU) št. 200/2012 in (EU) št. 1190/2012 glede nekaterih metod za testiranje in vzorčenje na salmonelo pri perutnini (UL L št. 46 z dne 18. 2. 2019, str. 11), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 1190/2012/EU).

(2) Ta pravilnik določa tudi sumljive jate, obveznosti laboratorijev, ki sodelujejo v programih nadzorov salmonelle, uradno vzorčenje in ukrepe v primeru sumljivih matičnih jat, ukrepi v pozitivni matični jati v primeru ugotovitve serovarov *Salmonella* Hadar, *Salmonella* Virchow oziroma *Salmonella* Infantis, uradno vzorčenje in ukrepe v primeru sumljivih jat kokoši nesnic, dodatne ukrepe pri pozitivnih jatah, ukrepe v

primeru ugotovitve zadevnih serovarov v jati pitovnih piščancev in jati pitovnih puranov, ukrepe v matičnih jatah, jatah nesnic, jatah pitovnih piščancev in jatah pitovnih puranov v primeru ugotovitve protimikrobnih snovi, ukrepe uradnega nadzora v primeru izbruha okužbe z živili pri ljudeh ter nadomestila za zaklane ali usmrčene živali.

(3) Ta pravilnik se uporablja za perutnino vrste *Gallus gallus* in *Meleagris gallopavo domestica*, razen za:

- matične jate z manj kot 250 živalmi;
- odrasle jate nesnic, katerih jajca se uporabljajo za lastno domačo uporabo, jate nesnic s 50 ali manj kokošmi nesnicami, če se jajca prodajo na tržnici neposredno končnemu potrošniku, in jate, ki proizvedejo majhne količine jajc, namenjenih neposredni oddaji na mestu pridelave končnemu potrošniku, v skladu s pravilnikom, ki ureja določitev majhnih količin živil, pogoje za njihovo pridelavo ter določitev nekaterih odstopanj za obrate na področju živil živalskega izvora;
- vzrejne jate nesnic z manj kot 350 kokošmi, če se to kokoši namenjene izključno za prodajo imetnikom živali za proizvodnjo jajc za lastno domačo uporabo;
- brojlerje in pitovne purane, ki se redijo za lastno domačo uporabo oziroma za proizvodnjo manjših količin mesa v skladu s pravilnikom, ki ureja določitev manjših količin živil, pogoje za njihovo pridelavo ter določitev nekaterih odstopanj za obrate na področju živil živalskega izvora.

(4) Za izvajanje četrtega odstavka 1. člena Uredbe 2160/2003/ES se v primeru ugotovitve zadevnih serovarov salmonelle ukrepi, določeni s tem pravilnikom, uporabljajo tudi za perutnino iz prejšnjega odstavka, razen za perutnino, ki se redi za lastno domačo uporabo.

2. člen

(pomen izrazov)

Za potrebe tega pravilnika se uporabljajo izrazi iz Uredbe 2160/2003/ES in izrazi, ki pomenijo naslednje:

1. enodnevni piščanci so vsa perutnina, stara manj kot 72 ur;
2. matična jata je perutnina, stara 72 ur ali več, ki je namenjena za proizvodnjo valilnih jajc;
3. nesnice so perutnina, stara 72 ur ali več, ki se vzreja za proizvodnjo jajc za prehrano;
4. pitovni piščanci in pitovni purani so perutnina, stara 72 ur ali več, ki se vzreja za proizvodnjo mesa;
5. vzrejna jata je matična jata ali jata nesnic pred nesnostjo, vključno z enodnevnimi piščanci;
6. odrasla jata je matična jata ali jata nesnic v fazi nesnosti;
7. valilnica je obrat, kjer se jajca zbirajo, shranjujejo, inkubirajo in valijo jajca z namenom dobave valilnih jajc ali enodnevnih piščancev;
8. zadevni serovari salmonelle so *Salmonella* Enteritidis, *Salmonella* Infantis, *Salmonella* Hadar, *Salmonella* Typhimurium, vključno z monofazno *Salmonella* Typhimurium z antigensko formulo 1,4,[5],12:i:-, in *Salmonella* Virchow pri matičnih jatah vrste *Gallus gallus* ter *Salmonella* Enteritidis in *Salmonella* Typhimurium, vključno z monofazno *Salmonella* Typhimurium z antigensko formulo 1,4,[5],12:i:-, pri matičnih jatah vrste *Meleagris gallopavo domestica*, nesnicah, pitovnih piščancih in pitovnih puranih;
9. lastno vzorčenje je vzorčenje, ki ga opravi izvajalec dejavnosti in ni predpisano s tem pravilnikom ali s predpisi iz prvega odstavka prejšnjega člena;
10. izvajalec dejavnosti je nosilec živilske dejavnosti v skladu s pravnimi akti EU iz prejšnjega člena;
11. proizvodi so valilna jajca, živila živalskega izvora in živalski stranski proizvodi;
12. nacionalni program nadzora iz 5. člena Uredbe 2160/2003/ES je načrt monitoringa zoonoz in povzročiteljev zoonoz v skladu z zakonom, ki ureja veterinarska merila skladnosti (v nadaljnjem besedilu: program nadzora salmonelle);

13. perutnina so matične jate, nesnice in brojlerji vrste *Gallus gallus* ter matične jate in pitovni purani vrste *Meleagris gallopavo domestica*, vključno z enodnevnimi piščanci;

14. obveščanje je poročanje v skladu z zakonom, ki ureja veterinarska merila skladnosti;

15. nadomestilo je odškodnina v skladu z zakonom, ki ureja veterinarstvo;

16. laboratorij, ki opravlja preiskave vzorcev izvajalcev dejavnosti, je laboratorij, ki je vpisan na seznam laboratorijev, ki sodelujejo v programih nadzora salmonelle v skladu z uredbo, ki ureja izvajanje Uredbe (ES) o nadzoru salmonelle in drugih opredeljenih povzročiteljev zoonoz, ki se prenašajo z živili.

3. člen

(pozitivna jata)

Pozitivna jata je poleg odrasle matične jate v skladu s 4. točko Priloge Uredbe 200/2010/EU, odrasle jate nesnic v skladu s 4. točko Priloge Uredbe 517/2010/EU, jate pitovnih piščancev v skladu s 4. točko Priloge Uredbe 200/2012/EU ter jate pitovnih puranov in odrasle matične jate puranov v skladu s 4. točko Priloge Uredbe 1190/2012/EU tudi vzrejna jata in jata dan starih piščancev, pri kateri so bili ugotovljeni zadevni serovari salmonelle (razen cepilnih sevov) v enem oziroma več vzorcih, odvzetih na gospodarstvu pri izvajanju uradnega vzorčenja.

4. člen

(sumljiva jata)

Sumljiva jata je:

- vzrejna jata, pri kateri so bile ugotovljeni zadevni serovari salmonelle (razen cepilnih sevov) v enem oziroma več vzorcih, odvzetih na gospodarstvu pri izvajanju vzorčenja izvajalca dejavnosti v skladu s tem pravilnikom oziroma pri izvajanju lastnega vzorčenja;
- odrasla matična jata, pri kateri so bili ugotovljeni zadevni serovari salmonelle (razen cepilnih sevov) v vzorcih, odvzetih v valilnici;
- jata perutnine, pri kateri so bili ugotovljeni zadevni serovari salmonelle (razen cepilnih sevov) v vzorcih, odvzetih v jati perutnine na gospodarstvu pri izvajanju lastnega vzorčenja.

5. člen

(obveščanje in sledljivost)

(1) Izvajalec dejavnosti mora:

- za vsako jato perutnine hraniti kopije zapisnikov, ki se izpolnijo ob odvzemu vzorcev, in poročila o rezultatih preiskav;
- imeti dokumentacijo, s katero zagotavlja sledljivost živali na gospodarstvu;
- obvestiti območni urad (v nadaljnjem besedilu: OU) Uprave za varno hrano veterinarstvo in varstvo rastlin (v nadaljnjem besedilu: UVHVVR) o predvidenih vselitvah in izselitvah živali;
- obvestiti OU UVHVVR o ugotovitvi prisotnosti zadevnih serovarov salmonelle pri perutnini najpozneje naslednji delovni dan po prejemu laboratorijskega poročila po telefonu ali elektronski pošti.

(2) Iz dokumentacije, s katero se zagotavlja sledljivost živali, morajo biti razvidni vsaj naslednji podatki:

- vrsta perutnine (matična jata, jata nesnic, jata pitovnih piščancev, jata pitovnih puranov);
- datum vselitve živali na gospodarstvo, število dobavljenih živali in dobavitelj živali;
- datum izselitve živali z gospodarstva, število izseljenih živali in prejemnik živali, pri čemer za fizične osebe, ki niso izvajalci dejavnosti, ni potrebna navedba imena.

(3) Izvajalec dejavnosti mora po elektronski pošti obvestiti OU UVHVVR o:

- vselitvi in izločitvi matične jate vsaj dva tedna pred predvideno vselitvijo oziroma osem tednov pred predvideno izločitvijo;

– spremembi predvidenega datuma iz prejšnje alineje vsaj en teden pred dejansko vselitvijo ali izločitvijo;

– vselitvi jate nesnic, jate pitovnih piščancev in jate pitovnih puranov vsaj sedem dni po vselitvi.

(4) Obvestilo iz prve alineje prejšnjega odstavka vsebuje naslednje podatke:

– osebno ime in naslov oziroma firmo in sedež izvajalca dejavnosti;

– naslov gospodarstva, kamor se bodo živali vselile ali kjer se nahaja jata, namenjena za izločitev, in oznaka objekta, če je na gospodarstvu več objektov;

– število jat, vključno s številom živali v jati, predvidenih za vselitev ali izločitev, in starost živali;

– predviden ali dejanski datum vselitve oziroma izločitve.

(5) Dokumentacijo iz prve in druge alineje prvega odstavka tega člena izvajalec dejavnosti hrani najmanj dve leti.

6. člen

(programi nadzora izvajalcev dejavnosti)

(1) Za izvajanje drugega odstavka 7. člena Uredbe 2160/2003/ES UVHVVR potrjuje programe nadzora izvajalcev dejavnosti in njihove spremembe.

(2) Vloga za potrditev iz prejšnjega odstavka se vloži na UVHVVR in se ji priloži program nadzora izvajalca dejavnosti ali njegove spremembe.

(3) Če potrjeni program nadzora izvajalca dejavnosti ni več v skladu s tem pravilnikom ali pravnimi akti EU iz 1. člena tega pravilnika, UVHVVR potrditev prekliche.

(4) Seznam potrjenih programov nadzora izvajalcev dejavnosti se objavi na osrednjem spletnem mestu državne uprave.

7. člen

(uporaba protimikrobnih sredstev in cepiv)

(1) Za izvajanje točke (a) drugega odstavka 2. člena Uredbe 1177/2006/ES, za zmanjšanje tveganja za širjenja salmonelle:

– izvajalec dejavnosti najpozneje naslednji dan po uporabi protimikrobnih sredstev na pristojni OU UVHVVR po elektronski pošti pošlje obvestilo, ki vsebuje osebno ime in naslov oziroma firmo in sedež izvajalca dejavnosti, podatke o jati, pri kateri so bila uporabljena protimikrobna sredstva (vrsta jate, oznaka jate in naslov gospodarstva, kjer se jata nahaja) in opis kliničnih znakov bolezni;

– uradni veterinar po prejemu obvestila iz prejšnje alineje za jato, pri kateri so bila uporabljena protimikrobna sredstva, odredi prepoved premikov živali in jajc z gospodarstva ter prepoved valjenja jajc;

– izvajalec dejavnosti po izteku karenčne dobe uporabljenih protimikrobnih sredstev opravi pri zdravljeni jati vzorčenje na prisotnost salmonelle v skladu s točko 2.2.2.1 Priloge Uredbe 200/2010/EU pri matičnih jatah vrste *Gallus gallus*, točko 2.2.1 Priloge Uredbe 517/2011/EU pri jatah nesnic, točko 2.2.1 Priloge Uredbe 200/2012/EU pri jatah pitovnih piščancev in točko 2.2.1 Priloge Uredbe 1190/2012/EU pri matičnih jatah vrste *Meleagris gallopavo domestica* in pitovnih puranih ter pošlje poročilo o rezultatih preiskav na pristojni OU UVHVVR.

(2) Ukrepe iz druge alineje prejšnjega odstavka uradni veterinar prekliche, ko mu izvajalec dejavnosti predloži poročila o rezultatih preiskav iz tretje alineje prejšnjega odstavka in v vzorcih ni ugotovljena prisotnost zadevnih serovarov salmonelle.

(3) Za izvajanje točke (c) drugega odstavka 2. člena Uredbe 1177/2006/ES izvajalec dejavnosti za pridobitev dovoljenja vloži vlogo na OU UVHVVR. Vloga mora vsebovati naslednje podatke:

– osebno ime in naslov oziroma firmo in sedež izvajalca dejavnosti;

– podatke o jati, pri kateri bi bila uporabljena protimikrobna sredstva (vrsta jate, oznaka jate, naslov gospodarstva, kjer se nahaja jata);

– namen oziroma razlog za uporabo protimikrobnih sredstev (klinična slika, rezultati diagnostičnih preiskav, če so bile opravljene ipd.);

– podatke o protimikrobnih sredstvih, ki jih namerava uporabiti (vrsta protimikrobnega sredstva in rezultate testiranja odpornosti, če je bilo testiranje opravljeno).

(4) Ne glede na prejšnji odstavek lahko veterinarska organizacija začne z uporabo protimikrobnih sredstev brez predhodne pridobitve dovoljenja OU UVHVVR iz prejšnjega odstavka, če živali zaradi kliničnih znakov bolezni prekomerno trpijo in če bi opustitev zdravljenja povzročila hitro širjenje bolezni in povišan pogin živali.

(5) Za izvajanje nadzora iz tretjega odstavka 2. člena Uredbe 1177/2006/ES mora veterinarska organizacija, ki je opravila zdravljenje zaradi izjemnih okoliščin iz drugega odstavka 2. člena Uredbe 1177/2006/ES, najpozneje v petih delovnih dneh po zaključeni uporabi protimikrobnih sredstev, v primeru uporabe protimikrobnih sredstev iz prejšnjega odstavka pa najpozneje v dveh delovnih dneh po začetku uporabe protimikrobnih sredstev, po elektronski pošti na OU UVHVVR poslati poročilo, ki vsebuje:

– osebno ime in naslov oziroma firmo in sedež izvajalca dejavnosti;

– podatke o jati, pri kateri so bila uporabljena protimikrobna sredstva (vrsta jate, ki je bila zdravljena, oznaka jate, naslov gospodarstva in oznaka hleva, v kateri se jata nahaja);

– podatke o uporabi protimikrobnih sredstev (vrsta in količina uporabljenega sredstva, datum začetka in zaključka uporabe protimikrobnih sredstev, datum izteka karenčne dobe) in o rezultatih testiranja odpornosti, če je bilo testiranje opravljeno;

– razloge, zaradi katerih so bila protimikrobna sredstva uporabljena (klinična slika, rezultati diagnostičnih preiskav, če so bile opravljene, odstotek dnevnega pogina ipd.).

8. člen

(nacionalni referenčni laboratoriji)

(1) Za izvajanje tretjega odstavka 11. člena Uredbe 2160/2003/ES naloge nacionalnih referenčnih laboratorijev za analize in testiranje zoonoz (salmonelo) (v nadaljnjem besedilu: NRL) opravljajo laboratoriji, določeni v skladu z uredbo, ki ureja uradni nadzor in druge uradne dejavnosti na področju živil, krme, zdravja in dobrobiti živali ter zdravja rastlin in fitofarmaceutskih sredstev.

(2) Za izvajanje drugega odstavka 12. člena Uredbe 2160/2003/ES medlaboratorijsko primerjalno testiranje za salmonelo za laboratorije iz 9. in 10. člena tega pravilnika NRL organizira vsaj enkrat letno za vzorce iz primarne proizvodnje. NRL za vsak laboratorij posreduje UVHVVR poročilo o doseženih rezultatih.

(3) Če laboratorij na medlaboratorijskem testiranju iz prejšnjega odstavka doseže nezadovoljive rezultate, mu NRL najpozneje v treh mesecih od izdaje poročila o doseženih rezultatih pošlje nove vzorce za medlaboratorijsko primerjalno testiranje in posreduje UVHVVR poročilo o doseženih rezultatih.

(4) Če laboratorij dvakrat zapored doseže nezadovoljive rezultate na medlaboratorijskem primerjalnem testiranju ali če vsaj enkrat letno ne sodeluje v medlaboratorijskem primerjalnem testiranju, ga UVHVVR izbriše s seznama laboratorijev, ki sodelujejo v programih nadzora salmonelle.

(5) Laboratorij iz prejšnjega odstavka UVHVVR ponovno vpiše na seznam laboratorijev, ki sodelujejo v programih nadzora salmonelle, na podlagi vloge laboratorija. Vloga vsebuje vsaj podatke o imenu in naslov laboratorija, kontaktno osebo, naslov elektronske pošte kontaktne osebe, poročilo o zadovoljivo opravljenem medlaboratorijskem primerjalnem testiranju in pisno mnenje NRL, da je laboratorij sprejel ustrezne korektivne ukrepe, če je imel nezadovoljive rezultate na medlaboratorijskem testiranju.

9. člen

(uradni laboratoriji)

Za izvajanje točke (a) prvega odstavka 12. člena Uredbe 2160/2003/ES laboratorijske preiskave uradnih vzorcev, odvzetih za izvajanje programov nadzora salmonele, opravljajo uradni laboratoriji, določeni v skladu z uredbo, ki ureja uradni nadzor in druge uradne dejavnosti na področju živil, krme, zdravja in dobrobiti živali ter zdravja rastlin in fitofarmaceutskih sredstvih.

10. člen

(laboratoriji, ki opravljajo preiskave vzorcev izvajalcev dejavnosti)

(1) Za izvajanje točke (a) prvega odstavka 12. člena Uredbe 2160/2003/ES UVHVVR določi laboratorije za laboratorijske preiskave vzorcev izvajalcev dejavnosti, odvzetih za izvajanje programov nadzora salmonele.

(2) Vloga za določitev laboratorija iz prejšnjega odstavka se vložijo na UVHVVR ter vsebuje podatke o imenu in naslov laboratorija, kontaktno osebo, naslov elektronske pošte kontaktne osebe in dokazila:

– o izpolnjevanju pogojev iz točke (b) prvega odstavka 12. člena Uredbe 2160/2003/ES;

– da je validacija alternativnih metod, če jih uporablja, opravljena v skladu z mednarodnim standardom EN ISO 16140-2 (za alternativne metode odkrivanja);

– da je laboratorij, ki se nahaja v drugi državi članici, v tej državi določen za sodelovanje v programih nadzora salmonele v skladu s točko (a) prvega odstavka 12. člena Uredbe 2160/2003/ES.

(3) Laboratorij izpolnjuje pogoje iz točke (b) prvega odstavka 12. člena Uredbe 2160/2003/ES, če deluje v skladu z standardom EN ISO/IEC 17025 in to dokazuje z akreditacijsko listino, ki jo izda Slovenska akreditacija ali akreditacijska služba druge države članice, ter ima v obseg akreditacije vključeno laboratorijsko metodo za odkrivanje salmonele v primarni proizvodnji.

(4) Uradnemu laboratoriju, ki vložijo vlogo iz drugega odstavka tega člena, ni treba priložiti dokazil o izpolnjevanju pogojev, če je naveden na seznamu laboratorijev iz prejšnjega člena.

(5) UVHVVR laboratorije, ki so določeni v skladu s tem členom, vpiše na seznam laboratorijev, ki sodelujejo v programih nadzora salmonele za laboratorijske preiskave izvajalcev dejavnosti. Seznam laboratorijev se objavi na osrednjem spletnem mestu državne uprave.

(6) Če laboratorij iz tega člena ne izpolnjuje več pogojev, UVHVVR laboratorij izbrise s seznama iz prejšnjega odstavka.

11. člen

(laboratoriji)

(1) Če laboratorij, ki opravlja preiskave izvajalcev dejavnosti, ob sprejemu vzorcev, ki jih odvzame izvajalec dejavnosti, ugotovi, da vzorci, odvzeti v skladu s tem pravilnikom, ne izpolnjujejo predpisanih zahtev glede vrste, števila in teže vzorcev, če preiskave ni mogoče začeti v predpisanem času ali če so vzorci neprimerni za laboratorijsko preiskavo zaradi drugih razlogov, o tem obvesti izvajalca dejavnosti in pristojni OU UVHVVR.

(2) Če se laboratorijska preiskava ne opravi zaradi razlogov iz prejšnjega odstavka, izvajalec dejavnosti opravi novo vzorčenje najpozneje v treh delovnih dneh po prejemu obvestila.

(3) Po končani preiskavi laboratorij pošlje poročilo o preiskavi, ki vsebuje naslednje podatke:

1. osebno ime in naslov oziroma firmo in sedež izvajalca dejavnosti;

2. naslov gospodarstva ali valilnice, kjer so bili vzorci odvzeti (imena in naslova gospodarstva ni treba vpisati, če so podatki isti kot v prejšnji točki);

3. datum prejetja vzorca in datum pričetka preiskave;

4. vrsto vzorca (brisi obutve, krpe iz tkanine, feces ipd.);

5. rezultat preiskave in datum zaključka preiskave;

6. osebno ime in podpis odgovorne osebe.

(4) Za izvajanje četrtega odstavka 4. točke Priloge Uredbe 200/2010/EU, točke 4.3 Priloge Uredbe 517/2011/EU, točke 4.2 Priloge Uredbe 200/2012/EU in točke 4.2.1 Priloge Uredbe 1190/2012/EU:

– uradni laboratorij ali laboratorij, ki opravlja preiskave izvajalcev dejavnosti, pošlje poročilo o rezultatih preiskav najpozneje naslednji delovni dan po zaključeni preiskavi če so v vzorcih ugotovljeni zadevni serovari salmonele, po elektronski pošti na OU UVHVVR, ki je pristojen za nadzor gospodarstva, kjer se nahaja jata;

– uradni laboratorij ali laboratorij, ki opravlja preiskave izvajalcev dejavnosti, pošlje poročilo o rezultatih preiskav, če so v vzorcih ugotovljeni serovari salmonele, ki niso zadevni, najpozneje v desetih delovnih dneh po zaključeni preiskavi po elektronski pošti na OU UVHVVR, ki je pristojen za nadzor gospodarstva, kjer se nahaja jata;

– laboratorij, ki opravlja preiskave izvajalcev dejavnosti, vsaj enkrat mesečno za pretekli mesec pošlje fotokopije poročil o preiskavi vzorcev izvajalcev dejavnosti skupaj z zapisnikom o vzorčenju na UVHVVR.

II. VZORČENJE IN UKREPI V MATIČNIH JATAH

12. člen

(vzorčenje izvajalcev dejavnosti v matičnih jatah)

(1) Za izvajanje prvega odstavka točke 2.1.1 Priloge Uredbe 200/2010/EU se vzorčenje odraslih matičnih jat vrste *Gallus gallus* izvaja na gospodarstvu v skladu s točko 2.2.2 Priloge Uredbe 200/2010/EU.

(2) Za izvajanje točke (iii) pod (a) točke 2.1 Priloge Uredbe 1190/2012/EU se vzorčenje odraslih matičnih jat vrste *Meleagris gallopavo domestica* izvaja na gospodarstvu v skladu z drugim odstavkom točke 2.2.1 Priloge Uredbe 1190/2012/EU.

(3) Za izvajanje 1. točke dela B Priloge II Uredbe 2160/2003/ES se za vzrejne matične jate vrste *Gallus gallus* ter za izvajanje prve alineje točke (ii) pod (a) točke 2.1 Priloge Uredbe 1190/2012/EU, vzorčenje v vzrejnih matičnih jatah opravi v skladu s Prilogo 1, ki je sestavni del tega pravilnika.

(4) Za izvajanje četrtega odstavka točke 2.1.1 Priloge Uredbe 200/2010/EU za matične jate vrste *Gallus gallus* in točke (iv) pod (a) točke 2.1 Priloge Uredbe 1190/2012/EU se za matične jate vrste *Meleagris gallopavo domestica* zahteva za podaljšanje pogostnosti vzorčenja vložijo na OU UVHVVR. Vloga vsebuje osebno ime in naslov oziroma firmo in sedež izvajalca dejavnosti in naslov gospodarstva, za katero izvajalec dejavnosti želi podaljšanje pogostnosti vzorčenja.

(5) Če se na gospodarstvu z odobreno podaljšano pogostnostjo vzorčenja v eni ali več jatah ugotovi prisotnost serovarov *Salmonella* Enteritidis oziroma *Salmonella* Typhimurium, vključno z monofazno *Salmonella* Typhimurium z antigensko formulo 1,4,[5],12:i:-, izvajalec dejavnosti vzorčenje izvaja v skladu s prvim odstavkom točke 2.1.1 Priloge Uredbe 200/2010/EU oziroma drugo alinejo točke (ii) pod (a) točke 2.1 Priloge Uredbe 1190/2012/EU vsaj 12 mesecev od ugotovitve prisotnosti salmonele.

(6) Vzorce mora izvajalec dejavnosti dostaviti v laboratorij, ki opravlja preiskave vzorcev izvajalcev dejavnosti, skupaj z izpolnjenim zapisnikom o vzorčenju, ki vsebuje vsaj podatke iz Priloge 2, ki je sestavni del tega pravilnika.

13. člen

(ponovno uradno vzorčenje v matičnih jatah)

(1) Za izvajanje točke (c) pod 2.2.2.2 Priloge Uredbe 200/2010/EU se ponovno uradno vzorčenje jate zaradi suma na lažno pozitivne rezultate opravi, če obstaja možnost navzkri-

žne kontaminacije vzorcev pri vzorčenju izvajalca dejavnosti ali možnost navzkrižne kontaminacije vzorcev v laboratoriju. Usmrtitev žival za preiskavo na protimikrobne snovi ali zaviralce bakterijske rasti zagotovi izvajalec dejavnosti.

(2) Če so zadevni serovari ugotovljeni v vzorcu izvajalca dejavnosti, zahtevo za ponovno uradno vzorčenje iz prejšnjega odstavka vložijo izvajalec dejavnosti na OU UVHVVR najpozneje v petih delovnih dneh po prejemu poročila o rezultatih preiskave. Vloga mora vsebovati osebno ime, naslov ali firmo in sedež izvajalca dejavnosti, podatke o jati, pri kateri so bili odvzeti vzorci, in opis razlogov za sum na lažno pozitivne rezultate. Na zahtevo uradnega veterinarja izvajalec dejavnosti zagotovi dokumentacijo in podatke, ki so potrebni, da se potrdi ali ovrže sum na lažno pozitivne rezultate.

(3) Ponovno uradno vzorčenje iz prvega odstavka tega člena se ne opravi, če je bila v eni ali več matičnih jatah na istem gospodarstvu v zadnjih 24 mesecih od prejema izvida za pozitivno jato ugotovljena prisotnost enega ali več zadevnih serovarov salmonele ali če je bilo v jati, pri kateri se sumi na lažno pozitivne rezultate, že opravljeno ponovno uradno vzorčenje iz prvega odstavka tega člena ali uradno vzorčenje iz prvega odstavka 14. člena tega pravilnika.

(4) Možnost navzkrižne kontaminacije vzorcev ob vzorčenju obstaja, če:

– preiskava izolata v Nacionalnem referenčnem laboratoriju za salmonelo (v nadaljevanju: NRL) pokaže, da izolat salmonele ugotovljen v jati, fenotipsko spada med salmonele, ki se pogosteje ugotavljajo pri ljudeh;

– je prisotnost salmonele ugotovljena v dveh ali več jatah in je iz dokumentacije razvidno, da je vzorčenje v teh jatah opravil isti vzorčevalec v istem dnevu, in je bilo z molekularno tipizacijo opravljeno v NRL ugotovljeno, da so izolati v dveh ali več vzorčenih jatah ozko sorodni ali identični;

– je prisotnost salmonele ugotovljena v dveh ali več jatah in so vzorci, odvzeti v teh jatah, dostavljeni v laboratorij v isti transportni embalaži in je iz laboratorijske dokumentacije razvidno, da je bila embalaža z vzorci onesnažena in je bilo z molekularno tipizacijo opravljeno v NRL ugotovljeno, da so izolati iz dveh ali več vzorcev ozko sorodni ali identični, ali

– izvajalec dejavnosti z rezultati molekularnih tipizacij izolatov dokaže možnost kontaminacije vzorcev zaradi drugih razlogov.

(5) Možnost navzkrižne kontaminacije vzorcev v laboratoriju obstaja, če je bila v laboratoriju salmonela ugotovljena v več vzorcih, pri katerih se je preiskava začela isti dan, in je bilo z molekularno tipizacijo opravljeno v NRL ugotovljeno, da so izolati ozko sorodni ali identični.

(6) Izolate za molekularno tipizacijo iz četrtega in petega odstavka tega člena zagotovi izvajalec dejavnosti, ki poda zahtevo iz drugega odstavka tega člena.

(7) Stroški molekularne tipizacije in stroški transporta izolatov iz tega člena bremenijo izvajalca dejavnosti.

14. člen

(ukrepi v primeru sumljivih matičnih jat)

(1) Uradni veterinar opravi uradno vzorčenje v sumljivi matični jati najpozneje v dveh delovnih dneh po prejemu obvestila iz četrte alineje prvega odstavka 5. člena tega pravilnika ali poročila o rezultatih preiskave o ugotovitvi zadevnih serovarov salmonele.

(2) Uradno vzorčenje iz prejšnjega odstavka se v vzrejnih jatah opravi na način iz točke (a) pod 2.2.2.2 Priloge Uredbe 200/2010/EU in v odraslih jatah v skladu s točko (b) pod 2.2.2.2 Priloge Uredbe 200/2010/EU. Preiskava vzorcev se opravi ločeno za vsak vzorec posebej.

(3) Poleg uradnega vzorčenja iz prvega odstavka tega člena uradni veterinar za sumljivo matično jato odredi naslednje ukrepe:

– prepoved premikov iz gospodarstva živali in jajc, znesenih od vključno dneva vzorčenja dalje, v primeru ugotovi-

tve *Salmonella* Enteritidis oziroma *Salmonella* Typhimurium, vključno z monofazno *Salmonella* Typhimurium z antigensko formulo 1,4,[5],12:i:-, v jati;

– prepoved premikov z gospodarstva živali in jajc, znesenih od vključno dneva vzorčenja dalje, v primeru ugotovitve *Salmonella* Hadar, *Salmonella* Virchow oziroma *Salmonella* Infantis, razen če se na veterinarskem spričevalu rezultat testiranja jate označi kot pozitiven;

– prepoved vlaganja jajc v valilnike.

(4) Ne glede na zahteve iz prejšnjega odstavka lahko uradni veterinar dovoli premik živali za zakol, usmrtitev ali uničenje pod pogoji iz 15. člena tega pravilnika ter premik jajc za uničenje ali nekomercialni premik valilnih jajc na drugo lokacijo istega izvajalca dejavnosti na ozemlju Republike Slovenije, če izvajalec dejavnosti zagotovi ločeno hranjenje valilnih jajc. V primeru ugotovitve serovarov *Salmonella* Hadar, *Salmonella* Virchow oziroma *Salmonella* Infantis lahko uradni veterinar dovoli vlaganje jajc v valilnike, če izvajalec dejavnosti zagotovi valjenje v ločenih valilnikih.

(5) Uradni veterinar na gospodarstvu s sumljivo jato opravi epizootiološko poizvedbo, vključno z odvzemom uradnih vzorcev, če je to smiselno zaradi ugotovitve izvora okužbe.

(6) Uradni veterinar lahko ukrepe iz tretjega in četrtega odstavka tega člena odredi tudi, če se v matični jati ugotovijo serovari salmonele, ki niso zadevni serovari:

– da se prepreči prenos salmonele na druga gospodarstva, druge živali ali na ljudi;

– če na podlagi poročila o preiskavi ni mogoče izključiti prisotnosti serovarov *Salmonella* Enteritidis oziroma *Salmonella* Typhimurium, vključno z monofazno *Salmonella* Typhimurium z antigensko formulo 1,4,[5],12:i:-, in izvajalec dejavnosti ne predloži dokazila o cepljenju jate proti serovaru *Salmonella* Enteritidis v primeru ugotovitve serološke skupine O:9 oziroma serovaru *Salmonella* Typhimurium v primeru ugotovitve serološke skupine O:4.

(7) Za vzrejne matične jate ukrepi iz tretjega in četrtega odstavka tega člena ostanejo v veljavi do odreditve ukrepov iz 15. ali 16. člena tega pravilnika oziroma dokler se z uradnim vzorčenjem iz prvega odstavka tega člena ne izključi prisotnost zadevnih serovarov salmonele v sumljivi jati.

(8) Za odrasle matične jate ukrepi iz tretjega in četrtega odstavka tega člena ostanejo v veljavi do odreditve ukrepov iz 15. ali 16. člena tega pravilnika oziroma dokler se z uradnim vzorčenjem iz prvega odstavka tega člena ne izključi prisotnost zadevnih serovarov salmonele v sumljivi jati in:

– v sumljivi jati ni bila ugotovljena prisotnost protimikrobnih snovi ali zaviralcev bakterijske rasti ali

– v sumljivi jati ni bila ugotovljena prisotnost zadevnih serovarov salmonele pri ponovnem uradnem vzorčenju v skladu s točko (a) pod 2.2.2.2 Priloge Uredbe 200/2010/EU.

15. člen

(ukrepi v pozitivni matični jati v primeru ugotovitve serovarov *Salmonella* Enteritidis oziroma *Salmonella* Typhimurium, vključno z monofazno *Salmonella* Typhimurium z antigensko formulo 1,4,[5],12:i:-)

(1) Za izvajanje točke (c) tretjega odstavka 5. člena Uredbe 2160/2003/ES uradni veterinar poleg ukrepov iz dela C Priloge II Uredbe 2160/2003/ES, po ugotovitvi prisotnosti *Salmonella* Enteritidis oziroma *Salmonella* Typhimurium, vključno z monofazno *Salmonella* Typhimurium z antigensko formulo 1,4,[5],12:i:-, v pozitivni matični jati izvajalcu dejavnosti:

– prepove premike jajc in živali iz pozitivne matične jate z gospodarstva, razen pod pogoji iz 2. točke tega odstavka ter drugega odstavka tega člena;

– če izvajalec dejavnosti ne vložijo vloge iz drugega odstavka 13. člena tega pravilnika, če se vloge ne ugodijo ali če je pri uradnem vzorčenju ugotovljena prisotnost *Salmonella* Enteritidis oziroma *Salmonella* Typhimurium, vključno z monofazno *Salmonella* Typhimurium z antigensko formulo

1.4,[5],12:i-; uradni veterinar za izvajanje drugega odstavka 3. točke iz dela C Priloge II Uredbe 2160/2003/ES pri uporabi jajc za prehrano ljudi, ki so znesena v pozitivni jati od dneva vzorčenja in niso bila vložena v valilnik, odredioznačitev jajc v skladu s točko (b) dela D Priloge II Uredbe 2160/2003/ES in transportnih pakiranj z jajci z napisom »JAJCA IZ POZITIVNE JATE« in odpremo jajc v obdobju obrat za proizvodnjo jajčnih izdelkov. O količini jajc, namenjenih za predelavo, ter o imenu in naslovu odobrenega obrata, kamor so jajca namenjena, obvesti OU UVHVVR.

(2) Poleg ukrepov iz prejšnjega odstavka izvajalec dejavnosti:

- obvesti OU UVHVVR o datumu zakola pozitivne jate v odobreni klavnici ter imenu in naslovu klavnice, kjer bo opravljen zakol pozitivne jate, in v izjavi o prehranski varnosti živali za zakol navede rezultat preiskave, vključno z imenom serovara;

- pri usmrtni in uničenju pozitivne jate oziroma enodnevni piščancev obvesti OU UVHVVR o datumu in načinu usmrtnice;

- po izpraznitvi hleva odstrani gnoj v skladu s predpisi, ki urejajo ravnanje z živalskimi stranskimi proizvodi;

- lahko na zemljišču uporabi gnoj brez predhodne predelave, če ga pred uporabo skladišči v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov, in zagotovi, da se namesti na vodoodporno folijo ali drugo vodoodporno podlago in se ne uporablja vsaj štiri mesece od začetka skladiščenja;

- po izločitvi jate izvede temeljito čiščenje in razkuževanje hleva in opreme.

(3) Ukrepi iz prvega odstavka tega člena veljajo, dokler se z uradnim vzorčenjem iz prvega odstavka 13. člena tega pravilnika ne izključi prisotnost serovarov iz prvega odstavka tega člena in:

- v jati ni bila ugotovljena prisotnost protimikrobnih snovi ali zaviralcev bakterijske rasti, če so bili odvzeti vzorci kokoši za laboratorijsko testiranje, ali

- v jati ni bila ugotovljena prisotnost zadevnih serovarov salmonele pri ponovnem uradnem vzorčenju v skladu s točko (a) pod 2.2.2.2 Priloge Uredbe 200/2010/EU.

(4) Po zaključenem čiščenju in razkuževanju hleva uradni veterinar za bakteriološko kontrolo učinkovitosti čiščenja in razkuževanja v vsakem hlevu, vključno z opremo, odvzame vsaj deset vzorcev za preiskavo na prisotnost salmonele.

(5) Izvajalec dejavnosti nove živali vseli v hlev, ko v vzorcih za bakteriološko kontrolo učinkovitosti čiščenja in razkuževanja iz prejšnjega odstavka ni ugotovljena prisotnost salmonele.

(6) Ukrepi iz prvega odstavka tega člena veljajo za jajca, znesena od vključno dneva vzorčenja dalje, in enodnevne piščance, izvaljene iz teh jajc.

(7) Ne glede na zahteve iz prve alineje prvega odstavka tega člena lahko uradni veterinar, kadar izvajalec dejavnosti vložil vlogo iz drugega odstavka 13. člena tega pravilnika, dovoli nekomercialni premik valilnih jajc na drugo lokacijo istega izvajalca dejavnosti na ozemlju Republike Slovenije, če izvajalec dejavnosti zagotovi ločeno hranjenje valilnih jajc tako, da se prepreči širjenje salmonele.

(8) Za izvajanje 4. točke dela C Priloge II Uredbe 2160/2003/ES uradni veterinar izvajalcu dejavnosti, da se čim bolj zmanjša tveganje za širjenje salmonele, v odobreni klavnici odredi naslednje ukrepe za obdelavo svežega mesa, ki izvira iz pozitivne jate:

- zakol živali iz pozitivne jate se opravi kot zadnja serija klavnega procesa v proizvodnem dnevu na način, ki omeji možnost širjenja salmonele na najmanjšo možno mero;

- čiščenje in razkuževanje prostorov in opreme za zakol po opravljenem zakolu;

- uporabo mesa, pridobljenega iz pozitivne jate, samo za proizvodnjo živil, ki so toplotno obdelana ali obdelana na drug način, ki zanesljivo uniči salmonelo, ali odstranitev oziroma uporabo v skladu s predpisi, ki urejajo ravnanje z živalskimi stranskimi proizvodi.

16. člen

(ukrepi v pozitivni matični jati v primeru ugotovitve serovarov *Salmonella* Hadar, *Salmonella* Virchow oziroma *Salmonella* Infantis)

(1) Če se v pozitivni matični jati ugotovijo serovari *Salmonella* Hadar, *Salmonella* Virchow oziroma *Salmonella* Infantis, uradni veterinar izvajalcu dejavnosti odredi naslednje ukrepe:

- zagotovitev valjenja jajc v ločenih valilnikih;
- zagotovitev sledljivosti jajc in enodnevnih piščancev;
- prepoved premikov živali iz gospodarstva razen za zakol ali usmrtnice;

- pred ponovno naselitvijo živali izvedbo temeljitega čiščenja in razkuževanja hleva, vključno z opremo, ter bakteriološko kontrolo učinkovitosti čiščenja in razkuževanja, katere rezultati morajo biti negativni na salmonelo. V ta namen se v vsakem posameznem hlevu, vključno z opremo, odvzame in analizira vsaj deset vzorcev za preiskavo na salmonelo.

(2) Ukrepi iz prejšnjega odstavka prenehajo veljati, če:

1. izvajalec dejavnosti z vzorčenjem v skladu s točko 2.2.2.1 Priloge Uredbe 200/2010/EU dokaže, da serovari iz prejšnjega odstavka v pozitivni matični jati niso več prisotni in

2. pri uradnem vzorčenju, opravljenem najpozneje v treh delovnih dneh po prejemu dokazil iz prejšnje točke v skladu s točko 2.2.2.2 pod (b) Priloge Uredbe 200/2010/EU v pozitivni jati ni bila ugotovljena prisotnost zadevnih serovarov salmonele in:

- ni bila ugotovljena prisotnost protimikrobnih snovi ali zaviralcev bakterijske rasti ali

- ni bila ugotovljena prisotnost zadevnih serovarov salmonele pri ponovnem uradnem vzorčenju v skladu s točko 2.2.2.2 pod (b) Priloge Uredbe 200/2010/EU.

(3) Preiskava vzorcev se pri vzorčenju iz prve in druge alineje 2. točke prejšnjega odstavka opravi ločeno za vsak vzorec posebej.

III. VZORČENJE IN UKREPI V JATAH KOKOŠI NESNIC

17. člen

(vzorčenje izvajalcev dejavnosti v jatah nesnic)

(1) Za izvajanje 1. točke dela B Priloge II Uredbe 2160/2003/ES se vzorčenje vzrejnih jat kokoši nesnic v skladu s 1. točko dela B Priloge II Uredbe 2160/2003/ES opravi v skladu s Prilogo 3, ki je sestavni del tega pravilnika.

(2) Vzorce izvajalec dejavnosti dostavi v laboratorij, ki opravlja preiskave vzorcev izvajalcev dejavnosti, skupaj z izpolnjenim zapisnikom o vzorčenju, ki vsebuje vsaj podatke iz Priloge 2 tega pravilnika.

18. člen

(uradno vzorčenje v jatah nesnic)

(1) Uradno vzorčenje v primeru sumljive jate nesnic se opravi v skladu s točko 2.2.2 Priloge Uredbe 517/2011/EU. Preiskava vzorcev se opravi ločeno za vsak vzorec posebej.

(2) Za izvajanje drugega odstavka točke 2.2.2 Priloge Uredbe 517/2011/EU in drugega odstavka 4. točke dela D Priloge II Uredbe 2160/2003/ES se za laboratorijsko preiskavo odvzame naključni vzorec najmanj petih kokoši iz vsakega hleva, kjer so se kokoši zadrževale, ali najmanj 12 jajc. Za preiskavo se lahko vzorci združijo v en skupni vzorec. Usmrtitev žival za preiskavo na protimikrobne snovi ali zaviralce bakterijske rasti zagotovi izvajalec dejavnosti.

(3) Za izvajanje 4. točke pod (b) dela D Priloge II Uredbe 2160/2003/ES uradni veterinar na zahtevo izvajalca dejavnosti v pozitivni jati opravi uradno vzorčenje, če so poleg zahtev iz 4. točke pod (a) dela D Priloge II Uredbe 2160/2003/ES izpolnjeni naslednji pogoji:

- vse živali na gospodarstvu so cepljene proti serovaru salmonele, ki je bil ugotovljen v vzorcih in izvajalec dejavnosti razpolaga s pisnimi dokazili o opravljenem cepljenju;

– v nobeni jati na gospodarstvu ni bila ugotovljena prisotnost zadevnih serovarov v zadnjih 24 mesecih od prejete izvida za pozitivno jato;

– v objektu, v katerem je pozitivna jata, se uporablja sistem istočasne vhlavitve in izločitve vseh živali (»all in all out« sistem) in

– v jati uradno vzorčenje iz 4. točke pod (b) dela D Priloge II Uredbe 2160/2003/ES ali uradno vzorčenje iz prvega odstavka 19. člena tega pravilnika ni bilo nikoli opravljeno.

(4) Uradno vzorčenje iz prejšnjega odstavka se opravi tudi, če obstaja možnost navzkrižne kontaminacije vzorcev ob vzorčenju iz četrtega odstavka 13. člena tega pravilnika ali navzkrižne kontaminacije vzorcev v laboratoriju iz petega odstavka 13. člena tega pravilnika pod pogoji iz šestega in sedmega odstavka 13. člena tega pravilnika.

(5) Pri vzorčenju izvajalca dejavnosti zahtevo za uradno vzorčenje iz tretjega ali četrtega odstavka tega člena vložijo izvajalec dejavnosti na OU UVHVVR najpozneje v petih delovnih dneh po prejemu poročila o rezultatih preiskave. Vloga mora vsebovati osebno ime in naslov ali firmo in sedež izvajalca dejavnosti ter naslov gospodarstva in registrsko številko objekta, v katerem je pozitivna jata, za katero vlaga zahtevo za uradno vzorčenje iz prejšnjega odstavka. Na zahtevo uradnega veterinarja izvajalec dejavnosti zagotovi dokumentacijo in podatke, ki so potrebni, da se preveri izpolnjevanje pogojev iz tretjega ali četrtega odstavka tega člena.

(6) Pri uradnem vzorčenju iz tretjega odstavka točke 2.1 pod (a), (b), (c), (d), in (e) Priloge Uredbe 517/2011/EU uradni veterinar ob ugotovitvi zadevnih serovarov salmonelle preveri, ali obstaja možnost navzkrižne kontaminacije vzorcev v laboratoriju.

(7) Za izvajanje 4. točke dela D Priloge II Uredbe 2160/2003/ES se uradno vzorčenje opravi v skladu s 4. točko pod (i) točke (b) dela D Priloge II Uredbe 2160/2003/ES.

(8) Ne glede na prejšnji odstavek lahko uradni veterinar na pisno zahtevo izvajalca dejavnosti, opravi uradno vzorčenje v skladu s točko (ii) ali (iii) 4. točke pod (b) dela D Priloge II Uredbe 2160/2003/ES. Usmrtitev žival za preiskavo iz točke (ii) 4. točke pod (b) dela D Priloge II Uredbe 2160/2003/ES zagotovi izvajalec dejavnosti. Preiskava vzorcev se opravi v uradnem laboratoriju na stroške izvajalca dejavnosti. Za preiskavo se lahko vzorci iz točke (ii) 4. točke pod (b) dela D Priloge II Uredbe 2160/2003/ES združijo v skupne vzorce po pet živali.

19. člen

(ukrepi v primeru sumljivih jat kokoši nesnic)

(1) Uradni veterinar opravi uradno vzorčenje v sumljivi jati nesnic najpozneje v dveh delovnih dneh po prejemu obvestila iz četrte alineje prvega odstavka 5. člena tega pravilnika ali poročila o rezultatih preiskave o ugotovitvi zadevnih serovarov salmonelle.

(2) Poleg odvzema vzorcev iz prejšnjega odstavka uradni veterinar za sumljivo jato nesnic odredi naslednje ukrepe:

– prepoved premikov živali z gospodarstva in

– prepoved premikov jajc, znesenih od vključno dneva vzorčenja dalje, z gospodarstva, razen če se z njimi ravna v skladu s prvo ali drugo alinejo 2. točke prvega odstavka 20. člena tega pravilnika.

(3) Uradni veterinar na gospodarstvu s sumljivo jato opravi epizootiološko poizvedbo, vključno z odvzemanjem uradnih vzorcev, kadar je to smiselno zaradi ugotovitve izvora okužbe.

(4) Uradni veterinar lahko ukrepe iz drugega odstavka tega člena odredi tudi, če na podlagi poročila o preiskavi ni mogoče izključiti prisotnosti zadevnih serovarov in izvajalec dejavnosti ne predloži dokazila o cepljenju jate proti serovaru *Salmonella* Enteritidis v primeru ugotovitve serološke skupine O:9 oziroma *Salmonella* Typhimurium v primeru ugotovitve serološke skupine O:4.

(5) Ukrepi iz drugega odstavka tega člena veljajo:

– dokler se ne izključi prisotnost zadevnih serovarov salmonelle na podlagi uradnega vzorčenja iz prvega odstavka tega člena;

– dokler z laboratorijsko preiskavo izolatov serološke skupine O:9 ali serološke skupine O:4 ni izključena prisotnost zadevnih serovarov ali

– do izvedbe ukrepov iz 20. člena tega pravilnika v primeru pozitivnih jat.

(6) Ne glede na določbo prve alineje drugega odstavka tega člena se lahko sumljiva jata odpremi v zakol v klavnico ali se usmrti in uniči pod pogoji iz 20. člena tega pravilnika, preden so znani rezultati preiskav vzorcev, odvzetih pri uradnem vzorčenju iz prvega odstavka tega člena.

20. člen

(ukrepi v primeru ugotovitve zadevnih serovarov salmonelle v pozitivni jati)

(1) Za izvajanje točke (c) tretjega odstavka 5. člena Uredbe 2160/2003/ES uradni veterinar poleg ukrepov iz dela D Priloge II Uredbe 2160/2003/ES po ugotovitvi prisotnosti zadevnih serovarov v pozitivni jati nesnic izvajalcu dejavnosti:

1. prepove premike z gospodarstva živali in jajc iz pozitivne jate nesnic, razen pod pogoji iz prve in druge alineje 2. točke tega odstavka ter drugega odstavka tega člena;

2. če izvajalec dejavnosti ne vložijo zahteve iz petega odstavka 18. člena tega pravilnika, če se zahtevi ne ugotovi ali če je pri uradnem vzorčenju ugotovljena prisotnost *Salmonella* Enteritidis oziroma *Salmonella* Typhimurium, vključno z monofazno *Salmonella* Typhimurium z antigensko formulo 1,4,[5],12:i:-, odredi:

– pri uporabi jajc za prehrano ljudi, ki so znesena v pozitivni jati, označitev transportnih pakiranj z jajci z napisom »JAJCA IZ POZITIVNE JATE« ter odpremo jajc v odobren obrat za proizvodnjo jajčnih izdelkov. O količini jajc, namenjenih za predelavo, ter o imenu in naslovu odobrenega obrata, kamor so jajca namenjena, obvesti OU UVHVVR;

– v primeru uničenja jajc odstranitev in obdelavo jajc v skladu s predpisom, ki ureja ravnanje z živalskimi stranskimi proizvodi.

(2) Poleg ukrepov iz prejšnjega odstavka izvajalec dejavnosti:

– obvesti OU UVHVVR o datumu zakola pozitivne jate v odobreni klavnici ter imenu in naslovu klavnice, kjer bo opravljeno zakol pozitivne jate, in v izjavi o prehranski varnosti živali za zakol navede rezultat preiskave, vključno z imenom serovara;

– pri usmrtitvi in uničenju pozitivne jate obvesti OU UVHVVR o datumu in načinu usmrtitve;

– po izpraznitvi hleva odstrani gnoj v skladu s predpisi, ki urejajo ravnanje z živalskimi stranskimi proizvodi;

– lahko na zemljišču uporabi gnoj brez predhodne predelave, če ga pred uporabo skladišči v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov, in zagotovi, da se gnoj namesti na vodoodporno folijo ali drugo vodoodprono podlago in se ne uporablja vsaj štiri mesece od začetka skladiščenja;

– po izločitvi jate izvede temeljito čiščenje in razkuževanje hleva in opreme.

(3) Ukrep iz 1. točke prvega odstavka tega člena veljajo, dokler se z uradnim vzorčenjem iz tretjega odstavka 18. člena tega pravilnika ne izključi prisotnost zadevnih serovarov salmonelle in v jati ni ugotovljena prisotnost protimikrobnih snovi ali zaviralcev bakterijske rasti.

(4) Po zaključenem čiščenju in razkuževanju uradni veterinar za bakteriološko kontrolo učinkovitosti čiščenja in razkuževanja v vsakem hlevu, vključno z opremo, odvzame vsaj deset vzorcev za preiskavo na prisotnost salmonelle, če ima hlev maksimalno kapaciteto 1000 ali več nesnic, ali vsaj pet vzorcev, če ima hlev maksimalno kapaciteto manj kot 1000 nesnic.

(5) Izvajalec dejavnosti nove živali vseli v hlev, ko v vzorcih za bakteriološko kontrolo učinkovitosti čiščenja in razkuževanja iz prejšnjega odstavka ni ugotovljena prisotnost salmonelle.

(6) Ukrepi iz 2. točke prvega odstavka tega člena veljajo za jajca, proizvedena od vključno dneva vzorčenja.

(7) Za izvajanje 3. točke dela D Priloge II Uredbe 2160/2003/ES uradni veterinar izvajalcu živalske dejavnosti v odobreni klavnici odredi naslednje ukrepe za obdelavo svežega mesa, ki izvira iz pozitivne jate:

- zakol živali iz pozitivne jate se opravi kot zadnja serija klavnega procesa v proizvodnem dnevu na način, ki omeji možnost širjenja salmonelle na najmanjšo možno mero;
- prostori in oprema za zakol se po opravljenem zakolu očistijo in razkužijo;
- meso, pridobljeno iz pozitivne jate, se lahko uporabi samo za proizvodnjo živil, ki so toplotno obdelana ali obdelana na drug način, ki zanesljivo uniči salmonelo ali se ga odstrani oziroma uporabi v skladu s predpom, ki ureja ravnanje z živalskimi stranskimi proizvodi.

(8) Kadar se v isti jati dva ali večkrat zaporedoma ugotovijo drugi serovari salmonelle, razen zadevnih serovarov, mora izvajalec dejavnosti zagotoviti ukrepe za sanacijo jate.

IV. VZORČENJE IN UKREPI V JATAH PITOVIH PIŠČANCEV IN PITOVIH PURANOV

21. člen

(vzorčenje izvajalcev dejavnosti v jatah pitovnih piščancev in jatah pitovnih puranov)

(1) Za izvajanje točke 2.2.2. pod (b) Priloge Uredbe 200/2012/EU in točke 2.2.2 pod (b) Priloge Uredbe 1190/2012/EU se kot primerna tehnika vzorčenja šteje tudi odvzem dveh vzorcev po 150 g svežega fecesa, ki se odvzame iz različnih mest v objektu, kjer se zadržujejo živali. Za preiskavo se lahko vzorca fecesa združi v en zbirni vzorec.

(2) Pri odvzemu vzorcev izvajalec dejavnosti sestavi zapisnik, ki vsebuje vsaj podatke iz Priloge 2 tega pravilnika.

(3) Vzorce mora izvajalec dejavnosti dostaviti v laboratorij, ki opravlja preiskave vzorcev izvajalcev dejavnosti, skupaj z izpolnjenim zapisnikom iz prejšnjega odstavka.

(4) Za izvajanje drugega odstavka točke 2.1 pod (a) Priloge Uredbe 200/2012/EU izvajalec dejavnosti vlogo za odstopanje od zahtev za vzorčenja iz prvega odstavka točke 2.1 pod (a) Priloge Uredbe 200/2012/EU vloži na OU UVHVVR. Vloga mora vsebovati osebno ime in naslov ali firmo in sedež izvajalca dejavnosti, naslov gospodarstva in število objektov na gospodarstvu, opis sistema reje pitovnih piščancev, izjavo, da so na gospodarstvu izpolnjene zahteve iz točk (ii) in (iii) drugega odstavka točke 2.1 pod (a) Priloge Uredbe 200/2012/EU. Na zahtevo uradnega veterinarja mora izvajalec dejavnosti predložiti tudi drugo dokumentacijo ali podatke, ki so potrebni, da se preveri izpolnjevanje pogojev iz drugega odstavka točke 2.1 pod (a) Priloge Uredbe 200/2012/EU.

(5) Za izvajanje tretjega odstavka točke 2.1 pod (a) Priloge Uredbe 200/2012/EU in točke (i) pod (a) točke 2.1 Priloge Uredbe 1190/2012/EU izvajalec dejavnosti vlogo za odobritev vzorčenja v zadnjih šestih tednih pred datumom zakola vloži na OU UVHVVR. Vloga mora vsebovati osebno ime in naslov ali firmo in sedež izvajalca dejavnosti, naslov gospodarstva in število objektov na gospodarstvu, opis sistema reje pitovnih piščancev ali pitovnih puranov in veljaven ekološki certifikat izdan v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo kmetijskih pridelkov in živil.

(6) Ne glede na četrti in peti odstavek tega člena izvajalec dejavnosti, če se v eni ali več jatah ugotovi prisotnost zadevnih serovarov salmonelle, izvaja vzorčenje v skladu s prvim odstavkom pod (a) točke 2.1 Priloge Uredbe 200/2012/EU oziroma točke (i) pod (a) točke 2.1 Priloge Uredbe 1190/2012/EU.

22. člen

(uradno vzorčenje v jatah pitovnih piščancev in jatah pitovnih puranov)

Za izvajanje prvega odstavka točke 2.2.3 Uredbe 200/2012/EU in prvega odstavka točke 2.2.3 Uredbe

1190/2012/EU se za izvajanje dodatnih laboratorijskih testov odvzame naključni vzorec najmanj pet živali iz vsakega hleva. Usmritev žival za preiskavo iz točke (ii) pod (b) 4. točke dela D Priloge II Uredbe 2160/2003/ES zagotovi izvajalec dejavnosti.

23. člen

(ukrepi v primeru ugotovitve zadevnih serovarov v jati pitovnih piščancev in jati pitovnih puranov)

(1) Za izvajanje točke (c) tretjega odstavka 5. člena in za izvedbo ukrepov iz 3. točke dela E Priloge II Uredbe 2160/2003/ES uradni veterinar odredi:

1. na gospodarstvu: prepoved premikov živali z gospodarstva, razen za zakol v odobreni klavnici pod pogoji iz 2. točke tega odstavka ali v primeru usmrnitve in uničenja živali;
2. v klavnici:
 - zakol živali iz pozitivne jate kot zadnjo serijo klavnega procesa v proizvodnem dnevu,
 - čiščenje in razkuževanje prostorov in opreme za zakol po opravljenem zakolu,
 - uporabo mesa, pridobljenega iz pozitivne jate, samo za proizvodnjo živil, ki so toplotno obdelana ali obdelana na drug način, ki zanesljivo uniči salmonelo ali se ga odstrani oziroma uporabi v skladu s predpisom, ki ureja ravnanje z živalskimi stranskimi proizvodi.

(2) Poleg ukrepov iz prejšnjega odstavka izvajalec dejavnosti:

- obvesti OU UVHVVR o datumu zakola pozitivne jate v odobreni klavnici ter imenu in naslovu klavnice, kjer bo opravljen zakol pozitivne jate, in v izjavi o prehranski varnosti živali za zakol navede rezultat preiskave, vključno z imenom serovara;
- po izpraznitvi hleva odstrani gnoj v skladu s predpisi, ki urejajo ravnanje z živalskimi stranskimi proizvodi;
- lahko na zemljišču uporabi gnoj brez predhodne predelave, če ga pred uporabo skladišči v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov, in zagotovi, da se namesti na vodoodporno folijo ali drugo vodoodporno podlago in se ne uporablja vsaj štiri mesece od začetka skladiščenja;
- po izločitvi jate izvede temeljito čiščenje in razkuževanje hleva in opreme ter v vsakem hlevu odvzem vsaj desetih vzorcev za bakteriološko kontrolo učinkovitosti čiščenja in razkuževanja.

(3) Izvajalec dejavnosti nove živali vseli v hlev, ko v vzorcih za bakteriološko kontrolo učinkovitosti čiščenja in razkuževanja iz četrte alineje prejšnjega odstavka ni ugotovljena prisotnost salmonelle.

(4) Uradni veterinar ukrepe iz prvega odstavka tega člena odredi tudi, če na podlagi poročila o preiskavi ni mogoče izključiti prisotnosti zadevnih serovarov.

24. člen

(ukrepi v matičnih jatah, jatah nesnic, jatah pitovnih piščancev in jatah pitovnih puranov v primeru ugotovitve protimikrobnih snovi)

(1) Če se v jati ugotovi prisotnost protimikrobnih snovi, ki so bile uporabljene v nasprotju z Uredbo 1177/2006/ES, se odredijo ukrepi iz 15. člena tega pravilnika v primeru matičnih jat, ukrepi iz 20. člena tega pravilnika v primeru jat nesnic ter ukrepi iz 23. člena tega pravilnika v primeru jat pitovnih piščancev in jat pitovnih puranov.

(2) Če se v jati ugotovi prisotnost protimikrobnih snovi, ki niso bile uporabljene v nasprotju z Uredbo 1177/2006/ES ali prisotnost drugih snovi, ki zavirajo rast bakterij, uradni veterinar za jato odredi prepoved premikov živali in jajc z gospodarstva.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek lahko uradni veterinar dovoli nekomercialni premik jajc na drugo lokacijo istega izvajalca dejavnosti na ozemlju Republike Slovenije, če izvajalec dejavnosti zagotovi ločeno hranjenje jajc tako, da se prepreči širjenje salmonelle.

(4) Uradni veterinar v primerih iz drugega odstavka tega člena v jati opravi ponovno vzorčenje na prisotnost salmonele in na prisotnost protimikrobnih sredstev oziroma drugih snovi, ki zavirajo rast bakterij.

(5) Vzorčenje iz prejšnjega odstavka se opravi:

– v matičnih jatah v skladu s točko 2.2.2 Priloge Uredbe 200/2010/EU;

– v jatah nesnic v skladu z 2. točko Priloge Uredbe 517/2011/EU;

– za odkrivanje prisotnosti protimikrobnih snovi se odvzame 12 jajc ali naključni vzorec trupel najmanj petih živali iz hleva, kjer so se živali zadrževale. Za preiskavo se lahko vzorci združijo v en skupni vzorec.

(6) Ukrepi iz drugega odstavka tega člena veljajo, dokler se z uradnim vzorčenjem ne izključi prisotnost protimikrobnih sredstev oziroma prisotnost drugih snovi, ki zavirajo rast bakterij, in prisotnost salmonele.

(7) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka vzorčenja ni treba opraviti oziroma ponoviti, če se izvajalec dejavnosti odloči, da se jata in jajca, pridobljena iz te jate, uničijo. Usmrtilitev in uničenje morata biti izvedena v skladu s predpisom, ki ureja zaščito živali, in predpisom, ki ureja ravnanje z živalskimi stranskimi proizvodi.

V. UKREPI V PRIMERU IZBRUHA OKUŽBE PRI LJUDEH

25. člen

(ukrepi uradnega nadzora v primeru izbruha okužbe z živili pri ljudeh)

(1) Če je UVHVVR obveščena o pojavu izbruha salmonele pri ljudeh in je mogoče ugotoviti, s katerega gospodarstva izvira jata ali živilo, ki je ali se sumi, da je vir okužbe, uradni veterinar:

1. z namenom ugotoviti vir okužbe opravi uradno vzorčenje v jati oziroma na gospodarstvu, s katerega izvira jata ali kontaminirana ali potencialno kontaminirana živila;

2. kadar je to potrebno zaradi varovanja zdravja ljudi, do pridobitve rezultatov uradnega vzorčenja odredi:

– prepoved premikov živali z gospodarstva, razen za zakol ali usmrtilitev in uničenje tako, kot je določeno za pozitivne jate perutnine, in

– prepoved premikov jajc z gospodarstva, razen če se z njimi ravna na način, določen za jajca iz pozitivne jate.

(2) Če so kot vir ali možen vir izbruha okužbe z živili pri ljudeh ugotovljeni nezadrevni serovari salmonele, uradni veterinar ukrepe prekliče, ko izvajalec dejavnosti zagotovi sanacijo jate in pri uradnem vzorčenju ni ugotovljena prisotnost serovarov salmonele, ki so bili ugotovljeni kot vir ali možen vir izbruha okužbe ljudi z živili.

VI. FINANCIRANJE IN DRŽAVNA POMOČ

26. člen

(upravičenci in upravičeni stroški)

(1) Izvajalci dejavnosti so upravičeni do nadomestila za zaklane ali usmrčene živali, če zaradi odrejenih ukrepov iz 15. ali 20. člena tega pravilnika zaradi ugotovitve prisotnosti serovarov *Salmonella* Enteritidis oziroma *Salmonella* Typhimurium, vključno z monofazno *Salmonella* Typhimurium z antigensko formulo 1,4,[5],12:i:-, zakoljejo ali usmrtilijo in uničijo odraslo matično jato ali odraslo jato nesnic, če:

– obvestijo UVHVVR o ugotovitvi salmonele v jati v skladu s 5. členom tega pravilnika;

– v jati zagotovijo predpisano vzorčenje v skladu z 12. oziroma 17. členom tega pravilnika;

– izvedejo vse ukrepe v skladu s tem pravilnikom;

– niso naslovniki neporavnane naloge za izterjavo na podlagi predhodnega sklepa Evropske komisije, v katerem je

pomoč, ki jo je dodelil organ iz Republike Slovenije, razglasila za nezakonito in nezdružljivo z notranjim trgovom, in

– niso podjetja v težavah iz 59. točke 2. člena Uredbe Komisije (EU) iz 18. točke 2. člena Uredbe Komisije (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgovom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe (UL L št. 187 z dne 26. 6. 2014, str. 1), zadnjič spremenjene z Uredbo Komisije (EU) 2023/1315 z dne 23. junija 2023 o spremembi Uredbe (EU) št. 651/2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgovom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe ter Uredbe (EU) 2022/2473 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za podjetja, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, predelavo in trženjem ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, za združljive z notranjim trgovom z uporabo členov 107 in 108 Pogodbe (UL L št. 167 z dne 30. 6. 2023, str. 1), razen če je izvajalec dejavnosti postal podjetje v težavah zaradi izgub ali škode, ki jo povzroči bolezen živali iz tega pravilnika.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek izvajalec dejavnosti ni upravičen do nadomestila, če je bila v jati ugotovljena prisotnost protimikrobnih snovi, ki so bile uporabljene v nasprotju z Uredbo 1177/2006/ES. Izvajalec dejavnosti prav tako ni upravičen do nadomestila, če se ugotovi, da so bolezen živali povzročila namerna dejanja ali malomarnost izvajalca dejavnosti.

(3) Nadomestilo iz tega člena se določi po tržni vrednosti živali ob upoštevanju:

– drugega pododstavka desetega odstavka 26. člena Uredbe Komisije (EU) 2022/2472 z dne 14. decembra 2022 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter na podeželju za združljive z notranjim trgovom z uporabo členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL L št. 327 z dne 21. 12. 2022, str. 1), zadnjič spremenjene z Uredbo Komisije (EU) 2023/2607 z dne 22. novembra 2023 o popravku Uredbe (EU) 2022/2472 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter na podeželju za združljive z notranjim trgovom z uporabo členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL L št. 2023/2607 z dne 23. 11. 2023), (v nadaljnjem besedilu Uredba 2022/2472/EU) za izvajalce dejavnosti iz prve alineje prvega odstavka 27. člena tega pravilnika ali

– 375. točke Smernic Evropske unije o državni pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter na podeželju (UL C št. 485 z dne 21. 12. 2022, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Smernice) za izvajalce dejavnosti iz druge alineje prvega odstavka 27. člena tega pravilnika.

(4) Nadomestilo se zmanjša za vse stroške, ki niso nastali neposredno zaradi bolezni živali in bi izvajalcu dejavnosti nastali tudi sicer, in vse prihodke, ki jih izvajalec dejavnosti dobi s prodajo teh živali ali proizvodov iz teh živali.

27. člen

(uporaba pravil o državni pomoči in intenzivnost pomoči)

(1) Financiranje nadomestila za zaklane ali usmrčene živali iz sredstev državnega proračuna predstavlja pomoč, ki se dodeli:

– izvajalcem dejavnosti, ki izpolnjujejo merila iz Priloge I Uredbe 2022/2472/EU, v skladu s 26. členom Uredbe 2022/2472/EU in

– izvajalcem dejavnosti, ki ne izpolnjujejo meril iz Priloge I Uredbe 2022/2472/EU, v skladu s 3. poglavjem I. dela in oddelkom 1.2.1.3 II. dela Smernic.

(2) Nadomestilo, vključno s plačili na podlagi drugih nacionalnih ukrepov ali ukrepov Evropske unije ali zavarovalnih polic za iste upravičene stroške, ne sme presežati 100 % upravičenih stroškov iz prejšnjega člena.

(3) Izplačilo nadomestila se izvede v skladu s predpisom, ki ureja odškodnine na področju veterinarstva.

(4) Izvajalcem dejavnosti iz druge alineje prvega odstavka tega člena se nadomestilo izplača po prejetju odločitve Evropske komisije o združljivosti ukrepa pomoči iz tega pravilnika.

(5) Ministrica, pristojna za kmetijstvo, objavi naznanilo o prejetju odločitve iz prejšnjega odstavka v Uradnem listu Republike Slovenije.

28. člen

(združevanje pomoči)

Nadomestilo se v zvezi z istimi upravičenimi stroški ne sme združevati z drugo pomočjo iz javnih sredstev.

29. člen

(hramba dokumentacije)

UVHVVR hrani dokumentacijo o dodeljenih nadomestilih deset let od dneva, ko je bilo dodeljeno zadnje nadomestilo po tem pravilniku.

VII. PREHODNA IN KONČNE DOLOČBE

30. člen

(prehodno obdobje)

(1) Za laboratorije, ki so na dan uveljavitve tega pravilnika vpisani na seznam določenih laboratorijev v skladu z 11. členom Pravilnika o monitoringu in nadzoru salmonel pri perutnini vrste Gallus Gallus (Uradni list RS, št. 97/10) oziroma 8. členom Pravilnika o monitoringu in nadzoru salmonel pri puranih (Uradni list RS, št. 27/10), se šteje, da so vpisani na seznam določenih laboratorijev v skladu s tem pravilnikom.

(2) Laboratoriji iz prejšnjega odstavka se morajo uskladiti z določbo tretjega odstavka 10. člena tega pravilnika najpozneje do 31. decembra 2027.

31. člen

(prenehanje veljavnosti)

Z dnem uveljavitve tega pravilnika prenehajo veljati Pravilnik o monitoringu in nadzoru salmonel pri perutnini vrste Gallus gallus (Uradni list RS, št. 97/10), Pravilnik o monitoringu in nadzoru salmonel pri puranih (Uradni list RS, št. 27/10) in Pravilnik o določitvi pristojnih organov in programu nadzora salmonela in drugih opredeljenih povzročiteljev zoonoz, ki se prenašajo z živali (Uradni list RS, št. 67/04).

32. člen

(začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 007-426/2022

Ljubljana, dne 31. maja 2024

EVA 2022-2330-0091

Mateja Čalušič

ministrica

za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Priloga 1

VZORČENJE V MATIČNIH JATAH

Vzrejne matične jate

Odvzem vzorcev v vzrejnih matičnih jatah vrste *Gallus gallus* in vzrejnih matičnih jatah vrste *Meleagris gallopavo domestica* se opravi na naslednji način:

a) pri enodnevnih piščancih se za vsako pošiljko živali, ki prispe na gospodarstvo z enim prevoznim sredstvom iz iste valilnice, odvzame vsaj en sestavljen vzorec, ki se sestavi tako, da se na vsakih 500 enodnevnih piščancev naključno odvzame:

– vsaj 400 cm² vidno umazane notranje podloge škatel za transport ali vsaj 100 g drugega vidno umazanega podložnega materiala, vendar največ 10 podlog ali 500 g drugega podložnega materiala, ali

– en bris z navlaženo krpo iz tkanine velikosti vsaj 400 cm² iz škatel za transport, vendar največ 10 brisov, ali

– 10 trupel živali ali vsaj 5 trupel živali, če je v pošiljki 500 ali manj živali;

b) pri štiri tedne starih živalih in dva tedna preden živali preidejo v fazo nesnosti ali se premaknejo v enoto za odrasle jate, se odvzamejo vzorci v skladu s točko 2.2.2 Priloge Uredbe 200/2010/EU. Za preiskavo se vzorci lahko združijo v dva zbirna vzorca.

Priloga 2**ZAPISNIK O VZORČENJU****I. IZVAJALEC DEJAVNOSTI**

1. Izvajalec dejavnosti:

– osebno ime in naslov oziroma firma in sedež,

– naslov in G-MID gospodarstva, kjer se jata nahaja**II. IDENTIFIKACIJA JATE**

1. Vrsta jate (označiti ustrezno)

matična jata ● vzrejna jata ● odrasla jata

jata kokoši nesnic ● vzrejna jata ● odrasla jata

jata pitovnih piščancev

jata pitovnih puranov

2. Oznaka jate na gospodarstvu-identifikacija (samo za matične jate) _____

3. Datum vselitve jate v enoto za odrasle nesnice oz. odrasle matične jate _____

(če vse živali niso bile vseljene istočasno, obvezno navesti vse datume vselitev)

III. VZOREC

1. Vrsta vzorca (označiti ustrezno)

notranje podloge škatel ali brisi število vzorcev _____

trupla piščancev število vzorcev _____

feces (2 x 150g) število vzorcev _____

brisi obutve (2 para) število vzorcev _____

vpojne krpe (4 krpe) število vzorcev _____

vpojne krpe in brisi obutve (1+1 par) število vzorcev _____

2. Starost živali ob vzorčenju v tednih (samo za matične jate in nesnice)

(če so v jati živali različnih starosti, obvezno navesti vse starosti)

Datum vzorčenja _____

Vzorčevalec (označiti ustrezno)

izvajalec dejavnosti drugo (navesti, kdo) _____

PREISKAVA na prisotnost salmonele

V. PODPIS vzorčevalca _____

Priloga 3

VZORČENJE V JATAH KOKOŠI NESNIC

Vzrejne jate

Odvzem vzorcev v vzrejnih jatah nesnic se opravi na naslednji način:

a) pri enodnevnih piščancih se za vsako pošiljko živali, ki prispe na gospodarstvo z enim prevoznim sredstvom iz iste valilnice, odvzame vsaj en sestavljen vzorec, ki se sestavi tako, da se na vsakih 500 enodnevnih piščancev naključno odvzame:

– vsaj 400 cm² vidno umazane notranje podloge škatel za transport ali vsaj 100 g drugega vidno umazanega podložnega materiala, vendar največ 10 podlog ali 500 g drugega podložnega materiala,

– en bris z navlaženo krpo iz tkanine velikosti vsaj 400 cm² iz škatel za transport, vendar največ 10 brisov, ali

– 10 trupel živali ali vsaj 5 trupel živali, če je v pošiljki 500 ali manj živali;

b) dva tedna, preden jarkice preidejo v fazo nesnosti ali se premaknejo v enoto za odrasle nesnice, se odvzamejo vzorci v skladu s točko 2.2.1 Priloge Uredbe 517/2011/EU.

1656. Pravilnik o spremembi in dopolnitvi Pravilnika o odobritvi in nalogah delavnic za tahografe in naprave za omejevanje hitrosti

Na podlagi četrtega odstavka 11. člena, drugega odstavka 13. člena in sedmega odstavka 17. člena Zakona o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozi (Uradni list RS, št. 45/16 – uradno prečiščeno besedilo, 62/16 – popr., 92/20 – ZPrCP-E in 153/22) ministrica za infrastrukturo izdaja

P R A V I L N I K**o spremembi in dopolnitvi Pravilnika o odobritvi in nalogah delavnic za tahografe in naprave za omejevanje hitrosti**

1. člen

V Pravilniku o odobritvi in nalogah delavnic za tahografe in naprave za omejevanje hitrosti (Uradni list RS, št. 24/19, 184/20, 163/21 in 15/22) se v 3. členu v četrtem odstavku na koncu doda besedilo, ki se glasi: »V primeru zamenjave tahografa lahko delavnica izvede tudi postopek nameščanja iz 6. člena in postopek aktiviranja iz 7. člena tega pravilnika.«.

2. člen

V 26. členu se v prvem odstavku zadnji stavek spremeni tako, da se glasi: »Merilna oprema mora biti redno kalibrirana v časovnih rokih, ki niso daljši od dveh let.«.

KONČNA DOLOČBA

3. člen

(začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 007-70/2024/14

Ljubljana, dne 16. maja 2024

EVA 2024-2430-0009

Mag. Alenka Bratušek

ministrica

za infrastrukturo

USTAVNO SODIŠČE**1657. Dopolnilna odločba o določitvi načina izvršitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21**

Številka: U-I-8/24-23

Datum: 30. 5. 2024

**DOPOLNILNA ODLOČBA
IN SKLEP**

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti, začetem z zahtevo Sodnega sveta, in v postopku, začetem s sklepom Ustavnega sodišča, v zvezi s svojo odločbo št. U-I-772/21 z dne 1. junija 2023, na seji 30. maja 2024

o d l o č i l o:

1. Zavrže se zahteva za oceno ustavnosti:

– četrtega, petega in šestega odstavka 5. člena Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – ura-

dno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11, 46/13, 50/14, 82/15, 67/17, 84/18, 204/21 in 139/22), kolikor se nanašajo na usklajevanje sodniških plač;

– drugega odstavka 10. člena v zvezi s Prilogo 1 in Prilogo 3 Zakona o sistemu plač v javnem sektorju, kolikor se nanašajo na sodnike.

2. Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-772/21 z dne 1. 6. 2023 se izvrši na naslednji način:

– Pri izračunu plač sodnikov se za plačilo sodniške službe od 3. 1. 2024 do začetka uporabe zakonske ureditve, sprejete zaradi izvršitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21, upoštevajo plačni razredi sodniških funkcij, kot so bili v veljavi na dan 1. 6. 2012, usklajeni s stopnjo rasti cen življenjskih potrebščin v obdobju od 1. 6. 2012 do 31. 12. 2023. Za usklajitev se uporabi uradni podatek Statističnega urada Republike Slovenije o rasti cen življenjskih potrebščin v upoštevem obdobju. Plače, izračunane ob upoštevanju tako usklajenih plačnih razredov, se sodnikom prvič izplačajo pri izplačilu plač v septembru 2024 za opravljeno sodniško službo v avgustu 2024. Pri izplačilu te plače se sodnikom izplačajo tudi razlike med plačami, kot bi jih, upoštevaje na prej opisan način usklajene plačne razrede, sodniki prejeli za opravljeno sodniško službo v obdobju od 3. 1. 2024 do konca julija 2024, in plačami, ki so jih sodniki že prejeli oziroma jih bodo prejeli v obdobju od 3. 1. 2024 do konca julija 2024.

– Sredstva za izplačila sodniških plač v skladu s prejšnjo alinejo te točke izreka zagotovita Vlada oziroma Državni zbor.

O b r a z l o ž i t e v

A.

1. Sodni svet (v nadaljevanju predlagatelj) vlaga ponovno zahtevo za oceno ustavnosti zakonskih določb v zvezi s plačami sodnikov, katerih protiustavnost je Ustavno sodišče ugotovilo že z odločbo št. U-I-772/21 z dne 1. 6. 2023 (Uradni list RS, št. 72/23). Navaja, da bi se Državni zbor na odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-772/21 moral odzvati s sprejetjem ustreznega zakona, s katerim bi odpravil izgubo realne vrednosti sodniških plač in uzakonil nadaljnje redno usklajevanje vrednosti plačnih razredov z inflacijo ter zagotovil primerljivost sodniških plač s poslanskimi, česar pa ni storil. S svojo neodzivnostjo naj bi zakonodajalec zelo hudo kršil najbolj temeljna ustavna načela, med katerimi predlagatelj izpostavlja načela pravne države, delitve oblasti in neodvisnosti sodstva, katerih spoštovanje naj bi bilo predpogoj za zagotavljanje človekove svobode in njegovih pravic. Predlagatelj meni, da je vsakokratna opustitev spoštovanja in izvrševanja sodnih odločitev nedopustna oziroma ustavnopravno nevdržna ter pomeni zanihanje vladavine prava, še toliko bolj nedopustno pa naj bi bilo, če katera izmed neizvršenih odločb Ustavnega sodišča zadeva zakonsko ureditev, ki prizadeva neodvisnost sodne oblasti. Ta naj bi bila namreč eden od temeljev ustavnega reda, ki je v celoti namenjen zagotavljanju človekove pravice do sodnega varstva.

2. Predlagatelj navaja, da Državni zbor ni izkazal še nobene pripravljenosti za odpravo ugotovljenih protiustavnosti, čeprav lahko zakonodajni postopek z vložitvijo predloga zakona sproži (tudi) vsak poslanec. Na poziv predlagatelja, ali namerava zakonodajalec izvršiti odločbo Ustavnega sodišča, se je 20. 9. 2023 odzvala predsednica Državnega zbora zgolj s pojasnilom zakonskih pristojnosti in zagotovilom, da bo Državni zbor, če bo prejel zakonske predloge v zvezi z odpravo protiustavnosti, pričel zakonodajni postopek.

3. Vzrok za neizpolnitev odločbe Ustavnega sodišča po mnenju predlagatelja ni v pretirani kompleksnosti obravnavanega vprašanja. Predlagatelj navaja, da je bil v času izdaje odločbe Ustavnega sodišča med predstavniki sodstva, Sodnega sveta in tožilstva ter ministrico za pravosodje in ministrico za javno upravo že dosežen Dogovor o ureditvi plač funkcionarjev sodne veje oblasti in državnotožilstvskih funkcionarjev, pri čemer je šlo za sklepno dejanje dalj časa trajajočih usklajevanj, ki pa

ga Vlada potem ni podpisala, ker naj bi se čakalo na sprejetje novega zakona, ki bi uredil skupne temelje sistema plač v javnem sektorju. Predlagatelj meni, da ideja o (popolni) prenovi plačnega sistema v javnem sektorju sodi v domeno političnega interesnega usklajevanja in ne more biti alternativa ustavnopravno upoštevnim argumentom. Politični cilji izvršilne veje oblasti oziroma vladajoče koalicije po mnenju predlagatelja ne morejo prevladati nad temeljnimi ustavnimi načeli, na katerih stoji državna ureditev, kot so načela pravne države, delitve oblasti in neodvisnosti sodnikov. Ob tem predlagatelj dodaja, da so sodniki kot vsi nosilci oblasti v službenem razmerju z državo in zato urejanje njihovega materialnega položaja ne more biti primerljivo z urejanjem položaja javnih uslužbencev.

4. Predlagatelj navaja, da predsednik Vlade in ministrica za pravosodje v javnosti sicer zatrjujeta, da se zavedata dolžnosti poskrbeti za odpravo ugotovljenih protiuustavnosti, vendar to hkrati tudi povsem jasno odlagata v nedoločljivo prihodnost in odpravo povezujeta s celovitim urejanjem novega plačnega sistema. Ob tem predlagatelj pojasnjuje, da je bil 10. 1. 2024 s sindikati javnega sektorja podpisan Dogovor o uskladitvi vrednosti plačnih razredov plačne lestvice in datumu izplačila regresa za letni dopust v letu 2024 (Uradni list RS, št. 12/24 in 15/24 – v nadaljevanju Dogovor), pri čemer so se sindikati s podpisom sporazuma zavezali, da do 13. 9. 2024 ne bodo sprožili nobenih stavkovnih aktivnosti v zvezi z vsebino Dogovora, kar pa ne velja, če Vlada za katero od skupin javnih uslužbencev ali funkcionarjev določi odpravo nesorazmerij v osnovnih plačah z učinkovanjem pred 13. 9. 2024 ali se dogovori zanjo. To po mnenju predlagatelja pomeni, da Vlada (in posledično Državni zbor) odločbe Ustavnega sodišča o protiuustavnosti zakonske ureditve, ki ureja sodniške plače, ne namerava spoštovati najmanj do 13. 9. 2024.

5. Predlagatelj meni, da se v zvezi z neizvršitvijo odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21 ni mogoče sklicevati na težek finančni položaj, v katerem naj bi se znašla država po avgustovskih poplavah, v zvezi s čimer izpostavlja nekatera ravnanja, ki so povzročila dodatno obremenitev državnega proračuna. Navaja, da sprejeti finančni načrt Državnega zbora za leti 2024 in 2025 za ca. 2,5 milijona EUR zvišuje proračunska sredstva za sofinanciranje političnih strank; da je bila v prvih osmih mesecih lanskega leta povprečna plača v podskupini E-1 Zdravniki in zobozdravniki za 684 EUR bruto (znesek vključuje tudi dodatke) višja kot v istem obdobju leta 2022 in da se bo po Zakonu o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2024 in 2025 (Uradni list RS, št. 123/23 in 12/24 – ZIPRS2425) redna uskladitev pokojnin in nadomestil iz invalidskega zavarovanja delno opravila že v januarju, in sicer za 8,2 odstotka.

6. Predlagatelj zatrjuje, da so s tem, ko se Državni zbor na odločbo Ustavnega sodišča ni odzval, sodstvo kot celota in sodniki kot posamezniki ostali brez učinkovitega ustavnosodnega varstva zoper samovoljno ravnanje zakonodajalca. Ustavnemu sodišču predlaga, naj v tej zadevi to varstvo začasno zagotovi samo z določljivo načina izvršitve svoje odločbe. Zatrjuje, da neizvršitev odločbe ne pomeni le materialnega prikrajšanja sodnikov, temveč naj bi pomenila poglobljanje protiuustavnega stanja celotne sodne veje oblasti in nastavke za ustavnopravno krizo pravne države. S tem, ko zakonodajalec ni izvršil odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21, naj bi posredno postavil pod vprašaj neodvisnost vsakega posameznega sodnika v vsaki posamezni zadevi, ki mu je dodeljena v obravnavo, pri čemer je pravica do neodvisnega sodnika zahteva prava Evropske unije ter 6. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – EKČP). Določitev načina izvršitve je po mnenju predlagatelja edini način, da se zagotovi ustavnoskladno stanje. S tem naj se tudi ne bi poseglo v pravice drugih, temveč naj bi bila delna odprava nesorazmerij in delna izvršitev odločbe Ustavnega sodišča v javnem interesu. Zagotovitev materialne neodvisnosti sodnikov naj bi bila namreč pomembna zaradi varstva pred pritiski na sodnike, kar bi lahko vplivalo na njihovo odločanje. Predlagatelj opozarja tudi na to, da je preko 50 sodnikov spomladi 2023

vložilo pritožbe zoper odločbe predsednikov sodišč o njihovi uvrstitvi v plačne razrede po novi plačni lestvici in v njih (ponovno) opozorilo na protiuustavnost zakonskih določb o plačah sodnikov, do odprave protiuustavnega stanja s sprejetjem nove zakonodaje ali z določljivo načina izvršitve pa predlagatelj o teh pritožbah ne more odločiti, s čimer naj bi bila pritožnikom kršena pravica do ustreznega pravnega sredstva (oziroma sodnega varstva).

7. Predlagatelj navaja, da se zaveda, da drugi odstavek 40. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 23/20 in 92/21 – v nadaljevanju ZUstS) pomeni (za zagotovitev ustavnosti sicer nujno) izjemo od dosledne ločitve funkcij različnih vej oblasti ter da mora o načinih izvršitve svojih odločb Ustavno sodišče odločati pazljivo in z ustrežno mero samoomejevanja. Dodaja, da mu je jasno tudi, da od Ustavnega sodišča (načeloma) ni mogoče zahtevati, naj prevzema zakonodajno pristojnost in ureja kompleksna življenjska razmerja, pri urejanju katerih ima Državni zbor praviloma široko polje proste (politične) presoje. Predlagatelj meni, da mora biti tako odločanje Ustavnega sodišča izjema, vendar pa naj bi obravnavana situacija utemeljevala tako izjemo. Poudarja tudi, da vsebuje odločba, ki bi jo moral Državni zbor izvršiti, vse potrebne napotke, ki zakonodajalcu omogočajo, da sprejme ustavnoskladno rešitev, glede na okoliščine pa je bil določen tudi razumen rok za izvršitev odločbe, zakonodajalec pa je samovoljno ni izvršil in povsem očitno čaka na predhodna ravnanja Vlade, do katerih ni prišlo.

8. V zahtevi predlagatelj pojasnjuje tudi to, na kakšen način naj se po njegovem mnenju določi način izvršitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21. Ustavnemu sodišču predlaga, naj določi, da vsem sodnikom kot del plače pripada še dodatek za opravljanje sodniške funkcije v višini 1.071,59 EUR bruto, in sicer od 1. 6. 2023 dalje, to je od dne, ko je bila z odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-772/21 ugotovljena protiuustavnost ureditve sodniških plač. Dodatek takšne višine naj bi bil določen s Predlogom zakona o dodatku sodnikom in državnim tožilcem, ki naj bi ga pripravilo Ministrstvo za pravosodje, pa ni bil sprejet. Prejemanje takšnega dodatka naj bi delno izboljšalo materialni položaj sodnikov in delno odpravilo ugotovljeno protiuustavnost. Višina dodatka naj bi pomenila razliko med najnižjo plačo okrajnega sodnika in najnižjo plačo poslanca (torej razliko med 48. in 56. plačnim razredom brez upoštevanja dodatnega mesečnega pavšalnega zneska, ki ga prejemajo poslanci), kar naj bi pomenilo izenačitev vsaj na ravni osnovnih plač in razumen predlog začasne ureditve protiuustavnega stanja. Prejemanje opisanega dodatka naj bi (deloma) odpravljalo bistvo ugotovljenih protiuustavnih razmerij med plačnim položajem sodnikov in poslancev, ki naj bi bilo v tem, da razlika med plačnimi razredi najnižje uvrščenih sodnikov in najnižje uvrščenih poslancev obsega od 11 do skoraj 13 plačnih razredov. S tem dodatkom naj bi vrhovni sodnik oziroma vrhovni sodnik svetnik poslance v izhodiščnem plačnem razredu (56.) z najnižjim mesečnim pavšalom (500,00 EUR) presegala za več kot sedem plačnih razredov, poslance v izhodiščnem plačnem razredu z najvišjim mesečnim pavšalom (800,00 EUR) pa za šest plačnih razredov, kar naj bi bilo pomembno več kot dva oziroma tri plačne razrede, kar naj bi Ustavno sodišče ocenilo za premajhno razliko. Šlo naj bi tudi za (vsaj delno) odpravo realnega znižanja sodniških plač iz zadnjih desetih let na račun inflacije (omenjeni dodatek naj bi pomenil 36,8 odstotka vrednosti plačnega razreda najnižje uvrščenega okrajnega sodnika). Predlagatelj navaja, da je ministrica za pravosodje v enem od zadnjih intervjujev izjavila, da ima Vrhovno sodišče sredstva že zagotovljena v svojem proračunu, tako da dodatni finančni pritisk po njeni izjavi res ne bi bil velik, in sicer med dvema in tremi milijoni EUR za leti 2024 in 2025, kar naj bi pomenilo praktično enak znesek, kot so si ga poslanci zagotovili iz proračuna za politično delovanje strank.

9. Predlagatelj Ustavnemu sodišču predlaga, naj:
– ugotovi nadaljnji obstoj že ugotovljene protiuustavnosti določb o plačah sodnikov in njihovem usklajevanju;

– določi, da funkcionarjem sodne oblasti, ki so sodniki in katerih funkcije so s Prilogo 3 Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (v nadaljevanju ZSPJS) uvrščene v plačno podskupino A3, poleg plače in drugih prejemkov pripada še dodatek za opravljanje sodniške funkcije v višini 1.071,59 EUR bruto mesečno za polni delovni čas;

– določi, da se plače sodnikov in dodatek za opravljanje sodniške funkcije usklajujejo na način, kot se bodo usklajevale plače v javnem sektorju (in ne le enkrat letno v višini 60 odstotkov stopnje rasti cen življenjskih potrebščin, kot je brez obrazložitve predlagano v predlogu zakona, ki ga je pripravilo Ministrstvo za pravosodje);

– določi, da se predlagana rešitev uporablja začasno od ugotovitve protiuustavnosti 1. 6. 2023 do celovite ureditve plačnega sistema za sodnike.

10. Zahteva je bila poslana v odgovor Državnemu zboru. Ta nanjo ni odgovoril.

11. Mnenje o zahtevi je Ustavnemu sodišču poslala Vlada. V njem uvodoma izpostavlja, da spoštuje odločbe Ustavnega sodišča in si jih prizadeva uresničevati. V zvezi z neizvršitvijo odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21 poudarja, da se zaveda protiuustavnosti stanja na plačnem področju funkcionarjev v pravosodnem sistemu in išče ustrezne rešitve, da pa mora pri tem upoštevati tudi določene okoliščine, ki jih je predlagatelj prezrl.

12. Vlada najprej opisuje sistem določanja plač funkcionarjev in javnih uslužbencev po sedaj veljavni ureditvi. Navaja, da se plače funkcionarjev določajo z zakonom, plače javnih uslužbencev pa praviloma s kolektivnimi pogodbami, kar pomeni, da so predmet pogajanj med Vlado in reprezentativnimi sindikati javnega sektorja. Dodaja, da se zahtevnost izvajanja funkcije, delovnih mest in nazivov odraža v uvrstitvi v plačne razrede, ti pa so vezani na za vse enotno plačno lestvico.

13. Vlada meni, da je treba primerljivost in ustreznost plačnih razmerij med vejami oblasti in v okviru posamezne veje oblasti zagotoviti preko osnovnih plač z uvrstitvijo v plačne razrede. Meni, da tega ni mogoče storiti brez celovite prenove uvrstitev sodnih in drugih funkcij v plačne razrede. Navaja, da se zaveda, da aktualna plačna razmerja med uvrstitvami funkcionarjev, kot tudi med plačami javnih uslužbencev in funkcionarjev, zahtevajo ponovno presojo ustreznosti, vendar meni, da pred sprejetjem nove plačne lestvice, predvidene z Zakonom o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju, ki se pripravlja, vzpostavitev ustreznih razmerij ni mogoča. Z novo plačno lestvico, ki naj bi imela 67 plačnih razredov, z razponom 3 odstotke, naj bi bil odpravljen tako problem velikega števila delovnih mest, katerih izhodiščna plača je nižja od minimalne plače, kot problem enakega plačila javnih uslužbencev, katerih osnovna plača je pod višino minimalne plače, ne glede na to, da so uvrščeni v različne plačne razrede, odprla pa naj bi se tudi možnost odprave kompresije v zgornjem delu lestvice, to je odprava nesorazmerij med plačami funkcionarjev, direktorjev in javnih uslužbencev. Vlada opozarja tudi, da sedaj veljavna plačna lestvica bistveno otežuje tudi vzpostavitev ustreznih razmerij znotraj sodne veje oblasti, saj naj bi ob povišanju plač nižjih sodnikov prišlo do stiska (kompresije) v zgornjem delu. Ob navedenem Vlada zavrača očitke predlagatelja, da naj bi neodprava protiuustavnosti ureditve sodniških plač pomenila uresničevanje ideje Vlade o popolni prenovi plačnega sistema v javnem sektorju, ki sodi v domeno političnega interesnega usklajevanja in kot taka ne more biti alternativa ustavnopravno upoštevni argumentom.

14. Vlada meni, da bi določitev načina izvršitve odločbe Ustavnega sodišča na način, da bi vsakemu sodniku pripadal dodatek za opravljanje sodniške funkcije v višini 1.071,59 EUR bruto mesečno za polni delovni čas, pomenila vzpostavitev neustreznih razmerij znotraj sodne veje oblasti, na kar naj bi opozorila že Zakonodajno-pravna služba Državnega zbora v mnenju k predlogu Zakona o začasnem dodatku sodnikov in državnih tožilcev (EPA 573 – IX), pri čemer naj bi navedla tudi, da se s pavšalnim povečanjem plač ne da v celoti zasledovati

niti cilja varstva pred realnim znižanjem plač vsem sodnikom zaradi inflacije. Vlada meni, da bi se z navedenim dodatkom porušila tudi razmerja med plačami sodnikov in funkcionarjev zakonodajne in izvršilne oblasti, na kar naj bi prav tako opozorila Zakonodajno-pravna služba Državnega zbora. V zvezi s tem dodaja, da je Ustavno sodišče v odločbi št. U-I-772/21 ugotovilo, da plačnim razmerjem med sodniki in ministri ni mogoče očitati neskladja z načelom delitve oblasti iz drugega stavka drugega odstavka 3. člena Ustave. Glede na navedeno Vlada poudarja, da je način izvršitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21 zelo kompleksen in terja poglobljeno preučitev vseh dilem, ki se pojavijo v tej zvezi. Opozarja, da se tudi Ustavno sodišče zanj ni odločilo, pri čemer je zapisalo, da odprava ugotovljenih protiuustavnosti zahteva kompleksen razmislek o ureditvi sodniških plač in plač drugih funkcionarjev ter ne nazadnje vseh drugih zaposlenih, ki prejemajo plače iz javnih sredstev, ki ga morajo načeloma opraviti za to pristojni organi (138. točka obrazložitve odločbe št. U-I-772/21).

15. Vlada navaja, da Zakon o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju, ki je v pripravi, predvideva tudi enoten način usklajevanja vrednosti plačnih razredov plačne lestvice, katerega namen je zagotoviti, da bo v primeru padca realne vrednosti osnovnih plač prišlo do njihove uskladitve. V zvezi s padanjem realne vrednosti (sodniških) plač Vlada pojasnjuje tudi, da je bil za to, da bi se izognili nadaljnjemu padanju vrednosti plačnih razredov zaradi inflacije, dosežen Dogovor med vlado in reprezentativnimi sindikati javnega sektorja, v skladu s katerim se bo vrednost plačnih razredov s 1. 6. 2024 uskladila za 3,36 odstotka. To naj bi pomenilo tudi uskladitev vrednosti plačnih razredov, v katere so uvrščene funkcije sodnikov. S tem naj bi se preprečil padec njihovih vrednosti v enakem obsegu, kot to velja za javne uslužbence in druge funkcionarje in kot to dopuščajo javnofinančne zmožnosti. Ob navedenem Vlada dodaja, da Dogovor vsebuje tudi premik datuma začetka izvajanja prenove plačnega sistema in odprave nesorazmerij v osnovnih plačah, in sicer s 1. 1. 2024 na datum, ki bo skupaj z dinamiko dogovorjen v okviru usklajevanja novega zakona, ki bo urejal plačni sistem javnega sektorja oziroma pogajanj o odpravi nesorazmerij v osnovnih plačah.

16. Vlada na koncu mnenja znova poudarja, da aktivno pripravljala zakonske rešitve s ciljem čimprejšnje uresničitve ustavne odločbe v zvezi s plačami sodnikov, ob tem pa mora zasledovati tudi druge cilje: da se vzporedno z ureditvijo plač sodnikov odpravijo nesorazmerja v osnovnih plačah javnih uslužbencev in uredi plačni položaj vseh funkcionarjev ter se v okviru javnofinančnih zmožnosti izvede celovita prenova plačnega sistema javnega sektorja, pri čemer je njena implementacija zaradi posledic naravne ujme v avgustu 2023 glede na obseg škode nekoliko zamaknjena. Ne glede na to pa si bo prizadevala, da se v čim krajšem možnem času odpravijo protiuustavnosti, ugotovljene v odločbi Ustavnega sodišča.

17. Predlagatelj v odgovoru na mnenje Vlade opozarja, da se Vlada sicer sklicuje na to, da si prizadeva za uresničevanje odločb Ustavnega sodišča, vendar pa iz njenih ravnanj ne izhaja, da namerava ustreznimi plačnimi položaji sodnikov urediti pred letom 2025. Po mnenju predlagatelja vsebuje odgovor Vlade zgolj dva vsebinska argumenta, in sicer argument primerljivosti in ustreznosti razmerij med vejami oblasti in ustreznosti notranjih razmerij ter argument spornosti predlaganega začasnega dodatka sodnikom z vidika načela delitve oblasti. V zvezi s prvim argumentom Vlade predlagatelj navaja, da predlagani dodatek k sodniški plači potencialno res spreminja notranja razmerja med plačami sodnikov na različnih položajih, vendar ne tako izrazito, da bi to lahko utemeljevalo zavrnitev predloga. Ključno naj bi bilo namreč to, da bi se s predlaganim dodatkom zmanjšala nesorazmerja med prejemki sodnikov in drugih funkcionarjev ter zmanjšal poseg v materialno neodvisnost sodnikov. V tem duhu naj bi predlagatelj podal tudi predlog usklajevanja sodniških plač. Aktualno stanje naj ne bi bilo več vzdržno, zato naj bi bilo treba protiuustavno stanje odpraviti čimprej. V zvezi z drugim argumentom Vlade, da naj bi višina

plače nekaterih sodnikov skupaj z dodatkom preseglja celo višino plačnih razredov najvišje uvrščenih funkcionarjev drugih vej oblasti, kar naj bi bilo sporno z vidika načela delitve oblasti, se predlagatelj sklicuje na mnenje Inštituta za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani (v nadaljevanju mnenje IPP PF). Predlagatelj opozarja, da je bila z mnenjem IPP PF seznanjena tudi Vlada. Navaja, da navedeno mnenje izrecno izpostavlja, da ob pravilni razlagi načela delitve oblasti ni mogoče trditi, da Ustava terja spoštovanje zahteve po primerljivosti plač med tremi vejami oblasti tudi v situaciji, ko bi bile sodniške plače nekaterih sodnih funkcionarjev lahko višje od plač funkcionarjev zakonodajne in izvršilne oblasti.

B. – I.

Odločanje o ponovni zahtevi za oceno ustavnosti ureditve sodniških plač

18. Predlagatelj vlaga zahtevo za oceno ustavnosti zakonske ureditve o uvrstitvi sodniških funkcij v plačne razrede in določitvi vrednosti plačnih razredov (drugi odstavek 10. člena v zvezi s Prilogo 1 in Prilogo 3 ZSPJS, kolikor se nanašajo na sodnike) ter o usklajevanju sodniških plač (četrti, peti in šesti odstavek 5. člena ZSPJS, kolikor se nanašajo na usklajevanje sodniških plač). Ustavno sodišče je z odločbo št. U-I-772/21 že ugotovilo neskladje te zakonske ureditve z Ustavo. Odločilo je, da mora Državni zbor ugotovljeno neskladje odpraviti v roku šestih mesecev po objavi te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije. Državni zbor odločbe Ustavnega sodišča ni izvršil ne v določenem roku ne do sedaj. Zato predlagatelj Ustavnemu sodišču predlaga, naj ugotovi nadaljnji obstoj že ugotovljene protiuustavnosti določb o plačah sodnikov in njihovem usklajevanju ter določi način izvršitve svoje odločbe.

19. Na podlagi desete alineje 4. točke prvega odstavka 23. člena Zakona o sodnem svetu (Uradni list RS, št. 23/17 – ZSSVe) je Sodni svet pristojen podajati zahteve za oceno ustavnosti in zakonitosti predpisov, če posegajo v ustavni položaj ali ustavne pravice sodstva. Z izpodbijanimi zakonskimi določbami je urejen materialni položaj sodnikov. Ta je eden izmed bistvenih vidikov sodniške neodvisnosti, varovane s 125. členom Ustave. Glede na to izpodbijane zakonske določbe posegajo v ustavnopravni položaj sodstva oziroma sodnikov in jih je predlagatelj načeloma upravičen izpodbijati.

20. Predlagatelj v tej zadevi predlaga ponovno izdajo enake odločbe, kot jo je Ustavno sodišče že izdalo, to je izdajo odločbe, s katero bi Ustavno sodišče še enkrat ugotovilo neskladje izpodbijane zakonske ureditve z Ustavo. Predlaga sicer, naj Ustavno sodišče ugotovi ne le obstoj že ugotovljene protiuustavnosti ureditve sodniških plač, temveč tudi njen nadaljnji obstoj, kar pa dejansko še vedno pomeni le predlog za izdajo ugotovitelne odločbe Ustavnega sodišča. Glede na to, da izdaja drugačne odločbe od ugotovitelne glede na naravo izpodbijane ureditve niti ni mogoča, saj bi razveljavitev določb, s katerimi sta urejena osnovna plača sodnikov in usklajevanje sodniških plač, pomenila, da to področje sploh ne bi bilo več urejeno z zakonom (glej 137. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21), je podaja (zgolj) takšnega predloga tudi edina pričakovana. Vendar pa za vložitev takšne zahteve predlagatelju ni mogoče priznati procesnega upravičenja. Pristojnosti Sodnega sveta za vložitev zahteve namreč ni mogoče razumeti kot instrumenta za zasledovanje cilja, ki ga je predlagatelj že dosegel – ugotovitev protiuustavnosti ureditve, katere protiuustavnost je Ustavno sodišče na podlagi zahteve tega istega predlagatelja že ugotovilo (v konkretnem primeru v zadevi št. U-I-772/21).

21. Pristojnosti Sodnega sveta za vložitev ponovne zahteve za oceno ustavnosti ureditve, katere protiuustavnost je Ustavno sodišče že ugotovilo, tudi ni mogoče utemeljiti s tem, da Državni zbor predhodne odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21 ni izvršil. Ponovna ugotovitev protiuustavnosti ureditve sodniških plač namreč ne bi prispevala k odpravi z odločbo št. U-I-772/21 ugotovljenih protiuustavnosti ureditve sodniških plač in s tem k izboljšanju ustavnega položaja oziroma

ustavnih pravic sodstva, zaradi česar je Sodnemu svetu podeljena možnost vlaganja zahtev. Vse do sedaj podane očitke predlagatelja v zvezi s protiuustavnostjo ureditve sodniških plač je namreč Ustavno sodišče obravnavalo že v navedeni zadevi, stopnjevanje sankcij v smislu izdaje razveljavitelne namesto ugotovitelne odločbe pa, kot je bilo že navedeno, ni mogoče. Zakonodajalec bi bil moral oziroma mora odločitev Ustavnega sodišča izvršiti brez ponovne odločitve Ustavnega sodišča.

22. V zvezi s procesnim upravičenjem Sodnega sveta za vložitev obravnavane zahteve je neupošteven tudi predlog predlagatelja, naj Ustavno sodišče določi način izvršitve odločbe, s katero je ugotovilo protiuustavnost ureditve sodniških plač. Predlagatelj za vložitev takšnega predloga namreč ni procesno upravičen. Odločitev o tem, ali je treba v odločbi, s katero je odločeno o ustavnosti nekega predpisa, ali po njeni izdaji določiti način izvršitve, sprejme Ustavno sodišče vselej le po uradni dolžnosti (*sua sponte*).¹ To pa pomeni, da predlagatelj z vložitvijo takega predloga ne more utemeljevati upravičenosti za vložitev zahteve.

23. Glede na navedeno je Ustavno sodišče zahtevo zavrglo (1. točka izreka).

B. – II.

Glede nespoštovanja odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21

24. Predlagatelj zatrjuje, da zakonodajalec s svojo neodvisnostjo zelo hudo krši najbolj temeljna ustavna načela, med katerimi izpostavlja načela pravne države, delitve oblasti in neodvisnosti sodstva, katerih spoštovanje naj bi bilo predpogoj za zagotavljanje človekove svobode in njegovih pravic.

25. Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-772/21 je bila objavljena v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 72/23, z dne 3. 7. 2023. Z 2. točko izreka te odločbe je bilo določeno, da mora Državni zbor ugotovljeno neskladje z Ustavo odpraviti v roku šestih mesecev po objavi te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije. To pomeni, da bi morala biti odločba Ustavnega sodišča izvršena do 3. 1. 2024, Državni zbor pa je še vedno ni izvršil.

26. Pravno obveznost Državnega zbora, kadar Ustavno sodišče izda ugotovitelno odločbo, natančno določa drugi odstavek 48. člena ZUstS. Zakonodajalec mora protiuustavnost, ugotovljeno s odločbo Ustavnega sodišča, odpraviti v roku, ki ga določi Ustavno sodišče. Nespoštovanje odločb Ustavnega sodišča ne le vzdržuje protiuustavno stanje, temveč ga lahko tudi pogloblja. Ustavno sodišče je že večkrat pojasnilo, da so odločbe Ustavnega sodišča obvezne, da morajo tako dejansko učinkovati, kot take pa jih morajo vsi državni organi, vključno z zakonodajalcem, spoštovati in izvrševati.² To pravilo izhaja že iz načela delitve oblasti (drugi stavek drugega odstavka 3. člena Ustave), izrecno pa je to določeno tudi v tretjem odstavku 1. člena ZUstS. Vsebinska te obveznosti je v tem, da so vsi državni organi dolžni spoštovati in izvrševati odločbe, ki jih sprejme Ustavno sodišče kot najvišji organ sodne oblasti za varstvo ustavnosti in zakonitosti ter človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Upoštevajoč ustavno določene pristojnosti Ustavnega sodišča (160. člen Ustave), pa je pristojnost Ustavnega sodišča tudi, da v teh okvirih razlaga Ustavo in njenim določbam daje pomen, s katerim se zagotavljata vladavina prava ter svobodna in demokratična družbena ureditev. Iz temeljnih ustavnih načel, da je Republika Slovenija demokratična republika (1. člen Ustave) in pravna država (2. člen Ustave), v kateri se oblast izvršuje po načelu delitve oblasti (drugi stavek drugega odstav-

¹ Glej odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-110/16 z dne 12. 3. 2020 (Uradni list RS, št. 47/20, in OdlUS XXV, 2), 57. točka obrazložitve, in sklep Ustavnega sodišča št. U-I-155/17 z dne 14. 12. 2017, 22. in 23. točka obrazložitve.

² Tako npr. v odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-114/11 z dne 9. 6. 2011 (Uradni list RS, št. 47/11, in OdlUS XIX, 23), 13. točka obrazložitve. Glej tudi odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-110/16, 33. točka obrazložitve.

ka 3. člena Ustave), izhaja, da je Republika Slovenija ustavna demokracija in ne država, v kateri bi lahko katerikoli državni organ (tudi zakonodajalec) štel odločitve Ustavnega sodišča za neobvezne, torej kot nekakšna priporočila.³ Če ne bi bilo tako, Ustavno sodišče posameznikom in pravnim osebam ne bi moglo zagotoviti učinkovitega varstva njihovega ustavnopravnega položaja. Državni zbor bi se na odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-772/21 torej moral pravočasno odzvati s sprejetjem ustreznega zakona, česar pa ni storil. Zato je treba pritrditi predlagatelju, da zakonodajna neodzivnost Državnega zbora glede obveznosti, ki mu je bila naložena z odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-772/21, pomeni kršitev načel pravne države (2. člen Ustave) in načela delitve oblasti (drugi stavek drugega odstavka 3. člena Ustave).

27. Ob navedenem pa Ustavno sodišče opozarja še na naslednje. Če katera veja oblasti ne izvrši odločbe Ustavnega sodišča, ki ureja položaj druge veje oblasti, s tem še posebej grobo krši načela pravne države in načelo delitve oblasti. Neizvršitev odločbe Ustavnega sodišča v takšnem primeru v načelo delitve oblasti ne posega le zaradi opustitve dolžnosti spoštovanja odločbe Ustavnega sodišča, temveč tudi po vsebini. Gre namreč za poseg v zahtevo po spoštovanju ustavno določenih razmerij med tremi vejami oblasti (zakonodajno, izvršilno in sodno), kot izhajajo iz načela delitve oblasti, katerega bistveni del je zahteva po obstoju zavor in ravnovesij, ki temelji na ustavnopravni prirejenosti (enakopravnosti) posameznih vej oblasti. Načelo delitve oblasti je v slovenskem ustavnem redu sama bit delovanja pravne države in njen nepogrešljivi element. Kršitev tega načela pomeni tudi kršitev 1. in 2. člena Ustave, iz katerih izhaja, da je Republika Slovenija demokratična in pravna država. Neupoštevanje ustavnopravne prirejenosti (enakopravnosti) posameznih vej oblasti kot izhodišča pri urejanju sistema zavor in ravnovesij med posameznimi vejami oblasti posega v sam ustroj delovanja pravne države, temelječe na načelu delitve oblasti.

28. Sodna veja oblasti je ena od treh enakovrednih vej oblasti, kar se mora odraziti tudi pri urejanju plačnega položaja njenih nosilcev, kolikor ta posega na ustavno raven. Vendar pa sodna veja oblasti svojih plač oziroma odprave protiustavnosti ureditve njihovega ustavnega položaja ne more urejati oziroma odpraviti sama. Odvisna je od Državnega zbora in Vlade (predvsem od Državnega zbora, ki z zakonom določi plače sodnikov, medtem ko lahko izvršilna veja oblasti zakonsko rešitev zgolj predlaga in jo kasneje, ko je zakon sprejet, izvršuje), ki lahko, nasprotno, plače svojih nosilcev oziroma njihov ustavni položaj urejata sama oziroma pri tem dovolj odločilno sodelujeta. Zato se mora Državni zbor, ko je soočen s tem, da mora izvršiti odločbo Ustavnega sodišča, ki se nanaša na ugotovitev protiustavnosti ureditve ustavnega položaja nosilcev sodne veje oblasti, odzvati še posebej odločno. Neizvršitev odločbe Ustavnega sodišča, s katero je bila ugotovljena protiustavnost ureditve ustavnega položaja sodnikov, namreč pomeni očitno zapostavljanje in podrejanje sodne veje oblasti drugima dvema vejama oblasti – Vlade, ki kot predlagatelj zakonodajalcu ne predloži zakonodajnega predloga, s katerim bi izvršil odločbo Ustavnega sodišča, in zakonodajalca, ki (tudi sam) ne odpravi ugotovljene kršitve. Gre za poseg v ustavno predviden sistem delovanja med seboj prirejenih (enakopravnih) treh vej oblasti, ki je osnova, na kateri temeljita delovanje pravne države in njen pravni red. Zgoraj opisani ustavno vzpostavljen sistem zavor in ravnovesij med zakonodajno, izvršilno in sodno vejo državne oblasti onemogoča monopolizacijo oziroma zlorabo moči ene od vej oblasti. Z neizvršitvijo odločbe Ustavnega sodišča v tem primeru je ogroženo delovanje pravne države in njenih institucij, posledično pa je ogrožen tudi položaj posameznika, ki ga pravni red, temelječ na načelih pravne države, varuje oziroma mu omogoča varnost in predvidljivost njegovega položaja do oblasti in do drugih posameznikov. Zato je spoštovanje in izvrševanje odločb Ustavnega sodišča v takšnih primerih, kot je obravnavani, še toliko bolj pomembno.

³ Prav tam.

B. – III.

Glede določitve načina izvršitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21

29. Predlagatelj predlaga, naj Ustavno sodišče določi način izvršitve odločbe št. U-I-772/21. Drugi odstavek 40. člena ZUstS Ustavnemu sodišču dovoljuje začasen vstop na polje zakonodajalca s prehodno začasno odločitvijo, ki ni zakon, ima pa moč zakona,⁴ vendar zakonodajalec pri odpravi ugotovljene protiustavnosti nanjo vsebinsko ni vezan. S tem drugi odstavek 40. člena ZUstS pomeni (sicer za zagotovitev ustavnosti nujno) izjemo od dosledne ločitve funkcij različnih vej oblasti. Iz obstoja navedene izjeme ni dopustno izpeljevati zahteve po obstoju posebnih pravnih sredstev. Odločitev o tem, ali je treba v odločbi, s katero je odločeno o ustavnosti nekega predpisa, ali po njeni izdaji določiti tudi način izvršitve, sprejme Ustavno sodišče, kot je bilo že navedeno, vselej le po uradni dolžnosti (*sua sponte*).⁵

30. Ustavno sodišče mora o načinu izvršitve svojih odločb odločati pazljivo in z ustrežno mero samoomejevanja. V sistemu delitve oblasti je Ustavno sodišče sicer res varuh ustavnosti, ki ima končno odgovornost za zagotavljanje, da vse veje oblasti ostajajo v okvirih Ustave, vendar mora tudi Ustavno sodišče spoštovati meje, ki izhajajo iz njegovega ustavnega položaja, in ne sme posegati v pristojnosti zakonodajne veje oblasti.⁶ Bistvena vsebina načela delitve oblasti ni le v tem, da nobena od vej oblasti ne posega v pristojnosti druge, ampak tudi v tem, da nobena ne opušča dejavnosti, ki jih je znotraj svojega delokroga dolžna opraviti. To še zlasti velja za primer, ko ji je taka dolžnost naložena s sodno odločbo. Pravilo, da morajo državni organi in nosilci javnih pooblastil (tako kot tudi vse fizične in pravne osebe), vključno z zakonodajalcem, upoštevati, spoštovati in izvrševati sodne odločbe, tudi odločbe Ustavnega sodišča, je eden temeljnih postulatov pravne države. Nespoštovanje sodnih odločb pomeni zanikanje vladavine prava in vzpostavljanje pravno nevezane in neomejene oblasti.⁷

31. Nespoštovanje odločbe Ustavnega sodišča ne more biti vedno razlog za določitev načina izvršitve. Od okoliščin primera, aktivnosti zakonodajalca, tehničnih značilnosti predpisa in kompleksnosti življenjskih razmerij je odvisno, ali bo Ustavno sodišče sploh začasno stopilo na polje zakonodajalca in določilo način izvršitve svoje odločbe.⁸

32. Upoštevati je treba tudi, da Ustavno sodišče nima vedno ustreznih podatkov za zakonodajno normiranje oziroma da to zahteva posebne usklajevalne postopke različnih služb pristojnih organov izvršilne in zakonodajne oblasti ter specializirana znanja izven področja prava. Takšni so še zlasti primeri, ko odprava protiustavnosti zahteva kompleksnejše zakonodajno urejanje in je mogoče ugotovljeno protiustavnost odpraviti na več različnih načinov.⁹

33. Vse navedeno je Ustavno sodišče upoštevalo pri odločanju v zadevi št. U-I-772/21, v kateri je ugotovilo protiustavnost ureditve sodniških plač. Upošteva je takratne okoliščine se je odločilo, da načina izvršitve (še) ne bo določilo. Takšno odločitev je Ustavno sodišče obrazložilo s tem, da odprava ugotovljenih protiustavnosti zahteva kompleksen razmislek o

⁴ Primerjaj z odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-163/99 z dne 23. 9. 1999 (Uradni list RS, št. 80/99, in OdlUS VIII, 209), 10. točka obrazložitve.

⁵ Primerjaj s sklepom Ustavnega sodišča št. U-I-155/17, 22. in 23. točka obrazložitve. Glej tudi odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-110/16, 57. točka obrazložitve.

⁶ Prav tam.

⁷ Primerjaj z odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-248/08 z dne 11. 11. 2009 (Uradni list RS, št. 95/09, in OdlUS XVIII, 51), 14. točka obrazložitve. Glej tudi odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-110/16, 58. točka obrazložitve.

⁸ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-110/16, 59. točka obrazložitve.

⁹ Prav tam, 60. točka obrazložitve.

ureditvi sodniških plač in plač drugih funkcionarjev ter ne nazadnje vseh drugih zaposlenih, ki prejemajo plače iz javnih sredstev, ki ga morajo načeloma opraviti za to pristojni organi (138. točka obrazložitve odločbe št. U-I-772/21). Ustavno sodišče je torej izhajalo iz tega, da so sodniške plače del plačne ureditve celotnega javnega sektorja, ki je v postopku prenove in jo je praviloma smiselno urediti skupaj za vse zaposlene v javnem sektorju. Upoštevalo pa je tudi to, da je vsaj v delu, ki se nanaša na odpravo protiuustavnih nesorazmerij med plačami poslancev in sodnikov, navedeno protiuustavnost mogoče odpraviti na različne načine, izbira med njimi pa primarno gotovo sodi v pristojnost zakonodajalca. Glede na to je Ustavno sodišče izvršitev odločbe v celoti prepuščilo zakonodajalcu.

34. S sprejetjem navedene odločitve je torej Ustavno sodišče iz navedenih razlogov pristalo na to, da se bo do izdaje novih plačnih predpisov, s katerimi bo zakonodajalec odpravil ugotovljene protiuustavnosti ureditve sodniških plač, še naprej uporabljala protiuustavna ureditev. Odločilo je torej, da je za določitev plač sodnikov še vedno veljavna presojana ureditev. Vendar pa je trajanje takšnega protiuustavnega stanja dopustilo le za določen čas. Za odpravo ugotovljene protiuustavnosti je namreč zakonodajalcu dalo na voljo rok šestih mesecev, v tem obdobju pa bi zakonodajalec po oceni Ustavnega sodišča mogel in tudi moral sprejeti z Ustavo skladno ureditev sodniških plač. Takšen rok je Ustavno sodišče določilo, da bi ugotovljeno protiuustavno stanje trajalo čim krajši čas. Upoštevalo je, da sta zakonodajalec in Vlada že dalj časa seznanjena z obravnavano problematiko, zaradi česar naj bi bilo za pripravo in sprejetje nove ureditve potrebno manj časa (139. točka obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21).

35. Kljub temu Državni zbor odločitve Ustavnega sodišča še vedno ni izvršil. Ustavno sodišče ocenjuje, da nadaljnji obstoj protiuustavnega stanja ni več sprejemljiv. Po poteku obdobja, ki ga je imel na voljo zakonodajalec za to, da bi na novo uredil plačni sistem v javnem sektorju in v okviru tega odpravil tudi ugotovljene protiuustavnosti ureditve sodniških plač, tudi morebitno sklicevanje na to, da sodniških plač ni mogoče na novo urediti pred spremembo plačnega sistema v javnem sektorju v celoti, ne more več upravičiti nadaljnega obstoja ugotovljenih protiuustavnosti. Njihovi odpravi je treba po poteku navedenega obdobja po oceni Ustavnega sodišča dati absolutno prednost.

36. To lahko že samo po sebi terjaja intervencijo Ustavnega sodišča v smislu določitve načina izvršitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21. Še posebej pa takšno ukrepanje Ustavnega sodišča narekuje teža posega v načelo delitve oblasti v obravnavani zadevi. Kot je že bilo pojasnjeno, pomeni neizvršitev odločbe Ustavnega sodišča, ki se nanaša na ugotovitev protiuustavnosti ureditve plačnega položaja sodnikov kot nosilcev sodne veje oblasti, grobo zapostavljanje sodne veje oblasti s strani zakonodajne in izvršilne veje oblasti. Glede na to se je Ustavno sodišče odločilo, da s to dopolnilno odločbo vsaj delno samo določi način izvršitve odločbe št. U-I-772/21. Pri tem prav opisana teža posega izvršilne in zakonodajne oblasti v načelo delitve oblasti kot temelj ustavne ureditve utemeljuje poseg Ustavnega sodišča na področje zakonodajalca tudi na način, kot ga Ustavno sodišče do sedaj na področju ureditve plač še ni uporabilo. Ob tem ni mogoče spregledati, da so morali sodniki, kot je to podrobneje pojasnjeno v odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-772/21, že večkrat zahtevati odpravo protiuustavnosti v zvezi z ureditvijo svojih plač, Vlada in Državni zbor pa na zadnjo odločitev v zvezi s tem še vedno nista odreagirala tako, da bi z odločbo ugotovljeno protiuustavnost ureditve sodniških plač že odpravila.

37. Ustavno sodišče ob tem poudarja, da se je omejilo le na odpravo enega od z odločbo št. U-I-772/21 ugotovljenih elementov protiuustavnosti ureditve sodniških plač. Gre za odpravo protiuustavnosti, ki se nanaša na ugotovitev, da so v obdobju od 1. 6. 2012 do konca maja 2023 plače sodnikov zelo občutno izgubile realno vrednost, kar je Ustavno sodišče ocenilo kot neskladno z načelom sodniške neodvisnosti iz 125. člena Ustave

(glej drugo alinejo 1. točke izreka in 69.–73. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21). Z določitvijo načina izvršitve zgolj v tem obsegu Ustavno sodišče sledi temu, da določitev načina izvršitve pomeni izjemo od dosledne ločitve funkcij različnih vej oblasti, zaradi česar mora biti Ustavno sodišče pri njegovem določanju pazljivo in nastopati z določeno mero samoomejevanja. Vendar pa vsaj z odpravo navedenega elementa protiuustavnosti, glede katerega zakonodajalec nima veliko manevrskega prostora in ki pomeni odpravo protiuustavnosti z vidika ugotovljene kršitve načela sodniške neodvisnosti, ki zagotavlja varstvo prav sodni veji oblasti, nikakor ni več mogoče odlašati. S tem bo Ustavno sodišče kar najmanj poseglo v pristojnost zakonodajalca, ki bo sicer sam moral sprejeti ureditev, s katero bo celostno izvršil odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-772/21. Ob navedenem Ustavno sodišče še posebej poudarja, da način izvršitve, določen s to dopolnilno odločbo, ne pomeni določanja plač sodnikov v smislu določanja višine plačila, ki naj pripada sodnikom za opravljanje sodniške službe, za urejanje česar je gotovo prvi poklican zakonodajalec. Način izvršitve se nanaša le na uskladitev plačnih razredov sodnikov s stopnjo rasti življenjskih stroškov, ki je povzročila zelo občutno izgubo njihove vrednosti, kar je Ustavno sodišče ocenilo za neskladno z načelom sodniške neodvisnosti iz 125. člena Ustave.

38. Z namenom odprave navedene protiuustavnosti je Ustavno sodišče kot način izvršitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21 določilo, da se pri izračunu plač sodnikov za plačilo sodniške službe od 3. 1. 2024 do začetka uporabe zakonske ureditve, sprejete zaradi izvršitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21, upoštevajo plačni razredi sodniških funkcij, kot so bili v veljavi na dan 1. 6. 2012, usklajeni s stopnjo rasti cen življenjskih potrebščin v obdobju od 1. 6. 2012 do 31. 12. 2023. Pri izračunu stopnje rasti cen življenjskih potrebščin se uporabi uradni podatek Statističnega urada Republike Slovenije (v nadaljevanju SURS) o rasti cen življenjskih potrebščin v navedenem obdobju (glej prvi dve povedi prve alineje 2. točke izreka dopolnilne odločbe). Ustavno sodišče je torej določilo, da sodnikom od 3. 1. 2024 dalje pripadajo plače, obračunane upoštevaje plačne razrede, v katere so bile uvrščene sodniške funkcije na dan 1. 6. 2012, katerih vrednost je treba uskladiti s stopnjo rasti cen življenjskih potrebščin oziroma stopnjo inflacije¹⁰ v obdobju od 1. 6. 2012 do 31. 12. 2023. S tem bo zagotovljena ohranitev realne vrednosti sodniških plač oziroma plačnih razredov, na podlagi katerih se določajo, kot so bili v veljavi na dan 1. 6. 2012.

39. Ustavno sodišče je kot plačne razrede, ki jih je treba uskladiti s stopnjo inflacije in ki se bodo upoštevali pri izračunu sodniških plač na podlagi načina izvršitve, torej določilo plačne razrede, v katere so bile sodniške funkcije uvrščene na dan 1. 6. 2012. Za takšno rešitev se je odločilo zato, ker je s 1. 6. 2012 začela veljati (končna) ureditev sodniških plač, sprejeta kot odgovor na odločbo št. U-I-159/08, s katero je Ustavno sodišče že drugič ugotovilo protiuustavnost ureditve sodniških plač in ki jo je v odločbi št. U-I-772/21 presojalo Ustavno sodišče.¹¹ Zato je na ta dan veljavne plačne razrede sodniških funkcij treba šteti kot izhodiščne plačne razrede, ki jih je treba upoštevati pri ugotavljanju padca realne vrednosti sodniških plač in iz njih izhajati pri odpravi protiuustavnosti iz tega naslova.

40. Ustavno sodišče pri tem pojasnjuje, da je pri odločanju upoštevalo tudi to, da bodo pri obračunu plač za junij 2024 uporabljene vrednosti plačnih razredov iz nove Priloge 1 ZSPJS, ki bodo pomenile tudi delno povišanje sodniških plač (2. člen Zakona o spremembi Zakona o sistemu plač v javnem sektorju,

¹⁰ S spletne strani SURS izhaja, da se za merilo inflacije uporablja indeks cen življenjskih potrebščin, s katerim merimo spremembe drobnoprodajnih cen izdelkov in storitev glede na sestavo izdatkov, ki jih domače prebivalstvo namenja za nakupe predmetov končne porabe doma in v tujini.

¹¹ Primerjaj z odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-772/21, 71. točka obrazložitve.

Uradni list RS, št. 38/24 – v nadaljevanju ZSPJS-AB).¹² Vendar pa ta okoliščina v obravnavani zadevi ni pomembna. V delu, v katerem se način izvršitve nanaša na plače sodnikov do predvidenega povišanja plač sodnikov na podlagi ZSPJS-AB, navedena novela namreč še ni upoštevana. V delu, v katerem se način izvršitve nanaša na obdobje, ko bo oziroma bi po ZSPJS-AB prišlo do povišanja plač sodnikov, pa je način izvršitve še vedno potreben, ker tudi povišanje plač sodnikov na podlagi ZSPJS-AB še vedno ne bi pomenilo odprave protiustavnega stanja, ki se odpravlja z izbranim načinom izvršitve.

41. Ustavno sodišče pojasnjuje tudi, da opisani način izvršitve sicer pomeni uskladitev plačnih razredov sodnikov s celotno inflacijo v upoštevnem obdobju, kar celo presega zahtevo iz odločbe št. U-I-772/21, po kateri je ustavno nedopustno (le) upošteveno (dokajšnje) znižanje realne vrednosti sodniških plač (70. točka obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21). Vendar pa je, glede na to, da še vedno ni izvršena prva alineja 1. točke izreka odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21, ki se nanaša na ugotovitev protiustavnosti ureditve četrtega, petega in šestega odstavka 5. člena ZSPJS, kolikor ne zagotavlja, da bo v primeru dokajšnjega padca realne vrednosti sodniških plač tudi dejansko prišlo do njihove uskladitve (glej 123. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21), določitev načina izvršitve na takšen način po oceni Ustavnega sodišča potrebna. Sodniške plače se namreč dolgo obdobje niso usklajevale z inflacijo in s tem je prišlo do velikega prikrajšanja pri plačah.

42. Glede obdobja, ki se upošteva pri izračunu stopnje inflacije, s katero je treba uskladiti prej navedene plačne razrede sodniških funkcij, je Ustavno sodišče kot izhodiščno točko tega obdobja določilo 1. 6. 2012. Kot je bilo že pojasnjeno, je to točka, ko je začela veljati ureditev, presojana v zadevi št. U-I-772/21, iz katere je treba zato izhajati pri ugotavljanju padca realne vrednosti sodniških plač in odpravi protiustavnosti iz tega naslova. Kot zaključno točko upoštevnega obdobja za izračun stopnje inflacije, s katero je treba uskladiti sodniške plače, pa je Ustavno sodišče določilo konec leta 2023. Konec posameznega leta je namreč običajen čas, na katerega se veže ugotavljanje rasti oziroma padca plač v posameznem obdobju.

43. V zvezi z določitvijo načina izvršitve je treba pojasniti tudi, kakaj je Ustavno sodišče kot dan, od katerega dalje so sodniki upravičeni do plač, obračunanih upošteva način izvršitve iz te dopolnilne odločbe, določilo 3. 1. 2024. Gre za dan, do katerega bi moral Državni zbor izvršiti odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-772/21, z njeno nadaljnjo neizvršitvijo pa po oceni Ustavnega sodišča iz zgoraj navedenih razlogov vsaj v delu, na katerega se nanaša način izvršitve, ni več mogoče odlašati, zato se mora način izvršitve raztezati tudi na obdobje pred izdajo te dopolnilne odločbe.

44. V zvezi s tem bi se lahko zastavilo vprašanje, ali mora Ustavno sodišče pri tem slediti 43. členu ZUstS, po katerem začne razveljavitev zakona učinkovati naslednji dan po objavi odločbe o razveljavitvi oziroma po poteku roka, ki ga je določilo Ustavno sodišče, in 44. členu ZUstS, po katerem se zakon ali del zakona, ki ga je Ustavno sodišče razveljavilo, ne uporablja za razmerja, nastala pred dnem, ko je razveljavitev začela učinkovati, če do tega dne o njih ni bilo pravnomočno odločeno. Iz teh zakonskih določb namreč izhaja, da odločitev, s katero Ustavno sodišče razveljavi zakon, učinkuje za naprej (*ex nunc*), to je za pravna razmerja, ki nastanejo po izdaji odločbe Ustavnega sodišča, za nazaj (*ex tunc*) pa se učinki takšne odločbe raztezajo le na do izdaje odločbe Ustavnega sodišča še nepravnomočno zaključena razmerja, kar se upošteva ustavnosodno presojo nanaša tudi na postopke z izrednimi

pravniimi sredstvi in z ustavno pritožbo.¹³ Ta ureditev se sicer izrecno nanaša le na odločbe Ustavnega sodišča, s katerimi je razveljavljen zakon, vendar pa se smiselno uporablja tudi v primeru drugih načinov odločitve, npr. v zvezi z učinki ugotovitvenih odločb.¹⁴ Glede na to bi se torej lahko zastavilo vprašanje, ali mora navedeno veljati tudi za učinke načina izvršitve odločbe Ustavnega sodišča iz drugega odstavka 40. člena ZUstS. Če bi bil odgovor na to vprašanje pritrdilen, se način izvršitve odločbe Ustavnega sodišča ne bi mogel raztezati na obdobje pred izdajo te dopolnilne odločbe. Ob tem Ustavno sodišče opozarja, da je že v več primerih učinke svojih odločb z določitvijo načina izvršitve razširilo tudi na že pred izdajo odločbe Ustavnega sodišča pravnomočno zaključena razmerja,¹⁵ kar pomeni, da je načinu izvršitve dalo učinke za nazaj. Takšno ravnanje je Ustavno sodišče obrazložilo z obstojem posebnih razlogov, ki so preprečevali drugačno odločitev (sklicevalo se je npr. na načelo enakosti iz drugega odstavka 14. člena Ustave in pravico do socialne varnosti iz prvega odstavka 50. člena Ustave, v obravnavani zadevi pa neizvršitev odločbe Ustavnega sodišča pomeni posebno intenziven poseg v načelo delitve oblasti kot enega od temeljev slovenske ustavne ureditve). Upoštevati pa je treba tudi to, da Ustavno sodišče v primerih določitev načina izvršitve ne nastopa v svoji običajni, z Ustavo določeni vlogi, temveč v vlogi zakonodajalca, učinki njegovih odločitev pa niso urejeni z ZUstS. Zato Ustavno sodišče ob določanju načina izvršitve ni dolžno upoštevati 43. in 44. člena ZUstS, temveč je pri tem omejeno (le) s 155. členom Ustave. Po drugem odstavku 155. člena Ustave pa zakon lahko določi, da imajo posamezne njegove določbe učinek za nazaj, če to zahteva javna korist in če se s tem ne posega v pridobljene pravice. Ta pogoja sta v primeru v tej zadevi določenega načina izvršitve izpolnjena. Kot sledi iz zgoraj navedenega (27., 28. in 36. točka obrazložitve), je odprava protiustavnega stanja, h kateri stremi način izvršitve iz te dopolnilne odločbe, sama po sebi v javno korist, ker obravnava kršitev načela delitve oblasti, katerega bistveni del je zahteva po obstoju zavor in ravnovesij, ki temelji na ustavnopravni prirejenosti (enakopravnosti) posameznih vej oblasti. Način izvršitve pa tudi ne posega v nobene pridobljene pravice. Glede na to ne obstajajo razlogi, ki bi Ustavnemu sodišču preprečevali določitev učinkov načina izvršitve za obdobje pred njegovo formalno izdajo.

45. Prav tako pa se način izvršitve nanaša na odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-772/21, ki je bila izdana že 1. 6. 2023. To pomeni, da bi lahko Ustavno sodišče način njene izvršitve določilo že takrat. To, da se za to možnost takrat še ni odločilo, ker ni moglo vedeti, da zakonodajalec odločbe ne bo izvršil, pa ne more pomeniti, da načina izvršitve sedaj ne sme določiti tudi za obdobje, ki sega sicer v čas pred njegovo določitvijo, vendar pa gre za obdobje po izdaji odločbe Ustavnega sodišča, v zvezi s katero se določa.

46. Ustavno sodišče je izrecno določilo tudi, do kdaj bo način izvršitve, določen s to dopolnilno odločbo, veljal. Določilo je, da se plače sodnikom po s to dopolnilno odločbo določenem načinu izvršitve obračunavajo in izplačujejo do začetka uporabe zakonske ureditve, ki bo sprejeta zaradi izvršitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21. Z začetkom uporabe (in ne že golim sprejetjem) takšne zakonske ureditve bo način izvršitve prenehal veljati in se bodo plače sodnikom obračunavale in izplačevale po novi zakonski ureditvi. Ob tem Ustavno sodišče opozarja, da takšnega zakona seveda ne more pomeniti

¹³ Glej npr. odločbo Ustavnega sodišča št. Up-624/11 z dne 3. 7. 2014 (Uradni list RS, št. 55/14, in OdlUS XX, 36), 12. točka obrazložitve.

¹⁴ Glej odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-61/00 z dne 18. 9. 2003 (Uradni list RS, št. 97/03, in OdlUS XII, 76), 16. točka obrazložitve, posebej v zvezi z ugotovitveno odločbo pa odločbo Ustavnega sodišča št. Up-624/11, 10. točka obrazložitve.

¹⁵ Glej npr. odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-29/96 z dne 8. 1. 1998 (Uradni list RS, št. 7/98, in OdlUS VII, 3), št. U-I-61/00 in št. U-I-186/12 z dne 14. 3. 2013 (Uradni list RS, št. 25/13, in OdlUS XX, 3).

¹² Določitev novih vrednosti plačnih razredov z ZSPJS-AB temelji na Dogovoru, sklenjenem med Vlado in reprezentativnimi sindikati javnega sektorja. Po tem dogovoru znaša višina uskladitve vrednosti plačnih razredov plačne lestvice iz Priloge 1 ZSPJS 80 odstotkov rasti cen življenjskih potrebščin v obdobju december 2022–december 2023, to je 3,36 odstotka.

ZSPJS-AB, ki se na dan sprejetja te dopolnilne odločbe še niti ni začela uporabljati (2. člen ZSPJS-AB), poleg tega pa je Ustavno sodišče presodilo, da niti ne pomeni ustrezne odprave protiuustavnosti, ki se odpravlja s tem načinom izvršitve (40. točka obrazložitve).

47. Ustavno sodišče je z načinom izvršitve, določenim v prvi alineji 2. točke izreka te dopolnilne odločbe, natančno določilo tudi, kdaj mora biti sodnikom prvič izplačana plača, obračunana upošteva je usklajene plačne razrede. Določilo je, da se tako določene plače sodnikom prvič izplačajo pri izplačilu plače septembra 2024 za opravljeno sodniško službo v avgustu 2024 (tretja poved prve alineje 2. točke izreka dopolnilne odločbe). To pomeni, da bo prvo izplačilo plač sodnikom na podlagi načina izvršitve te dopolnilne odločbe izvršeno šele z izplačilom plače v septembru 2024. Z navedenim zamikom je Ustavno sodišče izvrševalcem te dopolnilne odločbe zagotovilo zadosten čas, da se na izplačilo plač v skladu z načinom izvršitve ustrezno pripravijo. Po mnenju Ustavnega sodišča pa imata Vlada in Državni zbor s tem tudi dovolj časa, da v celoti izpolnita svoje obveznosti, kot jih je Ustavno sodišče opredelilo v odločbi št. U-I-772/21. K temu Ustavno sodišče dodaja, da sta morala na to, da bodo za odpravo ugotovljenih protiuustavnosti potrebna določena finančna sredstva, Državni zbor in Vlada računati že od izdaje odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21, torej že skoraj eno leto.

48. Ustavno sodišče je z načinom izvršitve določilo tudi to, da se morajo ob izplačilu plače za opravljeno sodniško službo v avgustu 2024, torej septembra 2024, sodnikom izplačati tudi razlike med plačami, kot bi jih, upošteva je način izvršitve, sodniki prejeli za opravljeno sodniško službo v obdobju od 3. 1. 2024 do konca meseca julija 2024, in plačami, ki so jih sodniki že prejeli oziroma jih bodo prejeli za opravljeno sodniško službo od 3. 1. 2024 do konca julija 2024 (četrti poved prve alineje 2. točke izreka dopolnilne odločbe). To pomeni, da bodo ob izplačilu plač v mesecu septembru 2024 sodniki morali prejeti tudi poračun razlike za nazaj, in sicer v višini razlike med plačami, ki jim pripadajo, upošteva je z načinom izvršitve določeno vrednost plačnih razredov, v katere so bili uvrščeni na dan 1. 6. 2012, in plačami, ki so jih oziroma jih bodo dejansko prejeli za opravljeno sodniško službo od 3. 1. 2024 do konca meseca julija 2024.

49. V zvezi z načinom izvršitve, določenim s prvo alinejo 2. točke izreka te dopolnilne odločbe, Ustavno sodišče posebej opozarja še, da se ob odločanju o njem ni ukvarjalo tudi z vprašanjem, kaj bo uporaba tega načina izvršitve pomenila z vidika odprave obstoja z odločbo št. U-I-772/21 ugotovljenih protiuustavnih plačnih razmerij med plačami sodnikov in poslancev. Izplačilo sodniških plač na podlagi navedenega načina izvršitve bo, ker bo pomenilo povišanje sodniških plač, v določeni meri sicer nedvomno poseglo tudi v razmerja med plačami sodnikov in poslancev (ter tudi ministrov oziroma oblastnih funkcij izvršilne veje oblasti). Vendar pa se Ustavnemu sodišču v tej zadevi še ni treba opredeliti do vprašanja, kaj to dejansko pomeni z vidika odprave obstoja navedenih protiuustavnih razmerij med plačami sodnikov in poslancev. Na podlagi odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21 mora namreč zakonodajalec ta razmerja na novo urediti. O tem, ali bo to storil na ustaven način, pa bo Ustavno sodišče odločalo šele v primeru morebitne zahteve za oceno ustavnosti takšne nove ureditve.

50. Ustavno sodišče je kot način izvršitve svoje odločbe določilo tudi, da morata Vlada oziroma Državni zbor, skladno s svojimi pristojnostmi, zagotoviti sredstva za izplačilo plač sodnikom v skladu s to dopolnilno odločbo (druga alineja 2. točke izreka dopolnilne odločbe). Za določitev takšnega načina izvršitve se je odločilo zato, ker je hotelo še posebej poudariti, da morata navedena organa poskrbeti, da bodo zahtevana sredstva zagotovljena na voljo.

51. Ustavno sodišče posebej opozarja še na to, da se način izvršitve, določen s to dopolnilno odločbo, nanaša le na sodnike rednih sodišč. Gre namreč za določitev načina izvršitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21, ki je bila izdana

na podlagi zahteve Sodnega sveta, z njo pa je bila presojana ustavnost ureditve o plačah sodnikov rednih sodišč. To je že samo po sebi razlog zato, da se način izvršitve nanaša le nanje.

52. Ustavno sodišče se zaveda, da je z določitvijo načina izvršitve, ki bo pomenil zvišanje plač rednih sodnikov, vzpostavilo določeno neravnotežje med plačami rednih sodnikov in plačami drugih predstavnikov sodne oblasti, kamor sodijo tudi ustavni sodniki (prvi odstavek 1. člena ZUstS), za katere prav tako velja varstvo pred dokajšnjim padcem realne vrednosti njihovih plač iz 125. člena Ustave, čemur pa se s predmetnim načinom izvršitve ni moglo izogniti. Z morebitnim posegom tudi v ta del plačnega sistema, ki bi sicer zagotovil ohranitev obstoječih razmerij v okviru sodne veje oblasti, bi namreč Ustavno sodišče presegló svoja pooblastila in v preveliki meri vstopilo na področje zakonodajalca, kar bi bilo ravno zaradi spoštovanja načela delitve oblasti, na katerem temelji ta odločba, nedopustno. Za odpravo teh neravnotežij bosta morala poskrbeti Vlada in Državni zbor, ki morata tako ali tako nemudoma začeti izvrševati odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-772/21 in ob tem celovito urediti tudi plačni sistem sodne oblasti.

53. Ustavno sodišče na koncu poudarja, da se zaveda tudi tega, da bodo z določitvijo načina izvršitve spremenjena tudi plačna razmerja med sodniki rednih sodišč in funkcionarji iz Priloge 3 ZSPJS, ki ne sodijo med funkcionarje sodne oblasti. To se bo odrazilo npr. v tem, da bo vrednost plačnega razreda predsednika Vrhovnega sodišča preseglá vrednost plačnih razredov drugih najvišjih funkcionarjev v državi. Vendar pa je to nujna posledica ustavne zahteve po zagotovitvi varstva sodnikov pred dokajšnjim padcem realne vrednosti njihovih plač, čemur sledi izdani način izvršitve, ki velja do začetka uporabe zakonske ureditve, sprejete zaradi izvršitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21.

C.

54. Ustavno sodišče je sprejelo to odločitev na podlagi 25. člena in drugega odstavka 40. člena ZUstS ter tretje alineje tretjega odstavka v zvezi s petim odstavkom 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11, 70/17 in 35/20) v sestavi: predsednik dr. Matej Accetto ter sodnice in sodniki dr. Rok Čeferin, Dr. Dr. Klemen Jaklič (Oxford ZK, Harvard ZDA), dr. Rajko Knez, dr. Neža Kogovšek Šalamon, dr. Špelca Mežnar, dr. Rok Svetlič in dr. Katja Šugman Stubbs. Sodnik Marko Šorli je bil pri odločanju v tej zadevi izločen. Ustavno sodišče je 1. točko izreka sprejelo s sedmimi glasovi proti enemu. Proti je glasoval sodnik Knez. Ustavno sodišče je 2. točko izreka sprejelo s petimi glasovi proti trem. Proti so glasovali sodnici Kogovšek Šalamon in Mežnar ter sodnik Accetto. Sodnica Šugman Stubbs ter sodnik Jaklič sta dala pritrdilni ločeni mnenji. Sodnici Kogovšek Šalamon in Mežnar ter sodnika Accetto in Knez so dali delno odklonilna ločena mnenja.

Dr. Matej Accetto
predsednik

1658. Odločba o ugotovitvi, da Odlok o razpisu posvetovalnega referenduma o obravnavi ureditve pravice do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja ni v neskladju z Ustavo

Številka: U-I-60/24-20
Datum: 30. 5. 2024

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti in zakonitosti, začetem z zahtevo skupine poslank in poslancev Državnega zbora, na seji 30. maja 2024

o d l o č i l o:

Odlok o razpisu posvetovalnega referendumu o obravnavi ureditve pravice do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja (Uradni list RS, št. 35/24) ni v neskladju z Ustavo.

O b r a z l o ž i t e v

A.

1. Predlagatelj vlaga zahtevo za oceno ustavnosti in zakonitosti Odloka o razpisu posvetovalnega referendumu o obravnavi ureditve pravice do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja (v nadaljevanju Odlok). Navaja, da je referendumsko vprašanje nejasno in zavajajoče, ker ne opredeljuje, kaj pravica do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja obsega. Iz njega naj ne bi izhajalo, katere oblike pomoči pri končanju življenja naj bi uredil zakon, na katerega se nanaša posvetovalni referendum, oziroma naj bi bilo zavajajoče, ali poleg pomoči pri končanju življenja vsebuje tudi evtanazijo. Zato naj bi bil Odlok v neskladju z 2. členom Ustave (načelom pravne države, načelom jasnosti in pomenske določljivosti, načelom zaupanja v pravo in načelom sorazmernosti), pa tudi s samim bistvom referendumu kot oblike neposrednega odločanja državljanov in državljanov, na katerem morajo biti volivke in volivci natančno seznanjeni z vsebino vprašanja, o katerem glasujejo.

2. Predlagatelj zatrjuje tudi, da je Odlok v neskladju s 87. členom Ustave in prvim odstavkom 184. člena Poslovnika Državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 111/21, 58/23 in 35/24 – v nadaljevanju PoDZ-1), ki zahteva, da mora biti vprašanje, ki naj bo predmet posvetovalnega referendumu, jasno izraženo. Meni, da bi bilo treba zaradi zahteve po jasnosti referendumskega vprašanja poznati vsebino bodoče zakonske ureditve, ki naj bi predlagano vprašanje udejanjila v zakonodaji, upoštevajoč ob tem 17. člen Ustave, ki določa, da je človekovo življenje nedotakljivo. Predlagatelj opozarja na mnenje Zakonodajno-pravne službe Državnega zbora, ki naj bi prav tako opozorila, da je referendumsko vprašanje nejasno in zavajajoče, zaradi česar naj bi bil Odlok v neskladju z 2., 44. in 87. členom Ustave ter prvim odstavkom 184. člena PoDZ-1.

3. Predlagatelj zatrjuje neskladje Odloka s prvim odstavkom 17. člena Ustave, ki določa, da je človekovo življenje nedotakljivo. Opozarja, da te človekove pravice nikoli ni dopustno začasno razveljaviti ali omejiti, niti v vojnem ali izrednem stanju ne (16. člen Ustave). Zato naj bi bila ta človekova pravica nedotakljiva.

4. Odlok oziroma referendumsko vprašanje naj ne bi določala konkretne vsebine, na kaj se odločanje na posvetovalnem referendumu navezuje. Preveč naj bi bilo subjektivnega načina ocenjevanja trpljenja pri prostovoljnem končanju življenja in pomoči. S tem naj bi se vzpostavljala standard, ki naj bi subjektivno izkušnjo trpljenja povzdignil nad objektivno oceno medicinske stroke v izvajanje samomora. Namesto da bi ustvarjali kulturo, v kateri bi se posamezniki počutili vredni, razumljeni in podprti pri svojih odločitvah, naj bi se z Odlokom in vprašanjem ustvarjala kultura, po kateri si ne pomagamo živeti, temveč umreti. Navedeni odlok naj bi bil zato tudi v neskladju s 34. in 35. členom Ustave. Predlagatelj meni, da gre pri Odloku za kompleksna vprašanja, ki terjajo jasnost besedila, brez možnosti različnih interpretacij in manipulacij, zato bi morale biti pri vprašanju dodane varovalke, ki bi sledile načelu pravne države (2. člen Ustave) ter 17., 34. in 35. členu Ustave. Ker naj bi šlo za odločanje o svetosti življenja, bi morala biti vprašanja jasna in nedvoumna, s celotnimi vsebinami, ki bi omogočale temeljit premislek.

5. Ravnanje Državnega zbora, ki je razpisal posvetovalni referendum istočasno z volitvami poslank in poslancev v Evropski parlament, naj bi kršilo dejansko učinkovito izvedbo človekove pravice do referendumu (ki naj bi tako ostala le na

papirju) ter naj bi bilo v nasprotju s pravico do sodelovanja pri upravljanju javnih zadev, v nasprotju z načelom zaupanja v pravo ter načelom jasnosti in pomenske določljivosti. Predlagatelj meni, da je »predvideni dan glasovanja in odločanja na posvetovalnem referendumu o tako pomembnem vprašanju neskladen z Ustavo, saj [vprašanje] ni določno in predvidljivo in [je] tudi v nasprotju s samim namenom in naravo referendumu«.

6. Državni zbor v odgovoru glede jasnosti referendumskega vprašanja povzema mnenje Zakonodajno-pravne službe Državnega zbora iz postopka odločanja o razpisu posvetovalnega referendumu o obravnavi ureditve pravice do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja o tem, da je referendumsko vprašanje nejasno in zavajajoče, glede povezave referendumskega vprašanja s Predlogom zakona o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja (EPA 925-IX), ki je že bil v zakonodajnem postopku in ni bil sprejet, ter glede zahteve, da je v primeru posvetovalnega referendumu o bodoči zakonski ureditvi določenega vprašanja potrebna seznanitev z zakonskimi določbami, ki naj bi izhajale iz referendumskega vprašanja, kar po mnenju Zakonodajno-pravne službe smiselno izhaja tudi iz 28. člena Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo, 52/20 in 30/24 – v nadaljevanju ZRLI). Državni zbor navaja, da so bili v postopku odločanja o Predlogu za razpis posvetovalnega referendumu o obravnavi ureditve pravice do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja (v nadaljevanju Predlog) poslanci mnenja, da mednarodna praksa jasno opredeljuje, da je pomoč pri prostovoljnem končanju življenja nadpomenka za pravico do pomoči pri samousmrtitvi in pravico do evtanazije, zato je Odbor za zdravstvo po opravljeni obravnavi kot pristojno delovno delo v Državnem zboru sprejel mnenje, da je Predlog primeren. Državni zbor opozarja, da pravna ureditev posvetovalnega referendumu niti v 26. do 29. členu ZRLI niti v 184. do 186. členu PoDZ-1 ne vsebuje posebnega pravnega sredstva ali sodnega varstva glede referendumskega vprašanja, kot to velja za druge oblike referendumu (npr. za referendum o spremembi Ustave, zakonodajni referendum in referendum o mednarodnih povezavah). Meni, da iz celotne pravne ureditve izhaja, da mora biti referendumsko vprašanje jasno določeno in v postopku ustavnosodnega varstva, če to obstaja, o njem odločeno pred razpisom referendumu, ne glede na vrsto referendumu. Po mnenju Državnega zbora je temeljna podlaga za jasnost referendumskega vprašanja načelo pravne države iz 2. člena Ustave, zato bo Ustavno sodišče, če bo odločalo o jasnosti referendumskega vprašanja pri posvetovalnem referendumu, presodilo, ali načelo iz 2. člena Ustave dopušča tako široko polje presoje, da so vprašanja pri posvetovalnem referendumu lahko zelo splošna in pomensko široka ali pa morajo biti določena oziroma določljiva.

7. Glede vsebinske skladnosti referendumskega vprašanja s 17., 34. in 35. členom Ustave Državni zbor zatrjuje, da posvetovalni referendum nima pravno zavezujočih učinkov, zato po naravi stvari z izvrševanjem Odloka ne morejo nastati nobene pravno upoštevne škodljive posledice, torej tudi ne za uresničevanje z Ustavo zagotovljenih pravic. Opozarja, da ima Ustavno sodišče pristojnost naknadne ustavnosodne presoje zakona, ki bo udejanjil izid in s tem vsebino posvetovalnega referendumu, nima pa pristojnosti predhodne ustavnosodne kontrole vsebine posvetovalnega referendumu oziroma referendumskega vprašanja in s tem morebitne bodoče zakonske ureditve. Takšna pristojnost Ustavnega sodišča bi morala biti po mnenju Državnega zbora v Ustavi ali na njeni podlagi v zakonu izrecno predpisana. Državni zbor opozarja na temeljno razliko med pravno ureditvijo ustavnosodnega varstva tega referendumu in pravno ureditvijo posvetovalnega referendumu, pri katerem ustavnosodno varstvo presoje skladnosti z Ustavo ni določeno. Pri tem opozarja na stališče Ustavnega sodišča iz odločbe št. U-I-111/04 z dne 8. 7. 2004 (Uradni list RS, št. 77/04, in OdlUS XIII, 54, 31. točka obrazložitve), da se pri posvetovalnem referendumu volivci le izjavljajo o vsebini referendumskega vprašanja v okviru pravice do svobode izražanja

in da Ustavno sodišče pri tem referendumu ne opravi tehtanja ustavnih vrednot, kar po mnenju Državnega zbora kaže, da Ustavno sodišče ni pristojno za presojo vsebine posvetovalnega referenduma, v kateri bi tehtalo ustavne vrednote.

8. Glede jasnosti in določnosti razpisa posvetovalnega referenduma ter razpisa na dan volitev poslancev v Evropski parlament Državni zbor poudarja, da sta v Odloku dan razpisa posvetovalnega referenduma in dan glasovanja na referendumu določena v zakonskem okviru, kot ga določa ZRLI, in da Odlok vsebuje določno opredelitev vseh obveznih sestavin, ki jih zahteva 30. člen ZRLI, zato so očitki predlagatelja neutemeljeni. Glede vprašanja sočasne izvedbe glasovanja na referendumu in volitvah navaja, da se je Ustavno sodišče o tem vprašanju že večkrat izreklo in presodilo, da ni ustavnopravnih ovir niti zahtev za hkratno izvedbo referenduma in volitev ter da takšna rešitev ustreza pravnim načelom racionalnosti in ekonomičnosti (odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-279/96 z dne 10. 9. 1996, Uradni list RS, št. 51/96, in OdlUS V, 126; št. U-I-304/96 z dne 7. 11. 1996, Uradni list RS, št. 68/96, in OdlUS V, 147; št. U-I-76/14 z dne 17. 4. 2014, Uradni list RS, št. 28/14, in OdlUS XX, 25; in št. U-I-263/18, Up-540/18 z dne 9. 4. 2018, Uradni list RS, št. 27/18, in OdlUS XXIII, 4). Državni zbor predlaga, naj Ustavno sodišče zahtevo v delu, glede katerega ni pristojno za odločanje, zavrže, v preostalem delu pa zavrne kot neutemeljeno.

9. Ustavno sodišče je odgovor Državnega zbora poslalo predlagatelju, ki se je o njem izjavil. Ponavlja očitke, ki jih je navedel v zahtevi, in opozarja, da tudi Državni zbor priznava, da referendumsko vprašanje ni jasno. Meni, da Državni zbor v svojem odgovoru ni v ničemer argumentiral skladnosti izpodbijanega odloka z 2., 17., 34., 35., 44. in 87. členom Ustave. Navaja tudi, da Državni zbor v svojem odgovoru ni zavrnil utemeljitve iz zahteve za oceno ustavnosti glede zlorabe pravice do referenduma, ker je državnozborna večina z izpodbijanim odlokom referendum razpisala na dan volitev z namenom povečanja volilne udeležbe skupine volivcev, ki se zanimajo za vprašanja, povezana z referendumskimi vprašanji, in ki so očitno blizu tudi koalicijskim političnim strankam. Glede navedbe Državnega zbora, da Ustavno sodišče ni pristojno za oceno ustavnosti vsebine posvetovalnega referenduma, predlagatelj navaja, da je vsebina referendumskega vprašanja predpisana v Odloku in je del Odloka, ki je že veljaven in v Uradnem listu Republike Slovenije objavljen predpis, zato je Ustavno sodišče v skladu s 160. členom Ustave in 21. členom Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 23/20 in 92/21 – v nadaljevanju ZUstS) pristojno za oceno njegove ustavnosti in zakonitosti.

B. – I.

Procesne predpostavke

10. Ustavno sodišče je pristojno za presojo skladnosti podzakonskih predpisov z Ustavo in zakoni (tretja alineja prvega odstavka 160. člena Ustave in tretja alineja prvega odstavka 21. člena ZUstS). Izpodbijani odlok je akt, s katerim je Državni zbor razpisal posvetovalni referendum. Iz ustaljene ustavnosodne presoje izhaja, da je akt, s katerim se razpiše zakonodajni referendum, podzakonski predpis,¹ akt, s katerim se razpiše posvetovalni referendum v občini, pa podzakonski predpis lokalne skupnosti.² Izpodbijani odlok je torej podzakonski predpis, zato je Ustavno sodišče pristojno za oceno njegove ustavnosti in zakonitosti.

11. Tretjina poslancev Državnega zbora lahko z zahtevo začne postopek za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti

¹ Glej npr. odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-201/96 z dne 14. 6. 1996 (Uradni list RS, št. 34/96, in OdlUS V, 99), 9. točka obrazložitve, in št. U-I-76/14, 31. točka obrazložitve.

² Glej npr. sklepa Ustavnega sodišča št. U-I-389/20 z dne 8. 10. 2020 in št. U-I-133/09 z dne 27. 5. 2009 ter odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-449/20 z dne 6. 5. 2021 (Uradni list RS, št. 81/21, in OdlUS XXVI, 16).

predpisa ali splošnega akta, izdanega za izvrševanje javnih pooblastil (druga alineja prvega odstavka 23.a člena ZUstS). Zahtevo vlaga dvaintrideset poslank in poslancev Državnega zbora, kar je več kot tretjina. Zato je predlagatelj upravičen za vložitev zahteve za oceno ustavnosti in zakonitosti Odloka.

B. – II.

Posvetovalni referendum in obseg presoje

12. Ustava instituta posvetovalnega referenduma ne predvideva in ne ureja. Posvetovalni referendum je uredil zakonodajalec v ZRLI. Razpiše ga lahko Državni zbor o vprašanih iz svoje pristojnosti, ki so širšega pomena za državljanje (26. člen ZRLI). Lahko ga razpiše na celotnem območju države ali na določenem ožjem območju, kadar vprašanje zadeva samo prebivalce tega ožjega območja (27. člen ZRLI). Državni zbor lahko razpiše posvetovalni referendum, preden končno odloči o posameznem vprašanju (28. člen ZRLI). Državni zbor ni vezan na izid posvetovalnega referenduma (29. člen ZRLI).

13. Postopek za izvedbo posvetovalnega referenduma je (enako kot postopek za izvedbo drugih vrst referendumov) urejen v III. poglavju ZRLI z naslovom Postopek za izvedbo referenduma. To ureja vsebino akta o razpisu referenduma in kje se ta objavi (30. člen ZRLI), kdaj začnejo teči roki za izvedbo referendumskih opravil (31. člen ZRLI), kdaj se določi dan glasovanja na referendumu in koliko referendumov se lahko razpiše na isti dan glasovanja (32. člen ZRLI), roke od dneva razpisa referenduma do dneva glasovanja (33. člen ZRLI) ter kdaj in kako se objavita akt o razpisu referenduma in besedilo akta, o katerem se odloča na referendumu (34. člen ZRLI).

14. Kot je bilo že pojasnjeno, Ustava posvetovalnega referenduma ne predvideva in tudi ne ureja postopka njegovega razpisa. Določa pa splošno pravilo, da Državni zbor sklepa, če je na seji navzoča večina poslancev, ter sprejema zakone in druge odločitve ter ratificira mednarodne pogodbe z večino opredeljenih glasov navzočih poslancev, kadar ni z Ustavo ali z zakonom določena drugačna večina (86. člen Ustave). ZRLI določa drugačno večino (dvo tretjinsko večino navzočih poslancev) za določitev dneva glasovanja v primeru, ko od dneva razpisa referenduma do dneva glasovanja preteče več kot petinštirideset dni (prvi odstavek 33. člena ZRLI).

15. Posvetovalni referendum je institut neposredne demokracije, ki ga je uvedel zakonodajalec in služi kot pomoč pri odločanju in izvajanju njegovih pristojnosti. Razpiše ga lahko le Državni zbor sam in gre za predhodni referendum. Izid posvetovalnega referenduma Državnega zbora ne zavezuje, kar pomeni, da nima zavezujočih pravnih učinkov. Državni zbor ni dolžan spoštovati referendumskega izida; morebitna sankcija za nespoštovanje je lahko le politična; zakonodajalec lahko z neupoštevanjem referendumске volje izgublja svojo legitimitet.³ Ustavno sodišče je že sprejelo stališče, da izid posvetovalnega referenduma nima neposrednih in tudi ne posrednih pravnih učinkov.⁴ Referenčni izid zato ne nalaga pravic ali obveznosti pravnim subjektom. Te lahko ureja le zakon, ki (in če) je sprejet na podlagi predhodnega referendumskega izida. Tak zakon je lahko podvržen naknadnemu zakonodajnemu referendumu in tudi presoji skladnosti z Ustavo pred Ustavnim sodiščem.

16. Državni zbor je pri uporabi referenduma dokaj svoboden, kar pomeni, da ga lahko razpiše tudi za posamezna ustavnorevizijska in zakonodajna vprašanja, torej tudi na področjih, kjer je predviden referendum z obvezno močjo. Posvetovalni referendum je učinkovito sredstvo za testiranje javnega mnenja o posebej zahtevnih vprašanih in za ugotavljanje smeri reševanja določenega vprašanja. Drugače kot pri referendumih z obvezno pravno močjo, pri katerih volivci začasno jemljejo

³ Prim. F. Grad, I. Kaučič, S. Zagorc, Ustavno pravo, druga, spremenjena in dopolnjena izdaja, Pravna fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana 2018, str. 271.

⁴ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-311/97 z dne 13. 3. 1998 (Uradni list RS, št. 31/98, in OdlUS VII, 50), 8. točka obrazložitve.

mandat predstaviškemu telesu, pri posvetovalnem referendumu parlament obdrži funkcijo samostojnega zakonodajalca.⁵

17. Državni zbor pri odločanju o razpisu posvetovalnega referenduma odloča tudi na podlagi PoDZ-1. Ustava določa, da ima Državni zbor poslovnik, ki ga sprejme z dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev (94. člen Ustave). S tem je Državnemu zboru priznana parlamentarna avtonomija, ki izvira iz načela delitve oblasti (drugi stavek drugega odstavka 3. člena Ustave). Bistvo parlamentarne avtonomije je, da si parlament sam določi pravila, s katerimi ureja svoje delo in poslovanje. V okviru tega poslovnik ureja konstituiranje, način dela (zasedanja in seje) in odločanja, zakonodajni postopek, vodenje parlamenta, notranjo organizacijo parlamenta, pravice in dolžnosti poslancev itd. Poleg teh vprašanj, ki se nanašajo na poslovanje parlamenta, pa poslovnik ureja tudi razmerja parlamenta do drugih organov državne oblasti, vendar tudi to v okviru sodelovanja teh organov pri njegovem delu. Avtonomija parlamenta pomeni tudi dolžnost parlamenta, da pravno uredi svoje delo in poslovanje ter da se po teh pravilih ravna.⁶ Iz navedenega izhaja, da je PoDZ-1 avtonomen pravni akt Državnega zbora, s katerim ta samostojno ureja svoje notranje delovanje in poslovanje.

18. Po ustaljeni ustavnosodni presoji ima PoDZ-1 v delu, ki se nanaša na zakonodajni postopek, in v delu, ki se nanaša na razmerja do drugih državnih organov, pravno naravo predpisa in položaj zakona, čeprav formalno ni zakon, ampak svojevrsten pravni akt.⁷ Ustavno sodišče je pristojno za presojo skladnosti PoDZ-1 z Ustavo v delu, ki se nanaša na zakonodajni postopek, in v delu, ki se nanaša na razmerja do drugih državnih organov, saj ima PoDZ-1 v tem delu moč zakona. Ustavno sodišče pa ni pristojno za oceno skladnosti postopka sprejemanja podzakonskih predpisov Državnega zbora, s katerimi se razpiše posvetovalni referendum, s PoDZ-1. Pravila PoDZ-1, kolikor urejajo postopek za razpis posvetovalnega referenduma, namreč nimajo pravne narave predpisa, ki bi imel moč zakona. Postopek ni zakonodajni postopek, prav tako odločanje Državnega zbora o razpisu posvetovalnega referenduma zaradi posebnih značilnosti tega instituta ne more vplivati na druge državne organe ali subjekte, ki niso del notranjega delovanja Državnega zbora (npr. na Vlado, Državni svet). Gre torej za avtonomna pravila Državnega zbora, ki nimajo pravne narave predpisa oziroma moči zakona. Zato Ustavno sodišče ne more presojati skladnosti sprejemanja Odloka z določbami PoDZ-1, pristojno pa je za presojo skladnosti Odloka z Ustavo in zakoni.

19. Državni zbor pri razpisu posvetovalnega referenduma uživa široko polje proste presoje. Presoja ustavnosti in zakonitosti odloka, s katerim se referendum razpiše, pa je omejena. Ustavno sodišče lahko glede postopka sprejemanja odloka presoja zlasti, ali so poslanci v postopku sprejemanja odloka o razpisu posvetovalnega referenduma imeli možnost izvrševati svoj mandat oziroma pasivno volilno pravico (drugi odstavek 43. člena Ustave), ali je bil odlok v Državnem zboru sprejet z ustrežno večino (86. člen Ustave) in ali so bile spoštovane upoštevne določbe ZRLI, ki urejajo postopek za izvedbo referenduma (2. člen Ustave).⁸ Glede vsebine odloka

(referendumskega vprašanja) je presoja Ustavnega sodišča omejena predvsem na vprašanje, ali je referendum razpisan o vprašanih iz pristojnosti Državnega zbora, ki so širšega pomena za državljane (26. člen ZRLI in 2. člen Ustave). Zaradi posebnih značilnosti posvetovalnega referenduma (zlasti njegove nezavezujoče narave) pri presoji Ustavnega sodišča niso sama po sebi upoštevna stališča, ki jih je Ustavno sodišče sprejelo v zvezi z referendumi, ki imajo zavezujočo pravno naravo (obvezno pravno moč).⁹

20. Ker Ustavno sodišče ni pristojno presojati skladnosti Odloka s PoDZ-1 (torej tudi ne s prvim odstavkom 184. člena PoDZ-1), je v nadaljevanju v okviru očitkov predlagatelja opravljena presoja njegove skladnosti z Ustavo.

B. – III.

Presoja ustavnosti in zakonitosti Odloka

21. Z izpodbijanim odlokom je Državni zbor razpisal posvetovalni referendum o obravnavi ureditve pravice do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja na celotnem območju Republike Slovenije (I. točka Odloka). Vprašanje, ki se daje na referendum, se glasi: »Ali ste za to, da se sprejme zakon, ki bo urejal pravico do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja?« (II. točka Odloka). Za dan razpisa referenduma, s katerim začnejo teči roki za opravila, ki so potrebna za izvedbo referenduma, je določen ponedeljek, 6. 5. 2024 (III. točka Odloka). Glasovanje na referendumu se izvede v nedeljo, 9. 6. 2024 (IV. točka Odloka). Glede veljavnosti je določeno, da Odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije (V. točka Odloka). Odlok je bil 26. 4. 2024 objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije.

22. Izpodbijani odlok vsebuje vprašanje, ki se daje na referendum (II. točka Odloka). To vprašanje se nanaša na vprašanje iz pristojnosti Državnega zbora, ki je širšega pomena za državljane (26. člen ZRLI), pri čemer Državni zbor o tem vprašanju še ni sprejel dokončne odločitve (28. člen ZRLI). Glavni očitek predlagatelja je, da je referendumsko vprašanje nejasno in zavajajoče ter zato v neskladju z načelom jasnosti in pomenske določljivosti iz 2. člena Ustave, pravico do sodelovanja pri upravljanju javnih zadev iz 44. člena Ustave in zahtevo, da lahko pravice in obveznosti Državni zbor določa samo z zakonom iz 87. člena Ustave. Predlagatelj meni, da bi morale iz referendumskega vprašanja ali pa vsaj Predloga izhajati konkretne možne oziroma predvidene zakonske rešitve, saj bi bili le na ta način volivci ustrezno seznanjeni s tem, o čem bodo glasovali.

23. Kot je bilo že navedeno (19. točka obrazložitve te odločbe), je pri presoji vsebine odloka o razpisu posvetovalnega referenduma presoja Ustavnega sodišča omejena predvsem na vprašanje, ali je referendum razpisan o vprašanih iz pristojnosti Državnega zbora, ki so širšega pomena za državljane (26. člen ZRLI). Če Državni zbor ne bi upošteval te zakonske norme, ki jo je sprejel sam, bi bil odlok o razpisu referenduma v neskladju z načeli pravne države (2. člen Ustave).

24. Eno od načel pravne države iz 2. člena Ustave je načelo jasnosti in pomenske določljivosti, ki med drugim zahteva, da so predpisi opredeljeni tako, da jih je mogoče izvajati, da ne omogočajo arbitrarnega ravnanja ter da nedvoumno in dovolj določno opredeljujejo pravni položaj subjektov, na katere se nanašajo.¹⁰ Gre za prepoved, da bi bili naslovniki pravnih norm izpostavljeni ustavnopravno nevzdržni in nesprejemljivi stopnji nepredvidljivosti in negotovosti glede pravnih posledic

⁵ Povzeto po F. Grad, I. Kaučič, S. Zagorc, nav. delo, str. 271.

⁶ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-303/05 z dne 20. 9. 2007 (Uradni list RS, št. 89/07, in OdlUS XVI, 70), 3. točka obrazložitve.

⁷ Glej npr. odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-40/96 z dne 3. 4. 1997 (Uradni list RS, št. 24/97, in OdlUS VI, 46), 3. točka obrazložitve, in št. U-I-104/01 z dne 14. 6. 2001 (Uradni list RS, št. 52/01, in OdlUS X, 123), 17. točka obrazložitve, ter sklep Ustavnega sodišča št. U-I-6/16 z dne 27. 5. 2020, 4. točka obrazložitve.

⁸ Ustavno sodišče je že sprejelo stališče, da iz načel pravne države izhaja, da je zakonodajalec pri odločanju o ustanovitvi občin dolžan spoštovati zakonsko ureditev, ki jo je predhodno sprejel sam, in da pri odločanju ne sme ravnati arbitrarno (glej npr. odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-137/10 z dne 26. 11. 2010, Uradni list RS, št. 99/10, in OdlUS XIX, 9, 14. točka obrazložitve, in št. U-I-114/11 z dne 9. 6. 2011, Uradni list RS, št. 47/11, in OdlUS XIX, 23, 10. točka obrazložitve). Enako velja tudi pri razpisu posvetovalnega referenduma.

⁹ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-59/24 z dne 20. 5. 2024, 18. točka obrazložitve.

¹⁰ Prim. odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-131/04 z dne 21. 4. 2005 (Uradni list RS, št. 50/05, in OdlUS XIV, 24), 41. točka obrazložitve; št. U-I-24/07 z dne 4. 10. 2007 (Uradni list RS, št. 101/07, in OdlUS XVI, 74), 56. točka obrazložitve; in št. U-I-155/11 z dne 18. 12. 2013 (Uradni list RS, št. 114/13, in OdlUS XX, 12), 28. točka obrazložitve.

njihovih storitev in opustitev.¹¹ Z vidika tega načela Ustavno sodišče torej praviloma presoja konkretne že veljavne pravne norme, ki imajo v pravnem redu pravno zavezujoče učinke oziroma za naslovnikove pravnih norm ustvarjajo pravne posledice. Odlok pravne ureditve v zgoraj navedenem smislu ne vsebuje, temveč določa zgolj referendumsko vprašanje ter datum razpisa referenduma in datum glasovanja na referendumu.¹² Zato je treba zahtevo po jasnosti in pomenski določljivosti Odloka oziroma referendumskega vprašanja razlagati upoštevaje pravno naravo posvetovalnega referenduma (glej 15. točko obrazložitve te odločbe) v zvezi s 26. členom ZRLI, ki določa, katera vsebina je lahko predmet izjavljanja na posvetovalnem referendumu. Zahtevi po jasnosti in pomenski določljivosti iz 2. člena Ustave je tako praviloma zadoščeno, če je mogoče iz referendumskega vprašanja ugotoviti, na katero področje urejanja iz pristojnosti zakonodajalca se to vprašanje nanaša, in če je mogoče jasno opredeliti predmet zakonskega urejanja.

25. V obravnavani zadevi želi zakonodajalec ugotoviti voljo volivcev glede tega, ali naj z zakonom uredi pravico do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja. Držijo navedbe predlagatelja, da obstaja več oblik prostovoljnega končanja življenja, ki se med seboj razlikujejo, zaradi česar je lahko vsebina bodoče zakonske ureditve, ki bi bila sprejeta na podlagi izida posvetovalnega referenduma, zelo različna. Vendar niti iz 2. člena Ustave niti iz katerekoli druge ustavne določbe ne izhaja zahteva, da bi morala biti že iz referendumskega vprašanja razvidna konkretna bodoča zakonska ureditev, v zvezi s katero je razpisan posvetovalni referendum. Prav tako ta zahteva ne izhaja iz ZRLI,¹³ saj za primer posvetovalnega referenduma ne določa pravila, kako mora biti oblikovano referendumsko vprašanje.¹⁴ Kot je bilo že navedeno, izid posvetovalnega referenduma nima neposrednih in tudi ne posrednih pravnih učinkov in zato ne nalaga pravic ali obveznosti pravnim subjektom. Zato je Državni zbor tako pri uporabi posvetovalnega referenduma kot pri oblikovanju referendumskega vprašanja dokaj svoboden, presoja Ustavnega sodišča pa zadržana. Če zakonodajalec referendumsko vprašanje oblikuje splošno, tvega, da bo referendumski izid nejasen, zaradi česar bo otežena realizacija referendumskega izida v skladu z resnično (pravo) voljo volivcev. Morebitna sankcija za nespoštovanje (neupoštevanje) prave volje volivcev je lahko le politična (izguba le-

gitimnosti odločitve zakonodajalca). Vendar pa neupoštevanje prave volje volivcev lahko povzroči, da je zakon, ki (in če) je sprejet na podlagi nejasnega predhodnega referendumskega izida oziroma ni v skladu z večinsko voljo volivcev, podvržen naknadnemu zakonodajnemu referendumu, ki je zavezujoč,¹⁵ in tudi presoji skladnosti z Ustavo pred Ustavnim sodiščem.

26. Glede na navedeno Ustavno sodišče ocenjuje, da je z referendumskim vprašanjem, kot je določeno z izpodbijanim odlokom, dovolj jasno določeno področje in opredeljen predmet zakonskega urejanja, v zvezi s katerim je razpisan posvetovalni referendum, tj. pravica do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja. Zato Odlok ni v neskladju z načelom jasnosti in pomenske določljivosti iz 2. člena Ustave.

27. Predlagatelj zatrjuje tudi neskladje referendumskega vprašanja s pravico do sodelovanja pri upravljanju javnih zadev iz 44. člena Ustave. Ta pravica je klasična splošna ustavna pravica, katere bistvena značilnost je, da vsem državljanom jamči možnost za sodelovanje pri upravljanju javnih zadev v skladu z zakonom. Najbolj neposredno se izvaja na ravni lokalnih skupnosti, z referendumom itd.¹⁶ Z izpodbijanim odlokom je volivcem ta pravica zagotovljena, saj bodo z izjavljanjem na posvetovalnem referendumu lahko neposredno sodelovali pri izvrševanju oblasti oziroma demokratičnem odločanju. Zato izpodbijani odlok ni v neskladju s 44. členom Ustave.

28. Izpodbijani odlok oziroma referendumsko vprašanje ne vsebuje konkretne pravne ureditve, ki bi določala pravice ali obveznosti pravnih subjektov v zvezi s pravico do prostovoljnega končanja življenja. Zato že iz tega razloga ne more biti v neskladju s 87. členom Ustave, ki določa, da pravice in obveznosti državljanov ter drugih oseb Državni zbor lahko določa samo z zakonom.

29. Predlagatelj zatrjuje tudi neskladje izpodbijanega odloka oziroma referendumskega vprašanja z ustavnimi določbami o nedotakljivosti človekovega življenja (prvi odstavek 17. člena Ustave), pravici do osebnega dostojanstva in varnosti (34. člen Ustave) ter varstvu pravic zasebnosti in osebnostnih pravic (35. člen Ustave). Ne da bi se Ustavno sodišče spuščalo v vprašanje, ali so navedene ustavne določbe lahko merilo presoje ustavnosti izpodbijanega odloka oziroma referendumskega vprašanja, ocenjuje, da so ti očitki neutemeljeni. Predlagatelj jih namreč usmerja zoper neobstoječo zakonsko ureditev, ki bo morda sprejeta na podlagi referendumskega izida. Z očitki o protiustavnosti neobstoječe zakonske ureditve (za katero še ni jasno, ali sploh bo sprejeta, in če bo, kakšna bo) predlagatelj ne more utemeljiti protiustavnosti referendumskega vprašanja. Predlagatelj bi moral vzpostaviti povezavo med področjem varovanja navedenih človekovih pravic in referendumskim vprašanjem, ne pa z vsebino morebitne bodoče zakonske ureditve, v zvezi s katero je razpisan posvetovalni referendum. Glede na navedeno Ustavno sodišče očitkov o neskladju s prvim odstavkom 17. člena ter 34. in 35. členom Ustave ni moglo presojati.

30. Predlagatelj še navaja, da predvideni dan glasovanja na referendumu ni jasno in predvidljivo določen ter je nasprotju z naravo referenduma, ker bodo na isti dan volitve poslancev v Evropski parlament. Ustavno sodišče ugotavlja, da izpodbijani odlok jasno in določno (ter v skladu s 33. členom ZRLI) določa dan razpisa posvetovalnega referenduma in dan glasovanja na referendumu. Zato ni v neskladju z 2. členom Ustave. Glede sočasne izvedbe volitev in referendumu pa je Ustavno sodišče v odločbi št. U-I-304/96 z dne 7. 11. 1996 (Uradni list RS, št. 68/96, in OdlUS V, 147), ko je odločalo o ustavnosti in zakonitosti odloka za razpis predhodnega zakono-

¹¹ Glej odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-49/17, U-I-98/17 z dne 28. 3. 2019 (Uradni list RS, št. 30/19, in OdlUS XXIV, 2), 18. točka obrazložitve.

¹² V skladu s 30. členom ZRLI akt o razpisu referenduma določa vrsto referenduma, akt, o katerem se odloča na referendumu, besedilo vprašanja, ki se daje na referendum, dan razpisa referenduma in dan glasovanja na referendumu. Akt o razpisu referenduma se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

¹³ Posvetovalni referendum je treba razlikovati od predhodnega zakonodajnega referenduma, ki ga je ZRLI (po prvotni zakonski ureditvi, ki je veljala od leta 1991 do leta 2006) urejal kot vrsto zakonodajnega referenduma (poleg naknadnega) in je omogočal izjavljanje volivcev o posameznih vprašanjih, ki so se urejala z zakonom. Takrat veljavni ZRLI je v prvem odstavku 17. člena določal, da se predlog ali zahteva za razpis predhodnega referenduma lahko vložijo od dneva, ko je predlog zakona predložen Državnemu zboru, do začetka tretje obravnave predloga zakona. Predhodni zakonodajni referendum je bil torej možen, če sta se predlog oziroma zahteva za razpis referenduma nanašala na povsem določen predlog zakona, ki je že bil v zakonodajnem postopku. Vprašanje na predhodnem zakonodajnem referendumu je moralo biti zato jasno in pomensko določljivo, saj se je nanašalo na konkretno ureditev določenega vprašanja, ki ga je urejal predlog zakona. Od posvetovalnega referenduma se je razlikoval tudi po tem, da je bil rezultat glasovanja na referendumu za Državni zbor zavezujoč. ZRLI je že takrat urejal tudi posvetovalni referendum (poleg predhodnega zakonodajnega referenduma).

¹⁴ ZRLI pa vsebuje posebne določbe o vsebini referendumskega vprašanja pri referendumu o spremembi Ustave (5.c člen ZRLI), zakonodajnem referendumu (16.c člen ZRLI) in pri referendumu o mednarodnih povezavah (25.b člen ZRLI).

¹⁵ V skladu s prvim odstavkom 90. člena Ustave Državni zbor razpiše referendum o uveljavitvi zakona, ki ga je sprejel, če to zahteva najmanj 40 000 volivcev.

¹⁶ Sklep Ustavnega sodišča št. Up-101/95 z dne 25. 3. 1996 (OdlUS V, 75), 8. točka obrazložitve. Glej tudi odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-13/94 z dne 21. 1. 1994 (Uradni list RS, št. 6/94, in OdlUS III, 8) in št. U-I-47/94 z dne 19. 1. 1995 (Uradni list RS, št. 13/95, in OdlUS IV, 4).

dajnega referendumu, zavrnilo argument pobudnikov, da volivci niso sposobni na isti dan odgovorno glasovati na volitvah in referendumu.¹⁷ Sprejelo je stališče, da prepletanje referendum-ske in volilne kampanje v ničemer ne ogroža volilne pravice.¹⁸ Stališče, ki je bilo sprejeto pri referendumu z obvezno pravno močjo, še toliko bolj velja za referendum z nezavezujočo pravno naravo, pri razpisu katerega uživa zakonodajalec široko polje proste presoje. Zato tudi ni mogoče govoriti o zlorabi pravice do razpisa referendumu.

31. Predlagatelj v izjavi na odgovor Državnega zbora navaja, da se Državni zbor ni opredelil do njegovih navedb v zvezi z zlorabo pravice do razpisa referendumu. Predlagatelj v zahtevi tega očitka ni uveljavljal. Sicer pa je ta očitek neutemeljen iz razlogov, navedenih že v prejšnji točki obrazložitve, povezanih z zmožnostjo volivcev, da na volilni dan glasujejo tudi na referendumih. Prav tako je neutemeljen očitek, da bi razpis tega referendumu s povečanjem volilne udeležbe na volitvah v Evropski parlament določenim političnim strankam in njihovim kandidatom oteževal politično tekmo na volitvah. Povečanje volilne udeležbe, če bi do njega prišlo, samo po sebi ne more pomeniti protiuustavnih posledic razpisa referendumu. Zato hkratna izvedba posvetovalnega referendumu z volitvami v Evropski parlament ne more pomeniti zlorabe posvetovalnega referendumu.¹⁹

32. Glede na navedeno je Ustavno sodišče odločilo, da Odlok ni v neskladju z Ustavo.

C.

33. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi 21. člena ZUstS ter tretje alineje tretjega odstavka v zvezi s petim odstavkom 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11, 70/17 in 35/20) v sestavi: predsednik dr. Matej Accetto ter sodnice in sodniki dr. Rok Čerferin, Dr. Dr. Klemen Jaklič (Oxford ZK, Harvard ZDA), dr. Neža Kogovšek Šalomon, dr. Špelca Mežnar, dr. Rok Svetlič, Marko Šorli in dr. Katja Šugman Stubbs. Odločbo je sprejelo s petimi glasovi proti trem. Proti so glasovali sodniki Jaklič, Svetlič in Šorli. Sodnika Jaklič in Šorli sta dala odklonilni ločeni mnenji.

Dr. Matej Accetto
predsednik

1659. Odločba o zavrnitvi ustavne pritožbe

Številka: Up-505/19-23
Datum: 9. 5. 2024

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi, ki jo je vložila Noemia Rute Peres de Bessa Vilela, Maribor, ki jo zastopa dr. Jorg Sladič, odvetnik v Ljubljani, na seji 9. maja 2024

o d l o č i l o:

Ustavna pritožba zoper sklep Vrhovnega sodišča št. I Up 208/2018 z dne 20. 2. 2019 v zvezi s sklepom Upravnega sodišča, Oddelka v Mariboru, št. II U 195/2018 z dne 10. 10. 2018 se zavrne.

¹⁷ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-304/96, 7. točka obrazložitve.

¹⁸ Prav tam, 9. točka obrazložitve.

¹⁹ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-59/24, 27. točka obrazložitve.

O b r a z l o ž i t e v

A.

1. Pritožnica je evropska državljanka in je bila doktorska študentka Pravne fakultete Univerze v Mariboru. Poskušala je glasovati na predčasnih volitvah za rektorja Univerze v Mariboru, vendar ji je glasovanje preprečila volilna komisija Univerze v Mariboru (v nadaljevanju volilna komisija). Pritožnica je vložila tožbo zaradi ugotovitve kršitve človekovih pravic, ki jo je Upravno sodišče zavrglo. Pojasnilo je, da se odločitev volilne komisije uvršča v interno delovanje Univerze v Mariboru – torej v področje, na katerem univerza deluje po načelih avtonomije. Zato v obravnavni zadevi naj ne bi šlo za odločanje v upravni zadevi oziroma za odločanje o aktu iz 2. in 4. člena Zakona o upravnem sporu (Uradni list RS, št. 105/06, 62/10, 109/12 in 49/23 – v nadaljevanju ZUS-1) oziroma za odločanje organa oblasti. Sprejelo je stališče, da odločanje o sporu zato ne spada v sodno pristojnost (prva točka prvega odstavka 36. člena ZUS-1).

2. Vrhovno sodišče je pritožbo zavrnilo. Sprejelo je stališče, da volilna pravica študenta pri volitvah rektorja univerze ni varovana z volilno pravico iz 43. člena Ustave. Poudarilo je, gre pri volitvah, imenovanjih in odpoklicu organov univerze za del internega delovanja univerze – torej za področje, ki deluje po načelu avtonomije univerze, ki je varovana v 58. členu Ustave. Odločitev volilne komisije naj ne bi bila izdana v okviru upravne funkcije in zato naj ne bi šlo za akt ali dejanje organa, na podlagi katerega bi se lahko začel upravni spor po prvem odstavku 4. člena ZUS-1, saj volilne komisije pri takem odločanju ni mogoče šteti za organ upravne oblasti. Sprejelo je stališče, da je neutemeljeno tudi sklicevanje na pravico do sodelovanja pri upravljanju javnih zadev (44. člen Ustave). Ustava naj bi način izvrševanja te pravice vezala na zakon, vendar Zakon o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 85/14, 75/16, 65/17 – v nadaljevanju ZViS/17) tega ne predvideva. Varstvo v upravnem sporu bi bilo mogoče, če bi tako določil zakon ter bi bil ob ustrezni zakonski ureditvi vzpostavljen poseben volilni spor. Vrhovno sodišče je zavrnilo tudi očitke pritožnice glede diskriminacije na podlagi narodnosti in sklicevanje na 14. člen Ustave. Sprejelo je stališče, da so bile njene navedbe o tem vprašanju pavšalne oziroma nekonkretizirane, prav tako pa pritožnica naj ne bi podala nobenih okoliščin oziroma dokazov, ki bi jih potrjevale. Posledično je neutemeljeno tudi sklicevanje na 18. in 45. člen Pogodbe o delovanju Evropske unije (prečiščena različica, UL C 202, 7. 6. 2016 – v nadaljevanju PDEU).

3. Pritožnica zatrjuje kršitev 14., 25., 43., 44. in 57. člena Ustave ter 18. in 45. člena PDEU. Navaja, da je prišlo do napačne interpretacije in uporabe 2. in 4. člena ZUS-1 ter 6. člena ZViS/17. Meni, da je potrdilo volilne komisije upravni akt v smislu 2. in 4. člena ZUS-1 ter da njegova izdaja ne pomeni zgolj »golega internega delovanja univerze«. Univerza v Mariboru naj bi bila javni zavod, ki izvršuje javno oblast. Zato naj bi vedno, ko odloča o pravicah in obveznostih posameznikov, »de iure« izvajala državno oblast in izdajala »acta iure imperii« – takšno naj bi bilo tudi potrdilo volilne komisije. Pritožnica meni, da je pravno nesprejemljivo, da se pri takšnem subjektu zavrne pravno sredstvo s sklicevanjem na njegovo interno delovanje. Zatrjuje, da avtonomija univerze zajema izključno finančni in raziskovalni vidik, ne zajema pa vprašanja volitev rektorja univerze. Pritožnica opozarja, da je bistvo njenih očitkov, da je bila izbrisana iz volilnega imenika ali ni bila uvrščena vanj zaradi svoje narodnosti in da gre za diskriminacijo na tej podlagi (14. člen Ustave). To vprašanje pa naj bi presegalo vprašanje avtonomnosti univerze.

4. Pritožnica navaja, da je odločitev Vrhovnega sodišča sporna tudi z vidika prvega in tretjega odstavka 57. člena v zvezi s 44. členom Ustave. Navaja, da naj bi šlo pri volitvah v organe univerze za volitve nosilcev javnih pooblastil. Glasovanje na volitvah naj bi bila oblika upravljanja javnih zadev, saj

naj bi volivci z udeležbo na volitvah sooblikovali način pridobivanja ustrezne izobrazbe. Dolžnost ustvarjanja možnosti, da si državljani pridobijo ustrezno izobrazbo, pa naj bi veljala tudi za tuje državljane. Pritožnica meni, da gre v obravnavani zadevi za kršitev 18. člena PDEU. Meni, da je treba prepoved diskriminacije in pravila o prostem gibanju oseb znotraj Evropske unije (v nadaljevanju EU) razlagati na način, da imajo študenti drugih držav članic, enako kot slovenski študenti, pravico do glasovanja na volitvah rektorja in s tem sodelovanja pri javnih zadevah. Navaja, da je Vrhovno sodišče spregledalo, da ima obravnavana zadeva evropski element, in bi zato moralo postaviti vprašanje Sodišču Evropske unije (v nadaljevanju SEU) v predhodno odločanje. Ker tega ni storilo, naj bi kršilo pravico do naravnega in zakonitega sodnika. Hkrati naj bi bili obe sodni odločitvi neobrazloženi, ker ne pojasnita, zakaj vprašanje ni bilo postavljeno.

5. Pritožnica zatrjuje, da sklicevanje na pravico do upravljanja javnih zadev (44. člen Ustave) ne more upravičiti izključitve sodelovanja tujega študenta pri volitvah rektorja. Poudarja, da 45. člen PDEU vsebuje temeljno načelo prostega gibanja delavcev in odprave vsakršne diskriminacije na podlagi državljanstva delavcev držav članic. Navaja večje število odločitev SEU, ki naj bi utemeljevale prepoved diskriminacije delavcev in izjeme od prepovedi, ter poudarja, da je treba ugotoviti, ali funkcije, ki so podeljene rektorju univerze, upravičujejo kakšno izjemo. Meni, da je ravnanje volilne komisije kršilo njeno pravico do prostega gibanja po državah članicah EU, saj naj bi bila zahteva po izkazovanju vpisa v volilni imenik nesorazmerna glede na cilj. Meni, da je mogoče že na podlagi vpisa na fakulteto domnevati, da ima študent tudi volilno pravico. Dodatna zahteva po izkazovanju vpisa v volilni imenik naj bi v resnici diskriminirala zgolj državljane drugih držav članic EU, ker morajo vstopiti na slovensko ozemlje, da preverijo, ali so v imenik vpisani. Pritožnica meni še, da aktivna volilna pravica ne sme biti omejena s pogoji, ki bi izhajali iz osebnih okoliščin posameznika, saj to izhaja iz načela splošnosti volilne pravice. Poudarja, da se študenti (volivci) upravičeno zanašajo na to, da ima univerza urejen, točen in pravilen volilni imenik. Meni, da je bila odločitev volilne komisije, ki ji ni dovolila glasovati, čeprav je študentka univerze, arbitrarna ter da krši njeno volilno pravico (43. člen Ustave). Pritožnica volilni komisiji očita še, da ji je pravico do glasovanja zavrnila iz formalnih razlogov, ne da bi ugotavljala, ali je imela možnost ugovarjati sestavi volilnega imenika, ter da je zato kršila pravico do pravnega sredstva (25. člen Ustave).

6. Ustavno sodišče je s sklepom št. Up-505/19 z dne 2. 11. 2022 sprejelo v obravnavno ustavno pritožbo zoper sklep Vrhovnega sodišča v zvezi s sklepom Upravnega sodišča. O tem je na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 23/20 in 92/21 – v nadaljevanju ZUstS) obvestilo Vrhovno sodišče, Upravno sodišče, Oddelek v Mariboru, in Univerzo v Mariboru.

B.

7. V obravnavani zadevi je Upravno sodišče zavrglo tožbo pritožnice z nosilnim stališčem, da odločanje o sporu ne spada v sodno pristojnost (prva točka prvega odstavka 36. člena ZUS-1). S tem ni sprejelo zgolj stališča, da o zadevi ni mogoče odločati v okviru upravnega spora, ampak da zadeva ne spada v pristojnost nobenega sodišča v Republiki Sloveniji.¹ Vrhovno sodišče je zavrnilo pritožbo ter pojasnilo, da je sklep Upravnega sodišča pravilen in zakonit. Sprejelo je stališče, da odločitve volilne komisije ni mogoče šteti za odločitev organa upravne oblasti, kot ga opredeljuje prvi odstavek 4. člena ZUS-1. Prav tako je sprejelo stališče, da zakonska volilna pravica pri volitvah rektorja ni varovana z volilno pravico iz 43. člena Ustave ali s pravico do sodelovanja pri upravljanju javnih zadev (44. člen

Ustave). Vrhovno sodišče je kot neutemeljene zavrnilo tudi ugovore pritožnice o kršitvi 14. člena Ustave.

8. Ko Vrhovno sodišče nastopa v vlogi pritožbenega sodišča, mora obrazložiti, v kolikšni meri sledi odločitvi prvostopenjskega sodišča in v kolikšni meri od te odločitve odstopa, ter je dolžno tudi spremeniti pravno podlago za odločitev v zadevi, če je to potrebno. Iz obrazložitve sklepa Vrhovnega sodišča izrecno ne izhaja, ali se je strinjalo zgolj z izrekom odločitve Upravnega sodišča ter v celoti spremenilo razloge za zavrnjenje tožbe ali pa se je strinjalo z izrekom in z razlogi Upravnega sodišča ter je zgolj še dodalo nove, lastne razloge. Kljub temu pa iz obrazložitve sklepa Vrhovnega sodišča izhaja, da slednje možnosti sodnega varstva za pritožnico ni izključevalo v absolutnem smislu, kot je to storilo Upravno sodišče. Ustavno sodišče zato šteje, da je Vrhovno sodišče potrdilo izrek Upravnega sodišča ter v celoti spremenilo razloge za zavrnjenje tožbe. Zato so predmet presoje v obravnavani zadevi zgolj stališča Vrhovnega sodišča.

9. Iz obrazložitve sklepa Vrhovnega sodišča izhaja, da je pritožbo zavrnilo zato, ker niso bili izpolnjeni pogoji za sprožitev upravnega spora iz prvega odstavka 4. člena ZUS-1. V tem oziru je sprejelo stališče, da preprečitve glasovanja na volitvah elektrota naj bi izvedel oblastni organ ter da je zato treba tožbo pritožnice zavreči. Poleg tega pa je tožbeni očitke pritožnice o kršitvi 14. člena Ustave zavrglo, ker naj pritožnica ne bi podala dovolj jasnih in konkretiziranih trditev o neenaki obravnavi.² Ustavno sodišče je ob upoštevanju obrazložitve sklepa kot celote štelo, da je Vrhovno sodišče kot pravilno potrdilo odločitev Upravnega sodišča o zavrnjenju tožbe s primarnim in podrejenim stališčem. Sprejelo je stališče, da je tožbo treba zavreči, ker sporno ravnanje ni bilo ravnanje oblastnega organa, pa tudi zato, ker tožba v delu, v katerem pritožnica očita kršitev 14. člena Ustave, ni bila v zadostni meri substancirana z navodbami o neenaki obravnavi. Iz vsega navedenega izhaja, da je v obravnavani zadevi v prvi vrsti predmet presoje stališče, da preprečitve glasovanja na volitvah elektrota ni izvedel oblastni organ ter da zato niso izpolnjeni pogoji za sprožitev upravnega spora na podlagi 4. člena ZUS-1.

10. Pritožnica temu stališču nasprotuje in navaja, da je prišlo do napačne razlage in uporabe 2. in 4. člena ZUS-1 ter 6. člena ZViS/17. Meni, da je potrdilo volilne komisije upravni akt v smislu 2. in 4. člena ZUS-1 ter da njegova izdaja ne pomeni zgolj »golega internega delovanja univerze«. Univerza v Mariboru naj bi bila javni zavod, ki izvršuje javno oblast. Zato naj bi vedno, ko odloča o pravicah in obveznostih posameznikov, »de iure« izvajala državno oblast in izdajala »acta iure imperii« – takšno naj bi bilo tudi potrdilo volilne komisije. Iz navedb pritožnice izhaja očitke Vrhovnemu sodišču, da je sprejelo odločitev, ki krši prepoved sodniške samovolje oziroma arbitrarosti, enega od ustavnoprosednih jamstev, varovanih v 22. členu Ustave.

11. Po ustaljeni ustavnosodni presoji je prepoved sodniške samovolje oziroma arbitrarosti kršena, kadar je sodna odločba že na prvi pogled očitno napačna oziroma kadar ni oprta na razumne pravne razloge, zaradi česar je utemeljeno sklepanje, da sodišče ni odločalo na podlagi zakona, temveč na podlagi kriterijev, ki pri sojenju ne bi smeli priti v poštev, ali kadar so argumenti sodišča že na prvi pogled tako nerazumni, da po nobeni od mogočih razlag zakona ne pridejo v poštev, in je zato odločitev sodišča očitno napačna.³

12. Ustavno sodišče je v odločbi št. U-I-243/95 z dne 16. 4. 1998 (Uradni list RS, št. 35/98, in OdlUS VII, 69, 9. točka obrazložitve) sprejelo stališče, da državne univerze v delu, v katerem opravljajo javno službo, izvršujejo tudi javna pooblastila. Če izvajanje javne službe pomeni tudi izvajanje javnih pooblastil, bi stališče Vrhovnega sodišča, da preprečitve gla-

² Glej 14. točko obrazložitve sklepa Vrhovnega sodišča.

¹ A. Kmecl, v: E. Kerševan (ur.): Zakon o upravnem sporu s komentarjem, GV Založba, Ljubljana 2019, str. 241–242.

³ Glej na primer odločbi Ustavnega sodišča št. Up-572/06 z dne 8. 11. 2007 (Uradni list RS, št. 107/07, in OdlUS XVI, 112), 5. točka obrazložitve, in št. Up-603/21 z dne 26. 5. 2022, 8. točka obrazložitve.

sovanja na volitvah elektorja ni izvedel oblastni organ, lahko bilo očitno napačno. Ker je navedeno stališče povezano tudi z vprašanjem sodnega varstva zoper ravnanja univerze ter z vprašanjem ustavno varovane avtonomije univerze, je treba stališče iz odločbe št. U-I-243/95 ponovno pretehtati.

13. Naloge državne uprave praviloma izvajajo državni in lokalni organi. Ustava pa omogoča, da lahko tudi pravne in fizične osebe, ki niso del državnega aparata, opravljajo določene naloge državne uprave. Z zakonom ali na njegovi podlagi lahko pravne ali fizične osebe dobijo javno pooblastilo za opravljanje določenih nalog državne uprave (121. člen Ustave). Javno pooblastilo je pravica posameznikov in organizacij, ki niso državni organi, da izvršujejo funkcijo uprave. Pooblastilo se podeli z zakonom, ki mora določiti vsebino javnega pooblastila, tj. katere upravne naloge se zaupajo (dodelijo) kot javno pooblastilo, in nosilca javnega pooblastila, tj. kateri osebi se zaupajo (dodelijo). Če se pooblastilo podeli na podlagi zakona, pa mora ta vsebovati še natančno določena merila, ki jih mora izpolnjevati nosilec javnega pooblastila, določiti organ, ki podeli javno pooblastilo, ter določiti postopek za podelitev javnega pooblastila.⁴ Javno pooblastilo se izvršuje na tri načine: z izdajanjem splošnih aktov, z izdajanjem posamičnih aktov oziroma z odločanjem v posamičnih stvareh in z opravljanjem materialnih (realnih) dejanj.⁵ Vsebinska javnega pooblastila so le tiste naloge državne uprave, ki pomenijo izvajanje javne oblasti, akti *ex iure imperii*.⁶

14. Univerza je avtonomni, znanstvenoraziskovalni, umetniški in izobraževalni visokošolski zavod s posebnim položajem (prvi odstavek 6. člena ZVis/17). Zagotavlja razvoj znanosti, strokovnosti in umetnosti ter prek fakultet, umetniških akademij ali visokih strokovnih šol v izobraževalnem procesu posreduje spoznanja z več znanstvenih oziroma umetniških področij ali disciplin (prvi odstavek 3. člena ZVis/17). Univerza sama oziroma prek svojih članic izvaja visokošolsko javno službo, ki obsega izobraževalne, znanstvenoraziskovalne, umetniške in podpore dejavnosti (prvi odstavek 6.b člena Zakona o visokem šolstvu, Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 85/14, 75/16, 65/17 in 102/23 – v nadaljevanju ZVis). Visokošolsko izobraževanje, ki ga v obliki javnoveljavnih študijskih programov izvajajo visokošolski zavodi, je v javnem interesu (6.a člena ZVis). Izobraževalna dejavnost, ne glede na način izvajanja, obsega študijske programe za pridobitev izobrazbe prve, druge in tretje stopnje (drugi odstavek 6.b člena ZVis). Znanstvenoraziskovalna dejavnost obsega področja, ki jih opredeljuje zakon (tretji odstavek 6.b člena ZVis). Umetniška dejavnost obsega umetniško ustvarjanje na področju izobraževalnega in raziskovalnega dela v okviru umetniških disciplin, katerega rezultati so javno dostopni (četrti odstavek 6.b člena ZVis). Podpore dejavnosti so knjižnična, informacijska, administrativna, tehnična, strokovna in upravljavska dejavnost, dejavnost študentskih domov in druge podpore dejavnosti (peti odstavek 6.b člena ZVis).⁷

⁴ Glej odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-137/01 z dne 11. 12. 2003 (Uradni list RS, št. 135/03, in OdlUS XII, 95), 13.–18. točka obrazložitve, št. U-I-141/01 z dne 20. 5. 2004 (Uradni list RS, št. 62/04, in OdlUS XIII, 35), 14. točka obrazložitve, in št. U-I-260/09 z dne 13. 1. 2011 (Uradni list RS, št. 7/11), 20. točka obrazložitve.

⁵ Odločba št. U-I-137/01, 14. točka obrazložitve.

⁶ R. Pirnat, v: M. Avbelj (ur.): Komentar Ustave Republike Slovenije, del 2: državna ureditev, Nova univerza, Evropska pravna fakulteta, Ljubljana 2019, str. 257.

⁷ V času odločanja Vrhovnega in Upravnega sodišča je veljal ZVis/17, ki je bil protustaven, ker ni opredeljeval vsebine visokošolske javne službe (odločba Ustavnega sodišča št. U-I-156/08 z dne 14. 4. 2011, Uradni list RS, št. 34/11). S sprejetjem Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 102/23) je zakonodajalec vsebino javne službe opredelil v predhodno povzetih členih. Dejstvo, da ZVis/17 ni vseboval jasne vsebinske opredelitve javne službe, ni vplivalo na odločanje sodišč, saj je nesporno, da so univerze javno službo z bistveno enako vsebino izvajale tudi v času njihovega odločanja.

15. Ustavno sodišče je že sprejelo stališče, da gre pri javni službi v visokem šolstvu za t. i. negospodarsko javno službo, s katero država uresničuje dolžnost ustvarjanja možnosti, da si državljani lahko pridobijo ustrezno izobrazbo (dolžnost iz tretjega odstavka 57. člena Ustave).⁸ Sprejelo je tudi stališče, da je država zaradi javnega interesa in zaradi zagotavljanja ustavne pravice do izobrazbe dolžna vsem državljanom zagotoviti možnosti za pridobitev ustrezne visokošolske izobrazbe pod enakimi pogoji.⁹ Iz predhodno navedene zakonske ureditve pa izhaja, da univerze in njihove članice z opravljanjem javne službe posameznikom omogočajo tudi izvajanje znanstvenoraziskovalne in umetniške dejavnosti. Zato univerze in njihove članice z opravljanjem visokošolske javne službe družbi kot celoti in njenim posameznikom zagotavljajo pridobivanje izobrazbe, širjenje znanja ter pridobivanje znanstvenoraziskovalnih in umetniških dosežkov.

16. Iz pravne teorije izhaja, da so javne službe ustanovljene in varovane na oblasten način, vendar pa izvajanje javne službe ne pomeni opravljanja nalog državne uprave, ki bi pomenilo izvajanje javne oblasti.¹⁰ Država z ustanavljanjem javnih služb uresničuje svojo tako imenovano servisno funkcijo, katere bistvena značilnost je, da posameznikom zagotavlja javne dobrine in storitve, ki bi jih sicer, če bi jih lahko, morali pridobiti prek sistema tržne izmenjave.¹¹ Pri tem lahko posameznikom zagotavljajo materialne dobrine in storitve (gospodarske javne službe) ali nematerialne dobrine in storitve (negospodarske javne službe).¹² Odločanje o pravicah in obveznostih uporabnikov storitev javne službe je sestavni del javne službe, vendar ne pomeni izvajanja upravnih nalog.¹³ Izvajalec javne službe sicer odloča o pravicah in obveznostih uporabnikov glede storitev in dobrin, ki jih nudi javna služba, na enostranski način in kot močnejša stranka nasproti uporabniku, vendar tega ne počne na oblasten način.¹⁴

17. Ustanovitve javne službe zato ni mogoče enačiti s podelitvijo javnega pooblastila za izvrševanje oblastnih nalog državne uprave. Z ustanovitvijo javne službe izvajalec javne službe pridobi obveznost zagotavljanja javnih dobrin vsem posameznikom pod enakimi pogoji, ne pridobi pa pristojnosti za izvajanje klasičnih oblastnih funkcij državne uprave. Razlika med enim in drugim položajem je razvidna iz različnih temeljnih funkcij javne uprave.¹⁵ Podelitev in izvajanje javnega pooblastila spadata v regulatorno funkcijo – oblastno oziroma

⁸ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-156/08, 29. točka obrazložitve.

⁹ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-34/94 z dne 22. 1. 1998 (Uradni list RS, št. 18/98, in OdlUS VII, 14), 63. točka obrazložitve.

¹⁰ M. Pečarič: Javne službe: storitve splošnega pomena v službi javnosti, Beletrina, Ljubljana 2019, str. 58 in 115. Podobno tudi R. Pirnat: »Izvajanje javne službe ni neposredno funkcija državne uprave, pač pa je to le skrb za njihovo zagotavljanje.« (R. Pirnat: Nekaj vprašanj javnega pooblastila kot ustavnega instituta, VII. dnevi javnega prava, 10 let slovenske ustave, Portorož, 4.–6. junij 2001, str. 274) in G. Virant: »Pri nas ima pojem 'javna služba' bistveno ožji pomen, saj zajema le servisno dejavnost javnega sektorja, ne pa tudi njegovih oblastnih funkcij.« (G. Virant: Javna uprava, Fakulteta za upravo, Ljubljana 2009, str. 127).

¹¹ Prim. B. Brezovnik, G. Trpin, S. Pličanič: Sistem javne uprave, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana 2019, str. 161, in prim. G. Virant: navedeno delo, str. 127.

¹² M. Pečarič: navedeno delo, str. 93–94.

¹³ R. Pirnat, v: M. Avbelj (ur.): Komentar Ustave Republike Slovenije, del 2: državna ureditev, Nova univerza, Evropska pravna fakulteta, Ljubljana 2019, str. 258.

¹⁴ Prim. M. Pečarič, navedeno delo, str. 186–187, in prim. G. Trpin, v: T. Jerovšek, G. Trpin (ur.): Zakon o splošnem upravnem postopku s komentarjem, Nebra, Ljubljana 2004, str. 48.

¹⁵ Pravna teorija pri tem razlikuje med 1) regulatorno, 2) servisno in 3) pospeševalno funkcijo javne uprave (glej npr. B. Brezovnik, G. Trpin, S. Pličanič: navedeno delo, str. 156–166). Za razlikovanje med regulatorno oziroma prisilno funkcijo ter servisno funkcijo glej tudi G. Virant: Javna uprava, Fakulteta za upravo, Ljubljana 2009, str. 27.

prisilno urejanje družbenih razmerij s sprejemanjem splošnih ali posamičnih pravnih aktov ter izvajanjem materialnih dejanj (delovanje *ex iure imperii*). Izvajanje javne službe pa pomeni, da država zaradi javnega interesa zagotavlja splošno dosegljivost javnih dobrin vsem posameznikom pod enakimi pogoji (država ustvarja in dobavlja javne dobrine). Z izvajanjem servisne funkcije se država sicer približa delovanju kot v zasebnopravnih razmerjih (delovanje *ex iure gestionis*), vendar gre še vedno za javnopravno delovanje, le da ni oblastno. Javne službe morajo biti ustanovljene s predpisom, s katerim se ustvari javnopravni režim zagotavljanja javnih dobrin.¹⁶ S sprejetjem takšnega predpisa se normodajalec odloči, da obstaja javni interes za ustvarjanje in dobavo družbeno pomembnih dobrin v javnopravnem režimu in ne v sistemu tržne izmenjave. Zato ta predpis, ki mora opredeljevati tudi temeljne elemente javne službe, ustvarja javnopravno razmerje med izvajalcem javne službe in uporabnikom, ki pa ni oblastno (ne gre za tipično upravno pravno razmerje). Iz navedenega izhaja, da je treba od navedenega stališča iz odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-243/95 odstopiti. Ko univerze in njihove članice izvajajo visokošolsko javno službo, ne izvršujejo javnih pooblastil in zato ne delujejo na oblasten način. Univerze pri izvajanju javne službe opravljajo servisno funkcijo države ter zagotavljajo dosegljivost nematerialnih javnih dobrin – visokošolskega izobraževanja, znanstvenoraziskovalnih in umetniških dosežkov. Uporabniki njihovih storitev oziroma javnih dobrin pa so z njimi še vedno v javnopravnem razmerju.

18. Pri tem ni mogoče izključiti možnosti, da zakonodajalec ali drug organ, ki bi ga določil zakonodajalec, izvajalcu javne službe podeli tudi javno pooblastilo za odločanje o tipičnih upravnoopravnih zadevah na oblasten način. V takem primeru bi izvajalec lahko opravljal servisno in upravno oblastno funkcijo države hkrati. Vendar pa ZViS univerzam ni podelil javnega pooblastila za izvajanje oblastnih nalog oziroma ni predvidel možnosti podelitve javnega pooblastila. Tudi iz druge zakonodaje, ki ureja področje visokega šolstva, ne izhaja, da bi jim zakonodajalec podelil javno pooblastilo oziroma predvidel možnost njegove podelitve. Četudi bi do tega prišlo ter bi univerze, ki izvajajo javno službo, pridobile tudi pooblastilo za opravljanje posamezne oblastne naloge, pa tudi to ne bi spremenilo pravne narave njihovega celotnega delovanja. Univerze so ustanovljene z namenom razvoja znanosti, strokovnosti in umetnosti ter posredovanja tega znanja posameznikom v izobraževalnem procesu. Posamezniki, ki te dejavnosti izvajajo, imajo pravico, da to počnejo brez omejitev in pritiskov, avtonomno in neodvisno od države (58. člen Ustave).¹⁷ Zato je bistvena značilnost univerz, da ne delujejo oblastno, ampak opravljajo servisno funkcijo države v okviru negospodarske javne službe. Zgolj v primeru, da bi jim država podelila javna pooblastila v večjem obsegu, bi se lahko pravna narava njihovega delovanja v celoti spremenila, saj bi pridobile lastnosti oblastno upravnih organov.

19. V obravnavani zadevi sta sodišči odločali o ravnanju volilne komisije pri volitvah rektorja univerze, ki je pritožnici preprečila glasovanje na volitvah. Vrhovno sodišče je sprejelo stališče, da ravnanje volilne komisije ne pomeni ravnanja organa, ki izvaja oblast iz 4. člena ZUS-1. Iz prvega in drugega odstavka 4. člena ZUS-1 izhaja, da je v upravnem sporu zagotovljeno sodno varstvo za dejanja organov javne oblasti, s

¹⁶ Javna služba ni dejanski, ampak normativni pojav. Javne službe ni brez njene pravne ureditve, saj ni posebnega pravnega režima v posamezni dejavnosti, ki bistveno razlikuje pravni položaj te dejavnosti v razmerju do povsem enake dejavnosti v okviru zasebnopravnega režima (G. Trpin, Javne službe in javni zavodi, Podjetje in delo, št. 6–7 (2004), str. 1376–1382).

¹⁷ Ustavno sodišče je v odločbi št. U-I-34/94 (30. točka obrazložitve) sprejelo stališče, da je vsebino ustavne pravice iz 58. člena Ustave mogoče razumeti predvsem kot avtonomijo profesorjev, da avtonomno (neodvisno), brez omejitev in pritiskov raziskujejo in poučujejo.

katerimi ti posegajo v človekove pravice in temelje svoboščine, če ni zagotovljeno drugo sodno varstvo.¹⁸

20. Pojma organ javnih oblasti v jezikovnem pomenu ni mogoče razumeti na drugačen način, kot da gre za državne organe ali organe samoupravnih lokalnih skupnosti, ki izvajajo upravno oblastne naloge v okviru podeljenih pooblastil. Ta pojem pa zajema tudi subjekte, ki niso državni ali lokalni organi, a pridobijo javno pooblastilo za opravljanje ene od upravno-oblastnih nalog. Ti sicer v organizacijskem smislu niso del državne uprave in tudi nimajo statusa državnih organov, vendar v primerih, ko izvajajo javno pooblastilo, delujejo kot državni ali lokalni organi, saj takrat izvajajo oblast.

21. Javne univerze, ki in ko izvajajo visokošolsko javno službo, ne izvajajo javnih pooblastil. Njihova bistvena lastnost je, da izvajajo javno službo, s katero družbi zagotavljajo dostop do nematerialnih javnih dobrin. Posledično tudi vodenje postopkov oblikovanja organov univerze, ki odločajo o načinu organiziranja in opravljanja javne službe, ne more pomeniti oblastnega delovanja.¹⁹ Univerzitetni organi, ki skrbijo za izvedbo volilnega postopka, med njimi tudi volilna komisija, zato pri vodenju volitev ne odločajo kot upravni organi oziroma kot subjekti, ki bi bili nosilci javnih pooblastil. Dejanje volilne komisije zato ne more biti ravnanje organa oblasti, ki bi ga bilo mogoče izpodbijati v upravnem sporu na podlagi 4. člena ZUS-1. Iz navedenega izhaja, da je Vrhovno sodišče uporabilo ustrezno razlago pojma javnega oblastnega organa ter ni odločalo na način, da bi kršilo prepoved sodniške samovolje (22. člen Ustave).

22. Pritožnica v ustavni pritožbi poleg tega poudarja, da je bistvo njenih očitkov, da zaradi narodnosti ni bila uvrščena v volilni imenik in je bila na volitvah rektorja neenako obravnavana. Meni, da kršitev 14. člena Ustave presega ustavno varovano avtonomijo univerze. Ustavno sodišče je že sprejelo stališče, da znanstveno-pedagoška sestavina avtonomnosti²⁰ ne more pomeniti, da univerze in visoke šole v celoti same odločajo o svojem položaju in načinu delovanja.²¹ Avtonomija ne pomeni, da univerze oziroma visoke šole niso dolžne spoštovati Ustave in zakonov. Država ima obveznost, da izvaja nadzor nad zakonitostjo njihovega dela ter nad izpolnjevanjem pogojev za opravljanje visokošolske dejavnosti kot javne službe.²² Zato je treba pritrditi pritožnici, da če univerza ali njena članica posamezniku krši človekove pravice ali zgolj zakonske pravice, temu posamezniku ni mogoče odrekat i sodnega varstva zaradi ustavno zagotovljene avtonomije univerze (58. člen Ustave). To velja tudi v primeru, če univerza ali njena članica neenako obravnava posameznika pri uresničevanju katere od človekovih pravic na podlagi določene osebnostne okoliščine (prvi odstavek 14. člena Ustave) ali če krši zapoved snage obravnave pred zakonom (drugi odstavek 14. člena Ustave).

23. Vendar je treba dodatno pojasniti tudi, da Vrhovno sodišče pritožnici ni odreklo sodnega varstva, saj je ugotovilo zgolj to, da ni izpolnjen procesni pogoj za odločanje Upravnega sodišča na podlagi 4. člena ZUS-1. Ustavno sodišče je že sprejelo stališče, da pravica do sodnega varstva ne pomeni

¹⁸ Člen 4 ZUS-1 določa: »(1) V upravnem sporu odloča sodišče tudi o zakonitosti posamičnih aktov in dejanj, s katerimi organi posegajo v človekove pravice in temeljne svoboščine posameznika, če ni zagotovljeno drugo sodno varstvo. (2) Če se v upravnem sporu izpodbijajo dejanja javne oblasti, se v postopku uporabljajo določbe tega zakona, ki se nanašajo na izpodbijanje upravnega akta.«

¹⁹ Pri tem je treba dodatno pojasniti, da je Ustavno sodišče že sprejelo stališče, da izvolitev rektorja ne sodi v upravljanje visokošolskega zavoda (sklep Ustavnega sodišča št. U-I-400/02 z dne 28. 10. 2004, 10. točka obrazložitve).

²⁰ Pomen je pojasnjen v sprotni opombi št. 17 te odločbe.

²¹ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-34/94, 37. točka obrazložitve.

²² Prim. odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-34/94, 66. točka obrazložitve.

pravice do točno določenega sodnega postopka.²³ Ustavno sodišče je prav tako že sprejelo stališče, da je sodno varstvo na podlagi 4. člena ZUS-1 subsidiarno. To pomeni, da mora biti za sprožitev sodnega spora na podlagi 4. člena ZUS-1 ob pogojih oblastnega delovanja in domnevni kršitvi človekove pravice izpolnjen tudi pogoj, da posamezniku ni zagotovljeno drugo učinkovito sodno varstvo.²⁴ Pritožnica pa je imela v obravnavani zadevi na voljo drugo učinkovito sodno varstvo, v katerem bi lahko uveljavila domnevne kršitve prvega oziroma drugega odstavka 14. člena Ustave.

24. Zakon o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 – v nadaljevanju ZVarD) ureja varstvo vsakega posameznika pred diskriminacijo ne glede na spol, narodnost, raso ali etnično poreklo, jezik, vero ali prepričanje, invalidnost, starost, spolno usmerjenost, spolno identiteto in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazbo ali katerokoli drugo osebnostno okoliščino na različnih področjih družbenega življenja, pri uresničevanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, pri uveljavljanju pravic in obveznosti ter v drugih pravnih razmerjih na političnem, gospodarskem, socialnem, kulturnem, civilnem ali drugem področju (prvi odstavek 1. člena ZVarD). Zakon zavezuje državne organe, lokalne skupnosti, nosilce javnih pooblastil ter pravne in fizične osebe, ki morajo na vseh področjih oblastnega odločanja, delovanja v pravnem prometu in pri svojem drugem delovanju oziroma ravnanju v razmerju do tretjih oseb zagotavljati varstvo pred diskriminacijo oziroma enako obravnavanje vseh oseb (prvi odstavek 2. člena ZVarD). Iz zakonodajnega gradiva izhaja, da se dolžnost enake obravnave nanaša na področje družbenega oziroma javnega življenja, na katerem posamezniki uveljavljajo svoje pravice ter nastopajo v pravnem prometu, ne velja pa za zasebna (npr. družinska, prijateljska) razmerja.²⁵ Diskriminacija pomeni vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin, ki ima za cilj ali posledico oviranje, zmanjšanje ali izničenje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti (prvi odstavek 4. člena ZVarD). Diskriminacija zaradi katerekoli osebne okoliščine je prepovedana (drugi odstavek 4. člena ZVarD). Oseba, ki meni, da je bila ali je diskriminirana, lahko s tožbo zahteva prenehanje diskriminacije, izplačilo nadomestila zaradi diskriminacije oziroma objavo sodbe v medijih. Denarno nadomestilo se prizna v znesku od 500 do 5.000 eurov. Za odločanje o tožbi se uporabljajo določbe, ki urejajo pravdni postopek (prvi, drugi in peti odstavek 39. člena ZVarD).

25. Iz navedenega izhaja, da je imela pritožnica zoper ravnanje Univerze v Mariboru oziroma za očitke o kršitvi 14. člena Ustave zagotovljeno drugo učinkovito sodno varstvo. Ravnanje Univerze v Mariboru je bilo dejanje javnega subjekta v javnem življenju, ki je imel s pritožnico vzpostavljeno javnopravno razmerje (pritožnica zatrjuje, da je bila doktorska študentka na članici univerze). Zato je jasno, da gre za pravno razmerje, ki je predmet urejanja oziroma varstva z ZVarD. V primerih javnopravnih razmerij, ki so bodisi oblastna bodisi neoblastna, kot v obravnavni zadevi,²⁶ se v ZVarD na zakonski ravni konkretizira varstvo pred kršitvijo prepovedi diskriminacije (prvi odstavek 14. člena Ustave) in načela enake obravnave pred zakonom (drugi odstavek 14. člena Ustave). Zato bi pritožnica zoper ravnanje Univerze v Mariboru morala sprožiti sodno varstvo v pravnem sporu na podlagi ZVarD, v katerem bi lahko

uveljavila domnevno kršitev prvega oziroma drugega odstavka 14. člena Ustave ter zahtevala izplačilo odškodnine oziroma objavo sodbe v medijih.

26. Ustavno sodišče dodatno pojasnjuje, da opisana pot sodnega varstva ni v nasprotju s stališči Ustavnega sodišča o pravni naravi sodnega varstva aktivne volilne pravice.²⁷ Navedena stališča se nanašajo na uresničevanje volilne pravice pri glasovanju na volitvah in posledično na zagotavljanje pravilnosti volilnega izida. V obravnavani zadevi pa naj bi prišlo do kršitve volilne pravice oziroma prvega ali drugega odstavka 14. člena Ustave že pred glasovanjem. Pritožnica zatrjuje, da na volitvah ni mogla glasovati, ker je univerza neupravičeno ni vpisala v volilni imenik. Zato gre v obravnavani zadevi za vprašanje obstoja volilne pravice oziroma neustreznosti podatkov v volilni evidenci, ki ga je treba razrešiti pred izvedbo glasovanja. V takšnih primerih pa je pravna narava varstva volilne pravice enaka kot pri drugih pravicah – gre za subjektivno varstvo, ki posamezniku omogoča, da zavaruje svoj individualni pravni položaj.²⁸

27. Glede na navedeno je Ustavno sodišče ustavno pritožbo zavrnilo.

C.

28. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena ZUstS v sestavi: predsednik dr. Matej Accetto ter sodnice in sodniki dr. Rok Čeferin, Dr. Dr. Klemen Jaklič (Oxford ZK, Harvard ZDA), dr. Neža Kogovšek Šalamon, dr. Špelca Mežnar, dr. Rok Svetlič, Marko Šorli in dr. Katja Šugman Stubbs. Pri odločanju je bil izločen sodnik dr. Rajko Knez. Odločbo je sprejelo s sedmimi glasovi proti enemu. Proti je glasoval sodnik Svetlič.

Dr. Matej Accetto
predsednik

SODNI SVET

1660. Odločba o prenehanju sodniške funkcije

Sodni svet Republike Slovenije je na podlagi 23. člena Zakona o Sodnem svetu in 76. člena Zakona o sodniški službi na 58. seji 25. aprila 2024 sprejel

ODLOČBO o prenehanju sodniške funkcije

Karmen Iglič Stroligo, vrhovni sodnici svétnici na Vrhovnem sodišču Republike Slovenije, preneha sodniška funkcija z iztekom dne 1. 9. 2024 iz razloga po drugem odstavku 74. člena ZSS.

Predsednik Sodnega sveta RS
Vladimir Horvat

²³ Glej npr. sklep Ustavnega sodišča št. Up-42/96 z dne 30. 5. 2000, 11. točka obrazložitve, in odločbo Ustavnega sodišča št. Up-555/03, Up-827/04 z dne 6. 7. 2006 (Uradni list RS, št. 78/06, in OdlUS XV, 92), 28. točka obrazložitve.

²⁴ Prim. sklep Ustavnega sodišča št. Up-438/09 z dne 24. 3. 2010, 9. točka obrazložitve.

²⁵ Predlog zakona o varstvu pred diskriminacijo EVA: 2015-2611-0046 št. 00711-1/2016/7 z dne 17. 2. 2015, str. 28.

²⁶ Glej 17. točko obrazložitve te odločbe.

²⁷ Sodno varstvo volilne pravice ni primarno namenjeno varstvu subjektivnega pravnega položaja posameznega volilca, ampak varstvu javnega interesa oziroma ustavnopravnih vrednot (verodostojnost volilnega izida, pošten volilni postopek in zaupanje državljanov v pošteno izvedbo volitev). Gre za objektivno sodno varstvo, ki se zagotavlja tako, da se upoštevajo zgolj tiste kršitve, ki so vplivale ali bi lahko vplivale na volilni izid (glej odločbi Ustavnega sodišča št. Up-676/19, U-I-7/20 z dne 4. 6. 2020 (Uradni list RS, št. 93/20, in OdlUS XXV, 14), 15. točka obrazložitve, in št. U-I-349/18, Mp-1/18, Mp-2/18 z dne 29. 11. 2018 (Uradni list RS, št. 81/18, in OdlUS XXIII, 15), 19. točka obrazložitve).

²⁸ Prim. J. Sovdat: Volilni spor, GV Založba, Ljubljana 2013, str. 167–171.

DRUGI DRŽAVNI ORGANI IN ORGANIZACIJE

1661. Pravilnik o obravnavanju disciplinskih kršitev članov Veterinarske zbornice Slovenije

Na podlagi določil 22. in 60. člena Statuta Veterinarske zbornice Slovenije (v nadaljnjem besedilu VZbSi) je skupščina VZbSi na seji dne 30. maja 2024 sprejela

PRAVILNIK o obravnavanju disciplinskih kršitev članov Veterinarske zbornice Slovenije

1. Splošne določbe

1. člen

S tem pravilnikom se opredeljuje postopek ugotavljanja disciplinskih kršitev članov Veterinarske zbornice Slovenije in delovanje disciplinskih organov Veterinarske zbornice Slovenije.

2. člen

Definicije izrazov:

Tožilec Veterinarske zbornice Slovenije (v nadaljevanju: tožilec) je oseba, ki vodi disciplinski postopek zoper disciplinskega obdolženca.

Razsodišče prve in druge stopnje vodi disciplinski postopek, ugotavlja disciplinsko odgovornost članov Veterinarske zbornice Slovenije in izreka disciplinske sankcije na podlagi veljavne zakonodaje in podzakonskih aktov.

Disciplinski obdolženec je fizična oseba proti kateri se vodi disciplinski postopek.

3. člen

Disciplinski organi so tožilec in njegov namestnik ter razsodišče prve stopnje in razsodišče druge stopnje.

Disciplinski organi so pri svojem delu neodvisni, samostojni in odločajo v skladu z veljavno zakonodajo in podzakonskimi akti.

Disciplinski organi v postopkih, ki jih vodijo na podlagi tega pravilnika, v kolikor ta ne določa drugače, smiselno uporabljajo določila zakona o kazenskem postopku, ki ureja skrajšani postopek.

4. člen

Član Veterinarske zbornice Slovenije je lahko disciplinsko odgovoren samo za dejanje, ki je kot kršitev vnaprej določeno, in je njegova odgovornost ugotovljena po postopku, ki ga opredeljuje ta pravilnik.

5. člen

Disciplinski postopek teče v slovenskem jeziku.

6. člen

Odgovornost disciplinskega obdolženca za disciplinsko kršitev po tem pravilniku se lahko ugotavlja tudi, če za isto dejanje zoper njega teče ali pa je že zaključen kazenski postopek ali prekrškovni postopek.

2. Disciplinski organi

2.1. Imenovanje in izločitev

7. člen

Za tožilca, njegovega namestnika, člana razsodišča prve ali druge stopnje ne more biti izvoljena oseba, ki ji je bila pravnomočno izrečena disciplinska sankcija, in sicer v obdobju 10 let pred imenovanjem v funkcijo.

8. člen

Tožilec, njegov namestnik, predsednik, član razsodišča prve ali druge stopnje lahko najkasneje na zadnji ustni obravnavi zahteva svojo izločitev:

– če je skupaj z disciplinskim obdolžencem zaposlen pri istem delodajalcu,

– če je sam oškodovanec v zadevi, ki se obravnava,

– če je z disciplinskim obdolžencem v zakonski zvezi ali zunajzakonski skupnosti ali v krvnem sorodstvu v ravni vrsti do kateregakoli kolena, v stranski vrsti do četrtega kolena ali v svaštvu do drugega kolena,

– če je zoper njega podana prijava zaradi suma disciplinske kršitve oziroma vložen predlog za uvedbo disciplinskega postopka o kateri še ni dokončno odločeno,

– če v postopku sodeluje kot priča ali sodni izvedenec ali

– če so podane druge okoliščine, ki vzbujajo dvom v nepristnost.

Izločitev lahko iz razlogov, navedenih v prejšnjem odstavku, zahteva tudi disciplinski obdolženec.

Zahteva za izločitev mora biti obrazložena in podana pisno.

Izločitev se lahko predlaga najkasneje na zadnji ustni obravnavi razsodišča.

9. člen

Takoj, ko disciplinski tožilec, njegov namestnik, predsednik ali član razsodišča prve ali druge stopnje izve za razlog ali za zahtevo za svojo izločitev, mora prenehati z delom v posamezni zadevi.

10. člen

O zahtevi za izločitev odloči direktor Veterinarske zbornice Slovenije s sklepom.

S sklepom o izločitvi se določi tudi drugo osebo, ki bo nadomestila izločeno osebo.

Proti sklepu o izločitvi ni posebne pritožbe.

2.2. Tožilec

11. člen

Tožilec je samostojni in neodvisni organ Veterinarske zbornice Slovenije. Pristojen za vložitev in zastopanje predloga za uvedbo postopka zoper disciplinskega obdolženca pred razsodiščem prve in druge stopnje.

12. člen

Tožilec ima namestnika, ki ga lahko nadomešča.

2.3. Razsodišče

13. člen

Razsodišče prve in druge stopnje je neodvisni in samostojni organ Veterinarske zbornice Slovenije.

Razsodišče prve stopnje obravnava in odloča o disciplinski odgovornosti svojih članov za disciplinske kršitve, določene v tem pravilniku.

Razsodišče druge stopnje odloča o pritožbah zoper sklep razsodišča prve stopnje.

14. člen

Sedež razsodišča prve in druge stopnje je lociran na sedežu Veterinarske zbornice Slovenije.

Obravnave razsodišča se vodijo v prostorih ali na sedežu Veterinarske zbornice Slovenije.

15. člen

Razsodišče prve in druge stopnje si pri opravljanju svojega dela lahko pridobi pomoč pravnika z namenom, da sodeluje v funkciji strokovnega sodelavca disciplinskega razsodišča in pazi na pravilno vodenje postopka ter pravilno uporabo predpisov.

Razsodišče prve in druge stopnje lahko k svojemu delu povabi strokovnjaka veterinarske ali druge stroke, ki podaja mnenja v zadevi.

3. Disciplinske kršitve

16. člen

Disciplinske kršitve so kršitve Kodeksa veterinarske etike in Kodeksa dobre veterinarske prakse, Statuta Veterinarske zbornice Slovenije, drugih pravnih aktov Veterinarske zbornice in pravil veterinarske stroke, ki so podrobneje razdelane in opredeljene v Statutu Veterinarske zbornice Slovenije.

4. Sankcije

17. člen

Za storjene disciplinske kršitve se sme članu Veterinarske zbornice Slovenije izreči disciplinske sankcije, ki jih določa Statut Veterinarske zbornice Slovenije.

Disciplinske sankcije se lahko izrečejo posamično ali skupno vse ali nekatere od sankcij.

Izbira disciplinske sankcije je odvisna od okoliščin ugotovljene kršitve, pri čemer se upošteva teža storjenega dejanja, stopnjo krivde kršitelja in ostale olajševalne ali oteževalne okoliščine, ki vplivajo na izrek disciplinske sankcije, ki jo določi razsodišče po prostem preudarku.

Disciplinska sankcija začasnega odvzema licence se lahko izreče le v primeru hujše strokovne kršitve ter skladno z veljavnim pravilnikom in Statutom Veterinarske zbornice Slovenije.

18. člen

Disciplinski obdolženec je dolžan nositi stroške postopka skladno s pravilnikom.

5. Vloge in pisanja

19. člen

Vloge strank postopka pred razsodiščem prve ali druge stopnje se podajajo pisno.

20. člen

Katerikoli organ Veterinarske zbornice Slovenije, ki prejme vlogo, ki po vsebini sodi v pristojnost disciplinskega organa, mora tako vlogo odstopiti pristojnemu disciplinskemu organu.

6. Zastaranje

21. člen

Če ima disciplinska kršitev tudi znake kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, zastara pregon v enakem roku, kot ga določa zakon za zastaranje pregona za kaznivo dejanje.

Zastaranje pregona disciplinske kršitve pretrga vsako dejanje v postopku pred razsodiščem.

Izvršitev disciplinske sankcije zastara v petih letih od pravnomočnosti sklepa o njenem izreku.

V vsakem primeru pregon disciplinske kršitve zastara, ko preteče dvakrat toliko časa, kot je določen za zastaranje pregona v prvem in drugem odstavku tega člena.

7. Disciplinski postopek

22. člen

Disciplinski postopek se prične s predlogom za uvedbo disciplinskega postopka.

Predlog za uvedbo disciplinskega postopka poda tožilec, ko zazna disciplinsko kršitev.

23. člen

Tožilec po tem, ko zazna disciplinsko kršitev, zbere listinske in druge dokaze in opravi dejanja, potrebna za razjasnitev zadeve, ter vloži predlog za uvedbo disciplinskega postopka.

24. člen

Tožilec se lahko odloči, da predloga za uvedbo disciplinskega postopka ne vloži, če oceni:

- da dejanje ni disciplinska kršitev,
- da je pregon zastaran,
- da so sicer podani znaki disciplinske kršitve, vendar pa so posledice neznatne, ali pa jih sploh ni.

8. Postopek na prvi stopnji

25. člen

Tožilec vloži predlog za uvedbo disciplinskega postopka, ki se lahko kadarkoli do konca postopka na prvi stopnji spremeni, dopolni ali umakne.

V primeru spremembe predloga za uvedbo disciplinskega postopka mora biti disciplinskemu obdolžencu dan rok petnajst dni, da se do nje opredeli.

26. člen

Predlog za uvedbo disciplinskega postopka obsega: ime in priimek disciplinskega obdolženca z osebimi podatki, opredelitev in opis disciplinske kršitve in druge relevantne okoliščine in dokaze ter predlog disciplinske sankcije.

27. člen

Predlog za uvedbo disciplinskega postopka se vloži pri razsodišču v toliko izvodih, kolikor je disciplinskih obdolžencev in en izvod za razsodišče.

28. člen

Razsodišče prve stopnje mora prejeti predlog za uvedbo disciplinskega postopka predhodno preizkusiti, ali obsega vse zahtevane podatke.

Če predlog za uvedbo disciplinskega postopka ne vsebuje vseh sestavin, razsodišče prve stopnje pozove disciplinskega tožilca, da v postavljenem roku predlog dopolni. Če tožilec predloga ne dopolni, razsodišče prve stopnje predlog za uvedbo disciplinskega postopka s sklepom zavrže.

29. člen

Razsodišče prve stopnje pošlje predlog za uvedbo disciplinskega postopka disciplinskemu obdolžencu s pozivom, v katerem ga seznanja, da lahko na predlog za uvedbo disciplinskega postopka pisno odgovori, ter v roku petnajst dni od prejema poziva predloži dokaze za svoje navedbe v odgovoru.

30. člen

Razsodišče prve stopnje razpiše glavno obravnavo. Glavna obravnavna razsodišča prve stopnje ni javna.

31. člen

Vabilo na glavno obravnavo se vroči disciplinskemu obdolžencu najkasneje petnajst dni pred razpisano glavno obravnavo.

32. člen

V vabilu na glavno obravnavo se navede kraj, datum in ura obravnave.

Glavna obravnavna se opravi v odsotnosti disciplinskega obdolženca, če ta ne izkaže opravičljivega razloga za svoj izostanek.

33. člen

Če je za posamezna strokovna vprašanja predlagana izvedba dokaza s sodnim izvedencem, se izvedencu skupaj z vabilom pošlje tudi dokumentacija, potrebna za izdelavo izvedenskega mnenja, ali pa se ga pozove k ogledu dokumentacije na sedežu razsodišča, obenem pa se mu postavi vprašanja, na katere naj sodni izvedenec odgovori oziroma v zvezi s katerimi naj poda svoje izvedensko mnenje.

34. člen

Glavno obravnavo vodi predsednik razsodišča prve stopnje.

35. člen

Ob začetku glavne obravnave predsednik razsodišča prve stopnje naznaní predmet obravnave in sestavo senata, nato ugotovi, ali so se glavne obravnave udeležili vsi, ki so bili nanjo vabljeni, če niso, se prepriča, ali so jim bila vabila pravilno vročena.

36. člen

Če predsednik razsodišča prve stopnje ugotovi, da se glavne obravnave ni udeležil disciplinski obdolženec, ki je bil pravilno vabljen, se glavna obravnavna lahko izvede v njegovi odsotnosti.

37. člen

Po ugotovitvi istovetnosti disciplinskega obdolženca se glavna obravnavna nadaljuje s tem, da tožilec prebere predlog za uvedbo disciplinskega postopka.

V primeru, da tožilec umakne predlog za uvedbo disciplinskega postopka, razsodišče s sklepom ustavi postopek.

38. člen

Po prebranem predlogu za uvedbo disciplinskega postopka predsednik razsodišča stranki postopka seznaní z možnostjo sklenitve poravnave. Razsodišče mora ves čas postopka paziti na možnost opozarjati in jim pomagati, da se poravnajo.

Sklenitev poravnave je mogoča vse do konca glavne obravnave.

Če stranki ne skleneta poravnave, predsednik razsodišča pozove disciplinskega obdolženca, da poda svoj zagovor. Zagovor disciplinskega obdolženca je lahko usten ali pisen. Disciplinski obdolženec lahko ves čas postopka predloži pisne dokaze ali predlaga zaslišanje novih prič ali izvedencev.

39. člen

Razsodišče na obravnavi izvaja dokaze, dokazovanje pa obsega vsa dejstva, ki so pomembna za sklep, in sicer razsodišče izvaja listinske dokaze ter zasliši priče in izvedence.

O izvedbi dokazov odloča razsodišče s sklepom, zoper katerega ni posebne pritožbe.

40. člen

O procesnih vprašanjih odloča razsodišče izven naroka.

41. člen

Predsednik razsodišča skrbi, da se na obravnavi izvedejo vsi potrebni dokazi.

Predsednik razsodišča lahko na obravnavi tudi sooči priče med seboj ali pa priče in disciplinskega obdolženca.

Predsednik razsodišča lahko v primeru, da izvedensko mnenje ni jasno, ali pa da imata tožilec ali disciplinski obdolženec vprašanja, pripombe v zvezi z mnenjem, zahteva pisno ali ustno dopolnitev izvedenskega mnenja.

42. člen

Po izvedenem dokaznem postopku da predsednik razsodišča besedo disciplinskemu tožilcu, da se dokončno izjavi o svojem predlogu in predlaga disciplinsko sankcijo.

Zadnje besedo ima disciplinski obdolženec, da povzame svoj zagovor.

43. člen

Predsednik razsodišča po zadnji besedi disciplinskega obdolženca zaključi glavno obravnavo.

Odločanje razsodišča je tajno in se izvede z glasovanjem. Člani razsodišča se ne morejo vzdržati glasovanja. Odločitev se sprejme z večino glasov.

44. člen

O poteku glavne obravnave se vodi zapisnik.

V uvodu zapisnika se mora navesti organ, pred katerim se opravlja glavna obravnavna, kraj in čas zasedanja, ime in priimek predsednika senata, članov senata, tožilca, disciplinskega obdolženca in njegovega pooblaščenca in strokovnih sodelavcev, ki sodelujejo na glavni obravnavi.

V zapisnik o poteku glavne obravnave se po presoji predsednika razsodišča prve stopnje zapišejo pomembne izjave strank, bistveni elementi izpovedi disciplinskega obdolženca, prič in izvedencev, in sicer tako, da predsednik senata pove, katere izjave se zapišejo v zapisnik ali kateri dokumenti se navajajo.

Zapisnik o poteku glavne obravnave ob zaključku glavne obravnave podpišejo predsednik razsodišča in stranke postopka.

45. člen

Razsodišče o zadevi odloči s sklepom.

Razsodišče spozna disciplinskega obdolženca za krivega ali pa ga oprostí očitanih disciplinskih kršitev.

46. člen

Razsodišče disciplinskega obdolženca oprostí očitanih disciplinskih kršitev, če dejanje, za katero je obtožen, ni disciplinska kršitev ali če ni dokazano, da je disciplinski obdolženec storil očitano disciplinsko kršitev.

47. člen

Sklep razsodišča prve stopnje vsebuje: uvodne podatke o sestavi razsodišča, tožilcu in disciplinskemu obdolžencu, izrek, obrazložitev odločitve, odločitev o stroških postopka ter pravni pouk.

48. člen

Pisni odpravek sklepa se vroči: disciplinskemu obdolžencu, tožilcu, strokovni službi, pristojni za vodenje evidenc disciplinskih postopkov, po pravnomočnosti sklepa pa tudi službam Veterinarske zbornice Slovenije, pristojnim za njegovo izvršitev.

49. člen

Vsi sklepi o disciplinskih kršitvah se evidentirajo v registru članstva Veterinarske zbornice Slovenije.

9. Postopek na drugi stopnji

50. člen

Pritožba se vloži v 15 dneh pri razsodišču prve stopnje v zadostnem številu izvodov za organ, ki odloča o pritožbi in stranke postopka.

51. člen

Izvod pritožbe se vroči disciplinskemu obdolžencu oziroma tožilcu, ki smeta v roku petnajstih dni podati odgovor na pritožbo.

52. člen

Razsodišče druge stopnje lahko po izvedenem postopku na drugi stopnji pritožbo:

- zavrže kot prepozno ali nedovoljeno,
- zavrne kot neutemeljeno in potrdí sklep razsodišča prve stopnje,
- sklep razsodišča druge stopnje razveljavi in vrne zadevo razsodišču prve stopnje v novo obravnavo,
- sklep razsodišča prve stopnje razveljavi in spremeni.

53. člen

Predsednik razsodišča druge stopnje razpiše sejo.

Sejo razsodišča druge stopnje vodi predsednik razsodišča druge stopnje.

Seja razsodišča druge stopnje se začne s poročilom člana, ki ga določi predsednik senata.

Če razsodišče druge stopnje ugotovi, da je stvar dovolj jasna in zrela za odločitev, odloči o pritožbi brez razpisa glavne obravnave.

54. člen

Če razsodišče druge stopnje ugotovi, da je potrebno zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja izvesti nove dokaze ali ponoviti že izvedene dokaze, zadevo vrne v ponovno obravnavo razsodišča prve stopnje.

Če razsodišča druge stopnje spozna, da je potrebno za pravilno ugotovitev dejanskega stanja ponoviti vse ali le nekatere od že izvedenih dokazov pred sodiščem druge stopnje ali če je bistvene kršitve določb pravnega postopka glede na njihovo naravo mogoče odpraviti z opravo procesnih dejanj pred razsodiščem druge stopnje, lahko samo razpiše in opravi glavno obravnavo.

Na obravnavo pred razsodiščem druge stopnje se povabijo disciplinski obdolženec, tožilec ter priče in izvedenci, za katere razsodišče druge stopnje sklene, da jih je potrebno zaslišati.

Obravnavo pred razsodiščem druge stopnje ni javna.

55. člen

Če ni drugače določeno, se določbe o glavni obravnavi pred razsodiščem prve stopnje smiselno uporabljajo tudi v postopku pred razsodiščem druge stopnje.

56. člen

Ko predsednik razsodišča druge stopnje zaključi sejo ali glavno obravnavo, razsodišče druge stopnje preide na odločanje.

Odločanje razsodišča druge stopnje je tajno in se izvede z glasovanjem.

Razsodišče druge stopnje sprejema odločitve z večino glasov. Član razsodišča druge stopnje se ne more vzdržati glasovanja.

57. člen

O glasovanju razsodišča druge stopnje se piše zapisnik, ki se ga vloži v ovojnico in se zapečati.

58. člen

Sklep razsodišča druge stopnje vsebuje: podatke o sestavi razsodišča, tožilcu, disciplinskem obdolžencu, izrek, obrazložitev odločitve, odločitev o stroških postopka ter pravni pouk.

10. Končne in prehodne določbe

59. člen

Ta pravilnik se uporablja za disciplinske kršitve, ki so bile storjene po njegovi uveljavitvi.

60. člen

Z uveljavitvijo tega pravilnika preneha veljati Pravilnik o delu tožilca in razsodišča zbornice (Uradni list RS, št. 26/97, 26/00 in 115/06).

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Sprejeto na redni Skupščini Veterinarske zbornice Slovenije, dne 30. 5. 2024

Predsednik
Veterinarske zbornice Slovenije
izr. prof. dr. Ožbalt Podpečan

PREKLICI

**1662. Preklic objave Odloka o občinskem
podrobnem prostorskem načrtu Srednja
šola Sevnica**

Na podlagi drugega odstavka 11. člena Zakona o Uradnem listu Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 112/05 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 109/09, 38/10 – ZUKN in 60/17 – ZPVPJN-B) in 3/22 – ZDeb Občina Sevnica izdaja

P R E K L I C

**objave Odloka o občinskem podrobnem
prostorskem načrtu Srednja šola Sevnica**

Preklicujemo objavo Odloka o občinskem podrobnem prostorskem načrtu Srednja šola Sevnica v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 47/24 z dne 7. junija 2024.

Št. 3505-00072022
Sevnica, dne 10. junija 2024

Župan
Občine Sevnica
Srečko Ocvirk

VSEBINA

MINISTRSTVA

1655. Pravilnik o nadzoru salmonele pri perutnini vrste *Gallus gallus* in *Meleagris gallopavo domestica* 4569
1656. Pravilnik o spremembi in dopolnitvi Pravilnika o odobritvi in nalogah delavnic za tahografe in naprave za omejevanje hitrosti 4582

USTAVNO SODIŠČE

1657. Dopolnilna odločba o določitvi načina izvršitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-772/21 4582
1658. Odločba o ugotovitvi, da Odlok o razpisu posvetovalnega referenduma o obravnavi ureditve pravice do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja ni v neskladju z Ustavo 4589
1659. Odločba o zavrnitvi ustavne pritožbe 4594

SODNI SVET

1660. Odločba o prenehanju sodniške funkcije 4598

DRUGI DRŽAVNI ORGANI IN ORGANIZACIJE

1661. Pravilnik o obravnavanju disciplinskih kršitev članov Veterinarske zbornice Slovenije 4599

PREKLICI

1662. Preklic objave Odloka o občinskem podrobnem prostorskem načrtu Srednja šola Sevnica 4603

